

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๗๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

กราบเรียน/เรียน รองนายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี, กระทรวง, กรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตามบัญชีแนบท้าย

ด้วยรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้เสนอเรื่อง แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ดังนี้

๑. อนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๒. มอบหมายให้กระทรวง กรม องค์การและหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๓. มอบหมายให้สำนักงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบการเตรียมความพร้อมการเผชิญเหตุและการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

๔. มอบหมายให้หน่วยงานแต่ละระดับจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับยุทธศาสตร์และบรรจุแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ในแผนปฏิบัติราชการประจำปีด้วย ซึ่งกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสภากาชาดไทยได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ส่วนความเห็นของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับภายหลังจากการประชุมคณะรัฐมนตรีเสร็จสิ้นไปแล้ว ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

/ในคราวประชุม ...

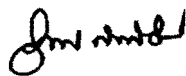
ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงสร้างการปฏิบัติงานระบบการแจ้งเตือนภัยว่าควรมีการเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อให้การรายงานข้อมูลเพื่อการแจ้งเตือนไปสู่ระดับนโยบายได้อย่างรวดเร็วและมีเอกภาพ รวมทั้งให้กระบวนการแจ้งเตือนภัยสามารถดำเนินการได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้วลงมติว่า

๑. อนุมัติทั้ง ๔ ข้อ ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอ โดยให้ความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. เห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสนอ โดยให้มีการเชื่อมโยงระบบระหว่างระดับนโยบายที่ศูนย์ปฏิบัติการนายกรัฐมนตรี (Prime Minister's Operation Centre: PMOC) กับระดับปฏิบัติที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อให้การสั่งการของนายกรัฐมนตรีเป็นไปอย่างมีเอกภาพยิ่งขึ้น

จึงกราบเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

(นายอำพน กิตติอำพน)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th

บัญชีแนบท้าย

๑. สำเนาหนังสือคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
ที่ มท ๐๖๑๘/๒๒๓๗ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ด่วนที่สุด ที่ กห ๐๒๐๗/๔๒๒
ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๖.๓/๖๙๘๒
ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๒๐๖/๓๕๗๖
ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด่วนที่สุด ที่ กก ๐๒๐๒/๑๔๓๔
ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๙/๒๖๐ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๒๑๒/๑๐๗๕
ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๘
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงคมนาคม ด่วนที่สุด ที่ คค ๐๒๐๑/๒๖๑๗
ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๙. สำเนาหนังสือกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ด่วนที่สุด ที่ ทก ๐๑๐๐.๔/๓๒๖๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๐. สำเนาหนังสือกระทรวงพลังงาน ด่วนที่สุด ที่ พน ๐๒๐๒/๑๗๑
ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๑. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๒๐๘.๒/๑๗๕๕
ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๒. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๒๐๓๕
ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๓. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วร ๐๒๐๔.๔/๑๐๙๗
ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๔. สำเนาหนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ด่วนที่สุด ที่ วท (ปคร) ๐๒๑๑/๒๒๕๑ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๕. สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ ๐๒๐๑.๑/๙๘๓
ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๖. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๕.๐๕/๑๒๔๖
ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๗. สำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๒๐๕(๒)/๑๕๘๑
ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๘. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๐๖/๔๕๓
ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๑๙. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ นร ๐๘๐๔/๘๕๖
ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘
๒๐. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๔/๑๗๓๘ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘
๒๑. สำเนาหนังสือสภาอากาศไทย ที่ กษ. ๑๗๑๐/๒๕๕๘
ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘
๒๒. สำเนาหนังสือสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๑๑๑/๒๕๔๓
ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘

ที่ มท ๐๖๑๘/ ๒๕๓๗

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ถนนอุทองนอก กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การขออนุมัติคณะรัฐมนตรี เรื่องแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วย คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ขอเสนอเรื่อง ขออนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) เรื่องที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือให้ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗ ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๑ (๑) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๗ ให้ กปภ.ช. มีอำนาจหน้าที่

(๑) กำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๒) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
ตามมาตรา ๑๑ (๑) ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

(๓) บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

๒.๒ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว (ล) ๑๖๗๑๒ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายนายกรัฐมนตรี ดังนี้

(๑) ให้ส่วนราชการจัดทำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีตามแบบหนังสือเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีการระบุว่าเรื่องที่เสนอได้รับความเห็นชอบจากรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับการบริหารราชการแล้ว ... ฯลฯ

๓. ความเร่งด่วน ...

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เนื่องจากแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นแผนฉบับเดิมที่มีระยะเวลาสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ ได้กำหนดว่า ในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้มาครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผน ปรับปรุง หรือทบทวนแผน ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนโดยเร็ว ดังนั้น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ จึงได้นำเสนอแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมทั้งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ

๔. สำคัญ ข้อเท็จจริง

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีสาระสำคัญ ประกอบด้วย

๔.๑ นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ๔ ด้าน ดังนี้

๔.๑.๑ การพัฒนาและส่งเสริมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ด้วยการป้องกันการลดผลกระทบและการเตรียมความพร้อมให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เป็นชุมชนปลอดภัย ส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาป้องกัน เพื่อให้เกิดการรับรู้และปรับตัวต่อผลกระทบจากสาธารณภัยสู่การจัดการอย่างยั่งยืน

๔.๑.๒ การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และทันเหตุการณ์

๔.๑.๓ การพัฒนาระบบการฟื้นฟูให้สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พื้นที่ประสบภัยได้รับการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วหรือดีกว่าเดิม

๔.๑.๔ การพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ

๔.๒ เป้าหมายการจัดการสาธารณภัย

๔.๒.๑ ระบบการจัดการสาธารณภัยของประเทศมีความพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูบูรณะอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ

๔.๒.๒ สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเรียนรู้และมีภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณภัย โดยให้ท้องถิ่นชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๒.๓ ประชาชนมีความตระหนักถึงความปลอดภัย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ความตระหนักและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย การพัฒนาศักยภาพสังคมและท้องถิ่น เพื่อเข้าสู่ “การรู้รับ – ปรับตัว – พ้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน” (Resilience)

๔.๓ วัตถุประสงค์ของแผน

๔.๓.๑ เพื่อเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ ในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

๔.๓.๒ เป็นการประมวลแนวคิดและทิศทางการจัดการสาธารณภัยที่นานาประเทศใช้อยู่ในปัจจุบัน และได้ยอมรับให้เป็นแนวคิดในการจัดการสาธารณภัยที่สอดคล้องกับบริบทของไทยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนระดับต่าง ๆ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ แผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔.๓.๓ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าเดิม (Build Back Better) ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่นถึงระดับประเทศของทุกภาคส่วนรวมไปถึงระดับนานาชาติให้มีความเสียหายน้อยที่สุดเมื่อเกิดสาธารณภัย

๔.๔ ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๔ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการสาธารณภัย

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อให้ประเทศไทยมีความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นสังคมที่มีการเรียนรู้ และมีภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณภัย โดยการบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมกันในการจัดการสาธารณภัยและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบกับให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนแม่บท (Master Plan) ในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

๕.๑ อนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๕.๒ มอบหมายให้กระทรวง กรม องค์การและหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ จังหวัด อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

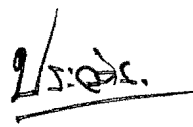
๕.๓ มอบหมายให้สำนักงานประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อป้องกันและลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การเผชิญเหตุ และการจัดการในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

๕.๔ มอบหมายให้หน่วยงานแต่ละระดับ จัดทำแผนปฏิบัติการรองรับยุทธศาสตร์และบรรจุ แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร. ๐ ๒๖๓๗ ๓๓๐๔

โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๑๗๘

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สนง.รอง นรม. (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) โทร. ๐ ๒๒๘๘ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๕๒๗

ที่ นร ๐๔๐๕ (สร.๑)/๒๒๕๖๗

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การขออนุมัติคณะรัฐมนตรี เรื่องแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้เสนอเรื่องแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า มีความจำเป็นและเห็นชอบด้วย จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

พลเอก

(ประวิตร วงษ์สุวรรณ)

รองนายกรัฐมนตรี

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๘

“ภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยอาจเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้ ไม่มีผู้ใดจะคาดหมายได้ดังที่ได้เกิดขึ้น
ที่แหลมตะลุมพุกนครศรีธรรมราช และหลายจังหวัดภาคใต้...”

“... ให้ไป ให้ความอบอุ่นช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับ
การช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป...”

“...การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะต้องช่วยในระยะสั้น หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วย
โดยเร็ว และต่อไปก็ต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาว
ก็มีความจำเป็นเหมือนกันเป็นผลว่าเขาได้รับการดูแลช่วยเหลือแลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษา
ที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมีประสิทธิภาพเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ...”

พระบรมราโชวาท

วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๖

บทที่ 1 สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุข

หน้า 1

- 1.1 สถานการณ์สาธารณสุขโลก
- 1.2 สถานการณ์สาธารณสุขประเทศไทย
- 1.3 ปฏิทินสาธารณสุขในประเทศไทย
- 1.4 บทเรียนการจัดการสาธารณสุขที่ผ่านมา
- 1.5 บทสรุป

บทที่ 2 นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

หน้า 12

- 2.1 เป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข
- 2.2 วัตถุประสงค์ของแผน
- 2.3 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ
- 2.4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข
- 2.5 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

บทที่ 3 หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข

หน้า 21

- 3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข
- 3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข
- 3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 3.4 ขอบเขตสาธารณสุข
- 3.5 ระดับการจัดการสาธารณสุข
- 3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุข

บทที่ 4 การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข

หน้า 50

- 4.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข
- 4.2 กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณสุข

บทที่ 5 การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

หน้า 61

5.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

5.2 กลยุทธ์การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

บทที่ 6 การฟื้นฟู

หน้า 82

6.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์ในการฟื้นฟู

6.2 กลยุทธ์ในการฟื้นฟู

บทที่ 7 ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

หน้า 87

7.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการ
ความเสี่ยงจากสาธารณภัย

7.2 กลยุทธ์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการสาธารณภัย

บทที่ 8 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

หน้า 94

8.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

8.2 การติดตามและประเมินผล

8.3 การวิจัยและพัฒนา

8.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ภาคผนวก ก นิยามศัพท์

ภาคผนวก ข หน้าที่ของส่วนงาน ภารกิจสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน

บรรณานุกรม

บทที่ 1

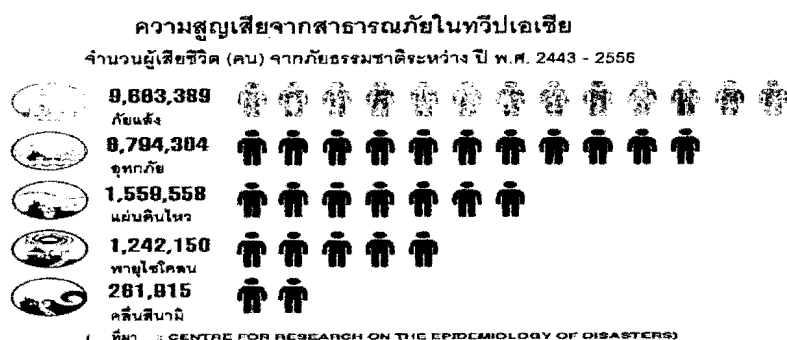
สถานการณ์และแนวโน้มสาธารณสุข

1.1 สถานการณ์สาธารณสุขโลก

องค์การสหประชาชาติ (World Population Prospects : The 2012 Revision, UN) คาดว่าในปี พ.ศ. 2593 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นเป็น 9,600 ล้านคน และ 19,000 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2643 จากปัจจุบันที่มีประชากรอยู่ประมาณ 7,200 ล้านคน ซึ่งจะทำให้ความต้องการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันมีสูงมากขึ้น ก่อปรกับการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การเติบโตทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน จึงต้องมีการแข่งขันและการขยายตัวตามเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งผลที่จะตามมาคือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ถูกใช้อย่างรวดเร็วและฟุ่มเฟือย การพัฒนาต่าง ๆ ที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จีดจำกัดและศักยภาพในการฟื้นตัวของทรัพยากรลดลง จึงเป็นเหตุให้ระบบนิเวศถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง

คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC 2014) คาดการณ์ว่า อุณหภูมิโลกจะเพิ่มขึ้น 1.1 ถึง 6.4 องศาเซลเซียส ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2643 เนื่องจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสะสมในชั้นบรรยากาศมากเกินไปที่เคยเกิดขึ้น ทำให้เกิด “ภาวะโลกร้อน” (Global Warming) ซึ่งมีผลกระทบให้สภาพภูมิอากาศเกิดการเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อฤดูกาลต่าง ๆ เช่น ช่วงฤดูร้อนที่ยาวนานขึ้น ฤดูหนาวที่สั้นลง ภาวะแห้งแล้งในช่วงฤดูแล้งที่ทวีความรุนแรง ฝนตกชุกเพิ่มขึ้นในช่วงฤดูฝน เกิดสภาวะอากาศแปรปรวนและสภาพอากาศเลวร้ายบ่อยครั้ง และระดับของน้ำทะเลที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างความเสียหายต่อประเทศต่าง ๆ เป็นมูลค่าหลายพันล้านบาท ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการพัฒนาของประเทศ

ศูนย์วิจัยการระบาดวิทยาของภัยพิบัติ (Centre for Research on the Epidemiology of Disasters : CRED, UNISDR) ได้รวบรวมสถิติในรอบ 100 ปี ของทวีปเอเชียที่ชี้ชัดว่า มีการเสียชีวิตจากภัยแล้งมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อุทกภัย แผ่นดินไหว พายุไซโคลน และสึนามิ ตามลำดับ ดังแผนภาพที่ 1 - 1 และเกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยสาธารณสุขที่เกิดขึ้นบางครั้งอาจจะไม่ได้คร่าชีวิตมนุษย์เป็นจำนวนมาก แต่สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่ประเทศนั้น ๆ ทำให้ประชาชนเกิดความยากจนและไม่สามารถกลับคืนสู่ชีวิตปกติได้นานนับสิบปี ดังแผนภาพที่ 1 - 2

แผนภาพที่ 1 - 1 : แสดงจำนวนผู้เสียชีวิตจากสาธารณสุขในทวีปเอเชีย

แผนภาพที่ 1 - 2 : แสดงมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจจากสาธารณภัย

ข้อมูลสถิติสถานการณ์ดังกล่าวคาดการณ์ว่า แนวโน้มการเกิดสาธารณภัยของโลกจะทวีความรุนแรง มีความถี่มาก และอาจทำให้เกิดความเสียหายมากขึ้น ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงตระหนักและให้ความสำคัญในการดำเนินการลดความเสี่ยงและลดผลกระทบจากสาธารณภัย โดยมีกรอบดำเนินการหลัก ดังนี้

1.1.1 กรอบการดำเนินงานเฮียวโกะ พ.ศ. 2548 - 2558 (Hyogo Framework for Action 2005-2015 : HFA)

เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่จะมีผลกระทบต่อชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของชุมชน และของประเทศ โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการบูรณาการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ส่วนนโยบายและแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ กลไก และศักยภาพ ในการสร้างความพร้อมเผชิญสาธารณภัย รวมถึงการจัดทำแนวทางการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบลงสู่การปฏิบัติการ ในภาวะฉุกเฉิน ภายใต้โครงการเตรียมพร้อมเผชิญสาธารณภัยและการฟื้นฟู

1.1.2 กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) และพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol)

เพื่อบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับมนุษย์และได้กำหนดหลักการที่สำคัญไว้ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติระดับโลกที่ต้องการความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการแก้ปัญหาร่วมกันระหว่างประเทศที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นการป้องกันผลกระทบที่รุนแรงต่อการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

1.1.3 กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response : AADMER)

เพื่อให้มีกลไกด้านการจัดการสาธารณภัยระดับภูมิภาคที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดความสูญเสียจากสาธารณภัยที่ส่งผลกระทบต่อชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศสมาชิกอาเซียน และเพื่อร่วมกันรับมือ (ASEAN Joint Response) สาธารณภัยขั้นร้ายแรงอย่างยิ่งของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่จำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ โดยความร่วมมือให้ใช้แนวทางที่กำหนดไว้ใน AADMER ตลอดจนเครื่องมือและกลไกระดับภูมิภาคอาเซียนได้จัดทำไว้ อาทิ (1) ความตกลงอาเซียนฯ AADMER Work Programme (2010 - 2015) ซึ่งประเทศไทยเป็นแกนนำร่วมกับประเทศลาว ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ (Strategic Component 2 : Prevention and Mitigation)

และเป็นประเทศแกนนำในส่วนขององค์ประกอบพื้นฐานที่ 3 (Building Block 3) คือ การกระจายสู่กลุ่มเป้าหมายและการทำให้เข้าสู่ระบบและกลไกปกติที่มีอยู่ (Outreach and Mainstreaming) (2) ระเบียบปฏิบัติการฐานในการเตรียมความพร้อมและการรับมือเหตุภัยพิบัติฉุกเฉินของภูมิภาคอาเซียน (Standard Operating Procedure for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster and Emergency Response Operations : SASOP) และ (3) ศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on Disaster Management : AHA Centre) เป็นต้น

1.1.4 ปฏิญญากรุงเทพว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติของเอเชียและแปซิฟิก พ.ศ. 2557
(Bangkok Declaration on Disaster Risk Reduction in Asia and the Pacific 2014)

เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลและหน่วยงานเครือข่ายร่วมกันดำเนินการในประเด็นที่สำคัญ คือ (1) เสริมสร้างความพร้อมของชุมชนในการรับมือและฟื้นกลับเร็ว (2) ส่งเสริมการลงทุนสาธารณะในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและสภาพภูมิอากาศเพื่อปกป้องผลพวงที่ได้จากการพัฒนา (3) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชนในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (4) ส่งเสริมการใช้และพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (5) สนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลความโปร่งใสและความร่วมรับผิดชอบของทุกภาคส่วนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และ (6) สนับสนุนให้การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยปฏิญญากรุงเทพฯ ยังได้ตระหนักถึงการพัฒนามีคนเป็นศูนย์กลางเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของชุมชนท้องถิ่นต่อสาธารณภัยตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

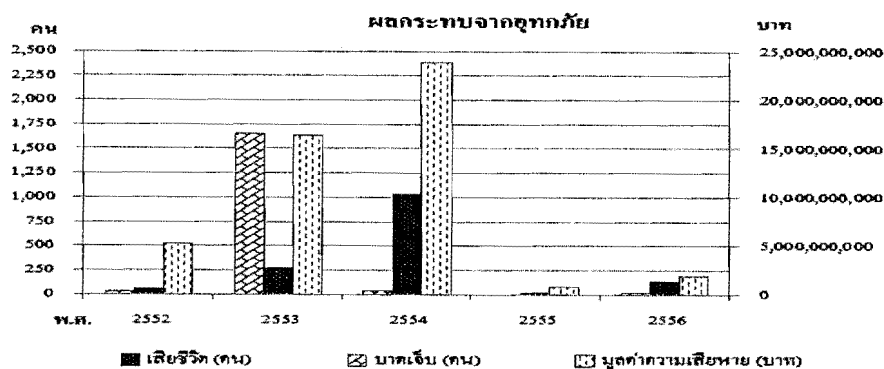
1.2 สถานการณ์สาธารณภัยประเทศไทย

1.2.1 สถิติสาธารณภัย

สถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยที่สำคัญที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีดังนี้

(1) อุทกภัย (Flood)

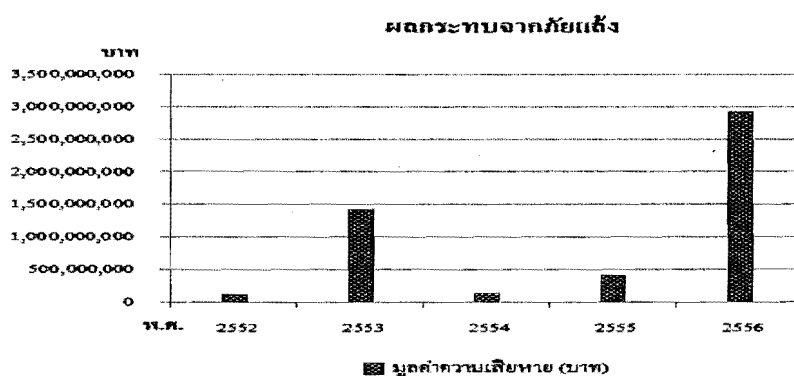
อุทกภัย เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก และฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหายโดยมีสาเหตุหลัก ได้แก่ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและประเทศไทยในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมอ่าวไทยและภาคใต้ในช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ร่องมรสุมที่พาดผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือภาคกลาง รวมถึงหย่อมความกดอากาศต่ำ และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนแตก เป็นต้น ในระยะหลังปัญหาอุทกภัยเริ่มมีความรุนแรงขึ้น มีมูลค่าความเสียหายสูงมากขึ้น ดังแผนภาพที่ 1 - 3 อุทกภัยที่มีความสูญเสียมากที่สุดคือมหาอุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 ในพื้นที่ 64 จังหวัด และกรุงเทพมหานครมีผู้เดือดร้อน 5,247,125 ครัวเรือน จำนวน 16,224,302 คน เสียชีวิต 1,026 คน รวมมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท

แผนภาพที่ 1 - 3 : แสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย พ.ศ. 2552 - 2556

(2) ภัยแล้ง (Drought)

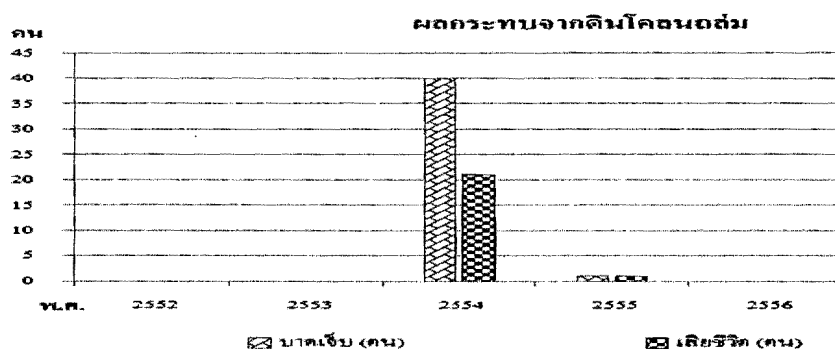
ภัยแล้ง เกิดขึ้นเนื่องจากน้ำ น้ำฝน น้ำใต้ดิน หรือน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรืออ่างเก็บน้ำมีน้อยกว่าปกติในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีปริมาณน้อยกว่าที่พืช คน หรือสัตว์ต้องการ ซึ่งเป็นสภาวะการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค รวมถึง น้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม และจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นสาเหตุให้ฤดูฝนสั้นขึ้น ซึ่งหมายถึงว่าฤดูแล้งจะยาวนานขึ้น พื้นที่ตอนบนของประเทศจะมีปริมาณฝนตกน้อยลง ทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศมีปริมาณไม่เพียงพอเพื่ออุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร โดยเฉพาะพื้นที่นอกเขตชลประทาน นอกจากนี้ความเจริญของชุมชน การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจบริการ และจำนวนประชากรที่ได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นพร้อมกัน ทำให้มีความต้องการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ ของทุกภาคส่วนมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำตามมา โดยมีมูลค่าความเสียหาย ดังแผนภาพที่ 1 - 4

แผนภาพที่ 1 - 4 : แสดงสถิติสถานการณ์ภัยแล้ง พ.ศ. 2552 - 2556

(3) ภัยจากดินโคลนถล่ม (Landslide)

ภัยจากดินโคลนถล่ม มักเกิดขึ้นพร้อมกันหรือเกิดตามมาหลังจากเกิดน้ำป่าไหลหลาก อันเนื่องมาจากพายุฝนที่ทำให้เกิดฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องรุนแรง ส่งผลให้มวลดินและหินไม่สามารถรองรับการอุ้มน้ำได้ จึงเกิดการเคลื่อนตัวตามอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงของโลก ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเกิดบ่อยมากขึ้นและมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น โดยมีผลกระทบดังแผนภาพที่ 1 - 5

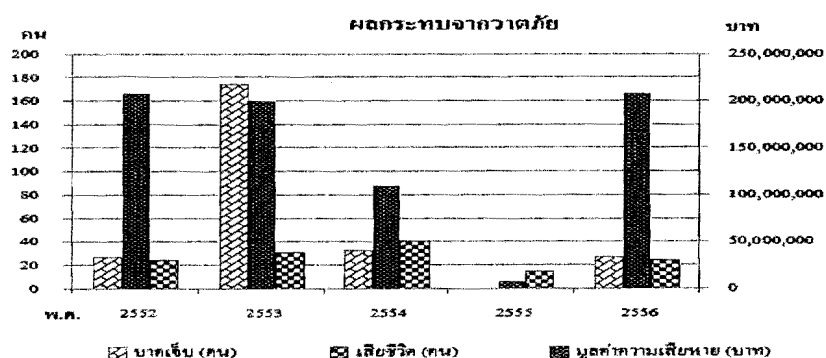
แผนภาพที่ 1 - 5 : แสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากดินโคลนถล่ม พ.ศ. 2552 - 2556

(4) แผ่นดินไหว และสึนามิ (Earthquake and Tsunami)

แผ่นดินไหว เป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงและส่งผลกระทบได้กว้างไกล โดยมีสาเหตุเกิดจากการสั่นสะเทือนอย่างรุนแรงของพื้นดินในช่วงเวลาหนึ่ง เกิดขึ้นจากแรงเสียดทานระหว่างชั้นหินและชั้นดินภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยเลื่อนของเปลือกโลกที่มีพลังและยังเคลื่อนตัวอยู่ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทย ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศที่อยู่ในแนวรอยเลื่อนได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหวบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่อาคารบ้านเรือน และทรัพย์สินของประชาชน ดังเช่น กรณีจังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2557 ความรุนแรงขนาด 6.3 ตามมาตราริกเตอร์ รวมทั้งเกิดแผ่นดินไหวตาม (aftershock) อีกนับพันครั้ง นอกจากนี้ แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในมหาสมุทรยังอาจทำให้เกิดคลื่นสึนามิที่เคลื่อนตัว ด้วยความเร็วสูงมาก มีพลังรุนแรง สามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกล ๆ เมื่อเคลื่อนที่เข้าสู่บริเวณชายฝั่งทะเลจะทำให้เกิดเป็นคลื่นขนาดใหญ่ ที่เรียกกันว่า “สึนามิ” (Tsunami) ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อชีวิต และทรัพย์สินของผู้นคนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่ง ดังที่เคยเกิดขึ้นบริเวณภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตถึง 5,395 ราย

(5) วาตภัย (Storm)

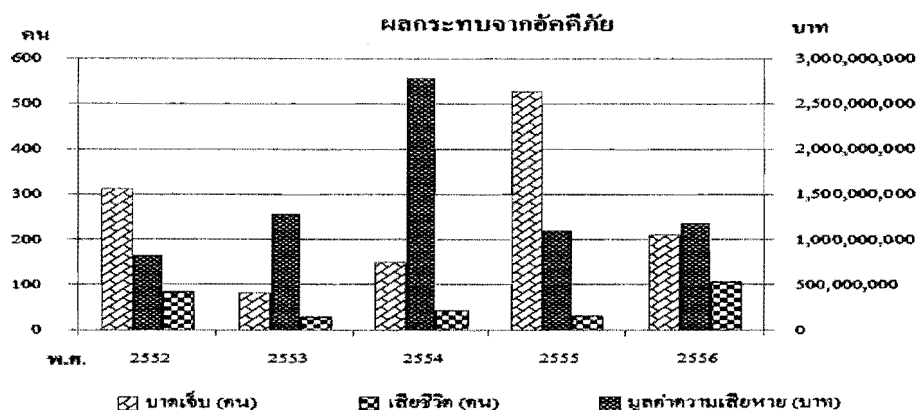
วาตภัย เป็นสาธารณภัยที่มีสาเหตุจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง รวมถึงชีวิตของประชาชน โดยมีสาเหตุจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร (บริเวณที่ศูนย์กลางของพายุเคลื่อนที่ผ่านจะ ได้รับผลกระทบมากที่สุด) เมื่อพายุมีกำลังแรงในชั้นดีเปรสชันจะทำให้เกิดฝนตกหนักและมักมีอุทกภัยตามมา หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุไชนันหรือพายุไต้ฝุ่นจะก่อให้เกิดภัยหลายอย่างพร้อมกันทั้งวาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่งทะเล (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและอาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ทำให้มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมากได้ สำหรับมูลค่าความเสียหายที่ผ่านมา ดังแผนภาพที่ 1 - 6

แผนภาพที่ 1 - 6 : แสดงสถิติสถานการณ์วาตภัย พ.ศ. 2552 - 2556

(6) อัคคีภัย (Fire)

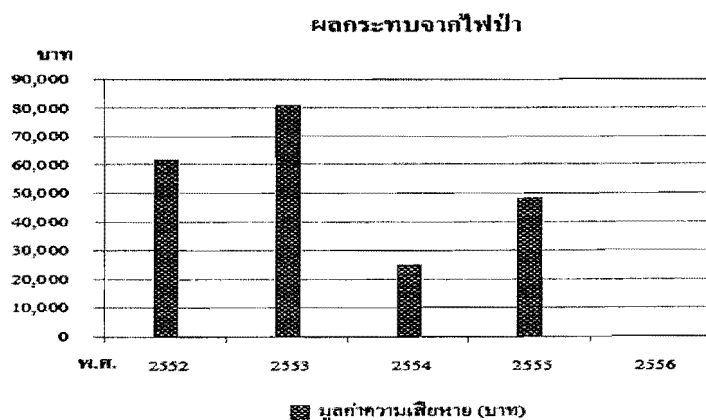
อัคคีภัย เป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่งที่เกิดจากไฟ ไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อน โดยความร้อนของไฟที่ขาดการควบคุม ดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อดูกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิง เกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไป จะทำให้เกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาพของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนาหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมา ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ได้แก่ เชื้อเพลิง สารเคมี หรือวัตถุใด ๆ ที่มีสถานะ เป็นของแข็ง ของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใด ๆ หรือ จากการสันดาปเอง โดยมีความสูญเสียที่ผ่านมา ดังแผนภาพที่ 1 - 7

แผนภาพที่ 1 - 7 : แสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากอัคคีภัย พ.ศ. 2552 - 2556

(7) ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire & Smoke)

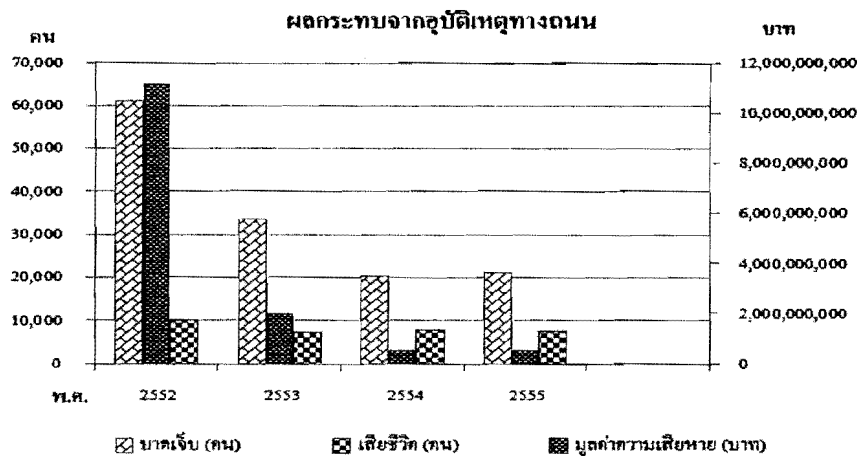
ไฟป่า คือ ไฟที่เกิดขึ้นแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม เผาผลาญเชื้อเพลิงธรรมชาติในป่า ปัจจุบันระดับของการเกิดไฟป่าในประเทศไทยมีความรุนแรงมากจนกลายเป็นปัจจัยที่รบกวนสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อพืช ดิน น้ำ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่ของประเทศไทย นอกจากนี้ไฟปายังก่อให้เกิดวิกฤตมลพิษหมอกควันจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและการดำรงชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง ตัวอย่างกรณีสนามบินจังหวัดแม่ฮ่องสอนต้องยกเลิกเที่ยวบินเป็นจำนวนมาก เนื่องจากหมอกควันทำให้ทัศนวิสัยไม่ดี เป็นอันตรายต่อการขึ้นลงของเครื่องบิน โดยที่ผ่านมา มีมูลค่าความเสียหาย ดังแผนภาพที่ 1 - 8

แผนภาพที่ 1-8 : แสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากไฟป่า พ.ศ. 2552 - 2556

(8) ภัยจากการคมนาคม

การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่องของประเทศซึ่งส่งผลให้เกิดภัยจากการคมนาคมมากขึ้น และเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ของประชากรของประเทศ รวมทั้งความสูญเสียด้านอื่น ๆ เช่น ความเสียหายต่อครอบครัวและสังคม การสูญเสียค่ารักษาพยาบาลจากอุบัติเหตุ การสูญเสียทรัพยากรบุคคลของชาติ ฯลฯ ซึ่งร้อยละ 90 ของภัยจากการคมนาคม คือ อุบัติเหตุทางถนน โดยมีสาเหตุจากพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้รถใช้ถนน การทำผิดกฎจราจร และการดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี การไม่สวมหมวกนิรภัย อีกทั้งยานพาหนะ สภาพถนน และสิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย จากข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุข ในแต่ละปีมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนประมาณ 14,000 คน หรือคิดเป็น 21.96 คนต่อประชากรหนึ่งแสนคน หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 1,166 คน โดยมีความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ดังแผนภาพที่ 1 - 9

แผนภาพที่ 1-9 : แสดงสถิติสถานการณ์อุบัติเหตุที่เกิดจากการคมนาคม พ.ศ. 2552 - 2556

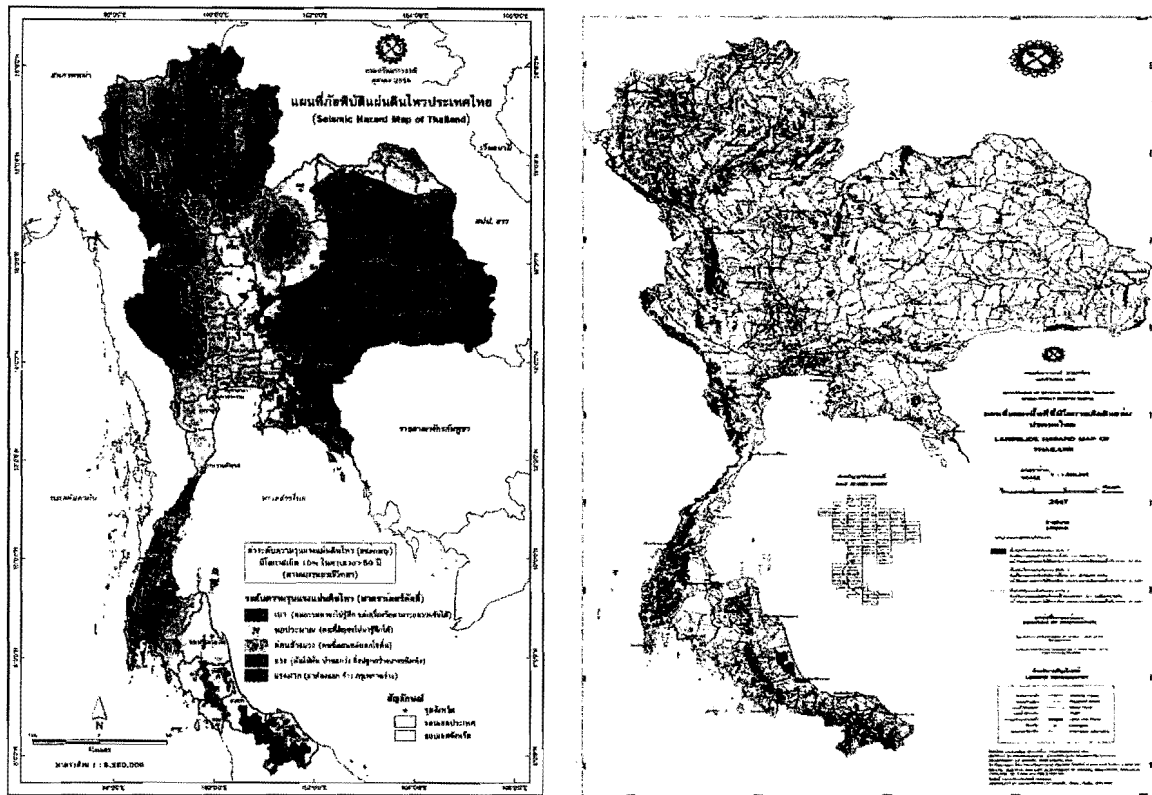
(9) โรคระบาด (Infectious disease)

โรคระบาด เป็นโรคที่เกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันในชุมชนหรือในแหล่งหนึ่งแหล่งใด ในอัตราสูงกว่าสถานการณ์ปกติที่ควรเป็น โดยการติดเชื้อนั้นลุกลามแพร่กระจายจากแหล่งที่อยู่ใกล้เคียง จุดเริ่มต้นของโรค และสามารถแพร่กระจายลุกลามไปยังชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ไกลออกไป ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดโรคระบาดอย่างต่อเนื่องทั้งโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดจากเชื้อชนิดใหม่ที่เพิ่งค้นพบการระบาดในมนุษย์หรือโรคติดต่อที่พบในพื้นที่ใหม่ เช่น โรคเอดส์ โรคซาร์ โรคไข้หวัดนก โรคติดเชื้อไวรัสอีโบลา เป็นต้น สำหรับโรคติดต่ออุบัติซ้ำซึ่งเป็นโรคติดต่อที่เคยแพร่ระบาดในอดีตที่สงบไปแล้วแต่กลับระบาดขึ้นใหม่ เช่น โรคไข้ปวดข้อยุงลาย กาฬโรค เป็นต้น ทั้งนี้ โรคติดต่ออุบัติใหม่หรือโรคติดต่ออุบัติซ้ำจะเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะ ๆ ซึ่งอาจมีความเสี่ยงที่เกิดการแพร่กระจายเชื้อมาจากประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย โรคระบาดที่สำคัญ ๆ สรุปดังนี้

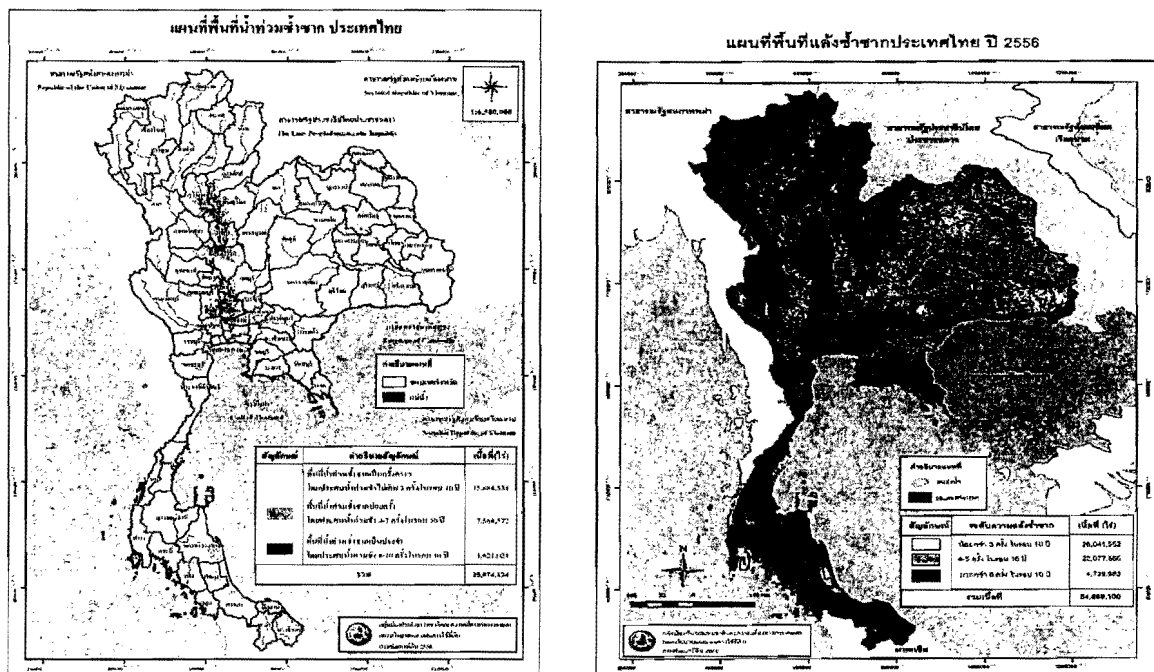
ปี พ.ศ.	โรคระบาด	ปี พ.ศ.	โรคระบาด
2547	โรคไข้หวัดนก	2555	โรคไข้เลือดออก
2552	โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (H1N1)	2556	โรคติดต่อระบบทางเดินหายใจเฉียบพลัน (Middle East Respiratory Syndrome : MERS - CoV)
2551-2552	โรคไข้ปวดข้อยุงลาย	2557	โรคติดเชื้อไวรัสอีโบลา

1.2.2. พื้นที่เสี่ยงสาธารณภัย

พื้นที่เสี่ยงสาธารณภัย ประเภทภัยที่สำคัญและมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประเทศไทย ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 - 10 : แสดงพื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหว (ซ้าย) เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม (ขวา)

แผนภาพที่ 1 - 11 : แสดงพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย (ซ้าย) และพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง (ขวา)

1.3 ปฏิทินสาธารณภัยในประเทศไทย

ในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา สาธารณภัยที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และเกิดเป็นประจำในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงทำให้มีความสามารถคาดการณ์ได้มากขึ้น ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ในขณะที่ภัยร่วมกันมีสาธารณภัยรูปแบบใหม่และ/หรือรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยาก มีความไม่แน่นอนสูง อาทิเช่น อุทกภัย วาตภัย แผ่นดินไหว การกัดเซาะชายฝั่ง สึนามิ ดินโคลนถล่ม โรคระบาด นอกจากนี้ อุบัติเหตุทางถนน ยังเป็นสาธารณภัยที่เกิดมากที่สุด ซึ่งการคาดการณ์ทำได้ยากเพราะเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ เว้นแต่ในบางช่วงระยะเวลา หากมีการใช้ถนนมาก เช่น เทศกาลต่าง ๆ ก็มีแนวโน้มจะเกิดมากขึ้น

ปฏิทินสาธารณภัย

	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
อุทกภัย	ทุกภาค											
ภัยแล้ง	ฤดูแล้งทั่วประเทศ											
แผ่นดินไหว	เกี่ยวกับภาคเหนือ และพื้นที่ที่มีรอยเลื่อน ตามข้อมูลกรมทรัพยากรธรณี											
พายุฤดูร้อน	ทุกภาค											
อัคคีภัย	ตลอดทั้งปี											
ไฟฟ้า	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้											
อุบัติเหตุทางถนน	ภาคเหนือ สงขลา											
ภัยหนาว	ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ											
หมายเหตุ :	 ฝ่ายวิจัยตลอดปี											

1.4 บทเรียนการจัดการสาธารณสุขที่ผ่านมา

บทเรียนจากการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยที่ผ่านมา สามารถสรุปปัญหา ข้อจำกัดด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.4.1 ด้านโครงสร้าง องค์กร และกลไกการจัดการสาธารณสุข

โครงสร้าง องค์กรและกลไก ที่รับผิดชอบเมื่อเกิดสาธารณสุขของประเทศไทยมีหลายระดับ หลายส่วนราชการและหน่วยงาน ตั้งแต่การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย การเผชิญเหตุ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขณะเกิดเหตุการณ์ จนถึงการฟื้นฟู ผู้ประสบภัยและพื้นที่ภายหลังการเกิดภัยซึ่งแต่ละส่วนราชการและหน่วยงานได้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังและมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการกำหนดแนวทางจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อรับมือกับสาธารณสุขที่เกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่ปัญหาพื้นฐาน คือ การขาดความเป็นเอกภาพในการจัดการสาธารณสุขทั้งในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กอปรกับ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักตามกฎหมายไม่สามารถสั่งการได้ครอบคลุมทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานภาคเอกชน ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุด้วยตนเอง ทำให้การประสานงานและการสนธิกำลังจากส่วนราชการและหน่วยงานยังขาดประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและไม่มีกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึงขาดเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติร่วมกัน

1.4.2 ด้านกระบวนการวางแผน และการสนับสนุน

การระดมทรัพยากรเข้าสู่พื้นที่ประสบภัย ยังขาดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน เมื่อเกิดเหตุทุกหน่วยงานจะเข้าพื้นที่ประสบภัยด้วยตัวเอง ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายในพื้นที่ ทำให้ขาดความพร้อมในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน เนื่องจากทุกหน่วยงานมุ่งให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นลำดับแรก แต่การปฏิบัติงานกลับไม่มีการวางแผนในภาพรวม ต่างหน่วยต่างปฏิบัติงานตามแนวทางของตนเอง โดยไม่มีความรู้ความเข้าใจ ความมุ่งหมายในการปฏิบัติในภาพรวม ทำให้หน่วยเผชิญเหตุในพื้นที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และเป็นระบบ เนื่องจากไม่มีการวางแผน การสนับสนุนด้านทรัพยากร เช่น เชื้อเพลิง อุปกรณ์พิเศษ และส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเตรียมงบประมาณในการเผชิญเหตุ จึงเกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

1.4.3 ด้านองค์ความรู้ ข้อมูล เกี่ยวกับสาธารณสุข

การวิจัยและพัฒนาการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย ยังไม่มีความชัดเจนถึงยุทธศาสตร์ ทิศทาง รูปแบบ และระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ ในแต่ละประเภทภัย ขาดข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยของแต่ละประเภทภัยที่แท้จริง เช่น พื้นที่แล้งซ้ำซาก พื้นที่ดินโคลนถล่ม ฯลฯ ที่จะผลกระทบต่อประชาชน รวมถึงระดับนโยบายขาดการให้ความสำคัญและการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

1.5 บทสรุป

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรวดเร็วในปัจจุบันทำให้เห็นชัดว่า แนวโน้มสถานการณ์สาธารณสุขจะมีความรุนแรงมากขึ้น และถือเป็นภัยร้ายแรงที่จะคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของประเทศ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สาธารณสุขยังส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตอีกด้วย กอปรกับปัจจุบันผลพวงที่เกิดขึ้นจากการจัดการสาธารณสุขประเทศหนึ่ง

ยังมีผลกระทบต่อประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้น เมื่อทบทวนผลการปฏิบัติ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระยะที่ผ่านมาได้สะท้อนปัญหาและความท้าทายต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โครงสร้าง กระบวนการ และองค์ความรู้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณภัยของประเทศให้เข้มแข็งภายใต้หลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” อันประกอบด้วย ความมีเหตุผล และความพอประมาณในการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีต่อการรับรู้ปรับตัวกับผลกระทบ และความเปลี่ยนแปลงโดยอาศัยความรู้และคุณธรรมในการจัดการสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 มุ่งให้สังคมมีภูมิคุ้มกัน เพื่อเตรียมพร้อมรองรับกับสาธารณภัย โดยการยกระดับขีดความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ควบคุมและลดมลพิษ และพัฒนาระบบบริหารจัดการ พร้อมทั้งเพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีระหว่างประเทศ นอกจากนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. 2557 – 2561) เป็นกรอบทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นให้คนในชาติมีภูมิคุ้มกัน มีส่วนร่วม และผนึกกำลังทุกภาคส่วน ภายใต้การบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Management) ทั้งนี้ การดำเนินงานจะเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม ดังนั้น จึงเป็นที่ประจักษ์ว่า นโยบายระดับประเทศได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศที่มีประสิทธิภาพได้สอดคล้องกับนโยบายระดับโลกภายใต้บริบท “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย” (Disaster Risk Management) ซึ่งเป็นการนำแนวคิดเรื่องความเสี่ยงมาเป็นปัจจัยหลักในการจัดการสาธารณภัยจากเชิงรุกไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน (Resilience) ซึ่งประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้มีสภาพดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) พร้อมทั้งได้ตระหนักว่า การจัดการสาธารณภัยในปัจจุบันไม่ได้เป็นเรื่องเฉพาะของประเทศไทยเพียงประเทศเดียวเท่านั้นแล้ว เพราะฉะนั้นการส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศจึงเป็นบทบาทสำคัญที่ต้องกล่าวถึงในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

จากแนวคิดและบริบทที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นที่มาของการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ฉบับนี้ ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557 จากการที่สถานการณ์สาธารณภัยของประเทศและของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะกล่าวรายละเอียดในบทต่อไปของแผนฉบับนี้

บทที่ 2

นโยบายและยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยได้กำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 – 2557 เป็นแผนที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ในรอบหลายปีที่ผ่านมาได้มีการใช้แผนฉบับดังกล่าวในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ใหญ่ ๆ อาทิเช่น มหาอุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 ภัยจากแผ่นดินไหว จังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2557 ซึ่งทำให้ได้บทเรียนมากมายทั้งในมิติของปัญหาการบริหารจัดการ โครงสร้างการบูรณาการ และความสามารถของท้องถิ่นในการเผชิญเหตุภัยที่กล่าวไว้ในบทเรียนการจัดการสาธารณภัยในบทที่ 1 ประกอบกับสถานการณ์สาธารณภัยของโลกและของประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้น จึงได้มีการปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติให้สอดคล้องเหมาะสมกับช่วงเวลา เพื่อให้เป็นแผนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและวัตถุประสงค์ของแผน ดังต่อไปนี้

2.1 เป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.1.1 ระบบการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยมีความพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นโดยบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูบูรณะอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ

2.1.2 สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเรียนรู้และมีภูมิคุ้มกันในการจัดการสาธารณภัย โดยให้ท้องถิ่นชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสาธารณภัยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.3 ประชาชนมีความตระหนักถึงความปลอดภัย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ความตระหนัก และสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย รวมทั้ง การพัฒนาศักยภาพสังคมและท้องถิ่น เพื่อเข้าสู่ “การรู้รับ – ปรับตัว – ฟื้นเร็วทั่ว – อย่างยั่งยืน” (Resilience)

2.2 วัตถุประสงค์ของแผน

2.2.1 เพื่อเป็นกรอบแนวทางปฏิบัติให้แก่องค์กรส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงระดับประเทศ ในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างบูรณาการ เป็นระบบ และมีทิศทางเดียวกัน

2.2.2 เพื่อเป็นการประมวลแนวคิดและทิศทางการจัดการสาธารณภัยที่นานาประเทศใช้อยู่ในปัจจุบัน และได้รับการยอมรับให้เป็นแนวคิดในการจัดการสาธารณภัยที่สอดคล้องกับบริบทของไทยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนระดับต่าง ๆ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร รวมถึงแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.3 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction) การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) และการฟื้นฟูให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่นถึงระดับประเทศ รวมถึงระดับนานาชาติ เพื่อให้มีความเสียหายน้อยที่สุดเมื่อเกิดสาธารณภัย

การดำเนินการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้อาศัยแนวทางจากนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ ดังนี้

2.3 นโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติได้กำหนดกรอบนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไว้ 4 ด้าน ดังนี้

2.3.1 การพัฒนาและส่งเสริมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ด้วยการป้องกัน การลดผลกระทบและการเตรียมความพร้อมให้มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เป็นชุมชนปลอดภัย ส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการ เพื่อให้เกิดการรับรู้และปรับตัวต่อผลกระทบจากสาธารณภัยสู่การจัดการอย่างยั่งยืน

2.3.2 การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึง และทันเหตุการณ์

2.3.3 การพัฒนาระบบการฟื้นฟูให้สามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม พื้นที่ประสบภัยได้รับการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็วหรือดีกว่าเดิม

2.3.4 การพัฒนาและส่งเสริมมาตรฐานความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ

2.4 ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของแผนฉบับนี้ เป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในอันที่จะยกระดับไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ รวมถึงความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.4.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ โดยการวิเคราะห์และจัดการกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัย เพื่อลดความเสียหาย ลดปัจจัยที่ทำให้เกิดความเปราะบาง และเพิ่มศักยภาพของบุคคล ชุมชน และสังคมให้เข้มแข็งในการจัดการปัญหาในปัจจุบันและป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยการลดความเปราะบางและความอ่อนแอ พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมภัยที่เกิดขึ้น

(1.2) เพื่อให้มีมาตรการ/แนวทางปฏิบัติในการป้องกัน การลดผลกระทบและการเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพ

(2) กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.1) สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

(2.2) พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.3) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับสร้างแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

2.4.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการเผชิญเหตุและจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐาน โดยการจัดระบบการจัดการทรัพยากร และภารกิจความรับผิดชอบ เพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นทุกรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลดความสูญเสีย ที่จะต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม สังคม และประเทศให้น้อยที่สุด

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน เป็นเอกภาพ และบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(1.2) เพื่อให้ผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และทันต่อเหตุการณ์

(1.3) เพื่อลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้น้อยที่สุด

(2) กลยุทธ์การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(2.1) สร้างมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(2.2) พัฒนาระบบ/เครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(2.3) เสริมสร้างระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

2.4.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

เป็นการปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสภาวะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิมและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสมโดยการนำปัจจัยในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมาดำเนินการในการฟื้นฟู ซึ่งหมายรวมถึงการซ่อมสร้าง (reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation)

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ท้ายถึง ต่อเนื่อง เป็นธรรม และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

(1.2) เพื่อให้พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูและบูรณะให้กลับคืนสู่สภาวะปกติหรือดีกว่าเดิม

(2) กลยุทธ์ในการฟื้นฟู

(2.1) พัฒนาระบบการประเมินความต้องการภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment : PDNA)

(2.2) พัฒนาระบบปฏิบัติการและบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

(2.3) เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม (Build Back Better)

2.4.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป็นการพัฒนาศักยภาพการจัดการสาธารณภัยของประเทศให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล โดยการจัดระบบและกลไกในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดการสาธารณภัยของประเทศ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย แนวทางปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และประเพณีปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

(1) เป้าประสงค์

(1.1) เพื่อพัฒนาระบบและกลไกงานด้านสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงาน และองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ

(1.2) เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงกับมาตรฐานงานด้านสาธารณภัยระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และระหว่างภูมิภาค

(2) กลยุทธ์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.1) พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

(2.2) ยกกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(2.3) เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศ

(2.4) ส่งเสริมบทบาทความเป็นประเทศแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

เป้าประสงค์

1. เพื่อหลีกเลี่ยงภัยอันตรายและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นโดยการลดความเปราะบาง และความต่อแหลมพร้อมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

2. เพื่อให้มีมาตรการ/แนวทางปฏิบัติในการป้องกัน การลดผลกระทบ และเตรียมความพร้อมที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน และทุกระดับสร้างแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

เป้าประสงค์

1. เพื่อให้เกิดการจัดการสารเคมีในลักษณะที่ปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ และเป็นอันตราย และบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน

2. เพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากสารเคมี

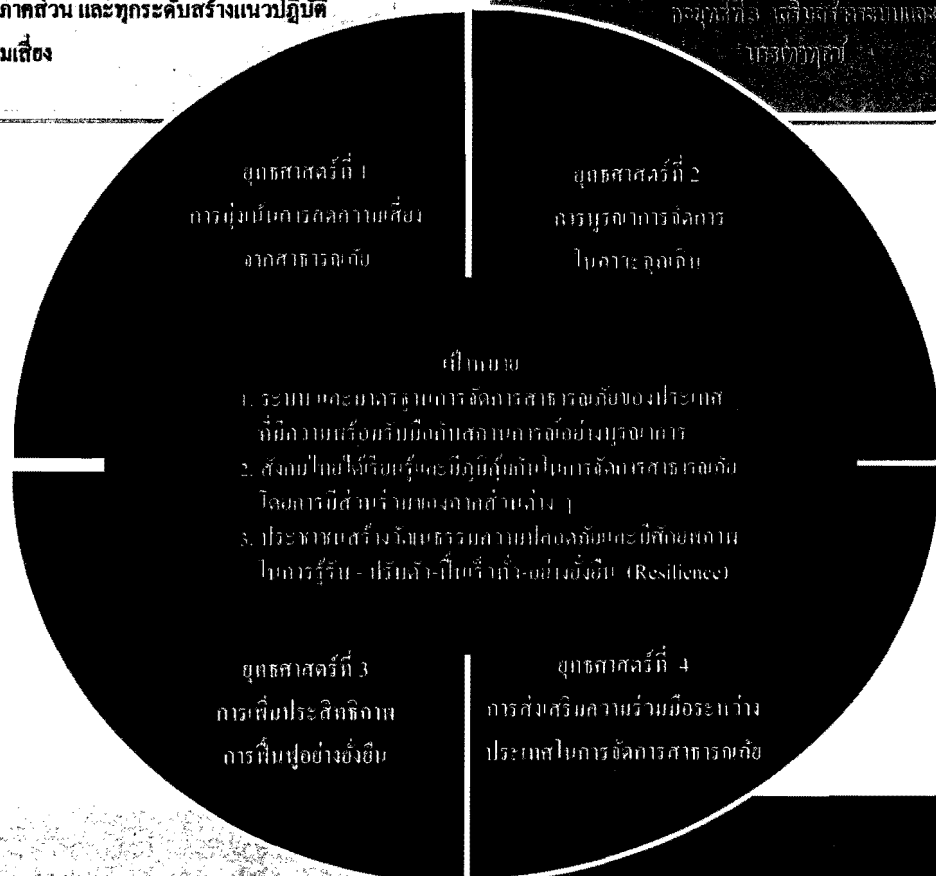
3. เพื่อลดความเสียหายจากอุบัติเหตุสารเคมีในโรงงาน

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างมาตรฐานการจัดการในสถานประกอบการ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัยจากสารเคมี

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการ

กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างระบบแจ้งเตือนภัยจากสารเคมี

เป้าประสงค์

1. เพื่อฟื้นฟูให้ผู้ประสบภัยได้รับการสงเคราะห์อย่างรวดเร็ว ทั้งถึงตนเอง เป็นธรรม และสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้ตามปกติ

2. เพื่อให้พื้นที่ประสบภัยได้รับการฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาวะปกติหรือดีกว่าเดิม

กลยุทธ์ในการฟื้นฟู

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความต้องการภายหลังเหตุการณ์สาธารณภัย (Post-Disaster Need Assessment : PDNA)

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบปฏิบัติการและบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูที่ดีกว่าเดิม

(Build Back Better)

แผนภาพที่ 2 - 1: ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.5 แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.5.1 งบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local)	(1.1) ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน เพื่อใช้ดำเนินการทั้งในระยะก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดสาธารณภัย โดยเฉพะงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพะหน้าและระยะยาว การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การสาธารณสุข การสื่อสาร การรักษาความสงบเรียบร้อย และการสาธารณูปโภค เป็นต้น (1.2) ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตนให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งกำหนดให้มีแผนและขั้นตอนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะ พร้อมทั้งจัดให้มีเครื่องหมายสัญญาณหรือสิ่งอื่นใดในการแจ้งให้ประชาชนได้ทราบถึงการเกิดหรือจะเกิดสาธารณภัย (1.3) ให้มีการตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตนตามกรอบแนวทางตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1.3.1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (1.3.2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 (1.3.3) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (8) จัดทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
	มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตน (22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (1.3.4) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด - ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการให้บริการสาธารณะ - ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม - หลักเกณฑ์ว่าด้วยการตั้งงบประมาณเพื่อการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2543
(2) กรุงเทพมหานคร	(2.1) ให้กรุงเทพมหานครตั้งงบประมาณในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ของตน โดยบรรจุไว้ในข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง งบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2529 ให้ครอบคลุมด้านการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น เฉพาะหน้าและระยะยาว การอพยพ การจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือผู้ได้รับภัยอันตรายหรือเสียหายจากสาธารณภัย การสาธารณสุข การสื่อสารและการสาธารณสุขโลก การรักษาความสงบเรียบร้อย และการปฏิบัติการใด ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ และการจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ และสิ่งอื่น ๆ ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร (2.2) ให้กรุงเทพมหานครจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินอุดหนุนรัฐบาลของกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ดำเนินงานด้านสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างทั่วถึงและทั่วถึง

งบประมาณ	สาระสำคัญ
(3) จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (Area)	(3.1) ให้จังหวัดตั้งงบประมาณสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสำนักงบประมาณตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ.2551 โดยการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัด แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด และค่าของงบประมาณของจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบ (3.2) ให้จังหวัดขอตั้งงบประมาณและขอรับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อีกแนวทางหนึ่ง
(4) ส่วนราชการ (Function)	ให้หน่วยงานระดับกระทรวง และระดับกรมขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามภารกิจของหน่วยงานที่ดำเนินการรองรับยุทธศาสตร์ตามที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

2.5.2 งบประมาณอื่นๆ ได้แก่

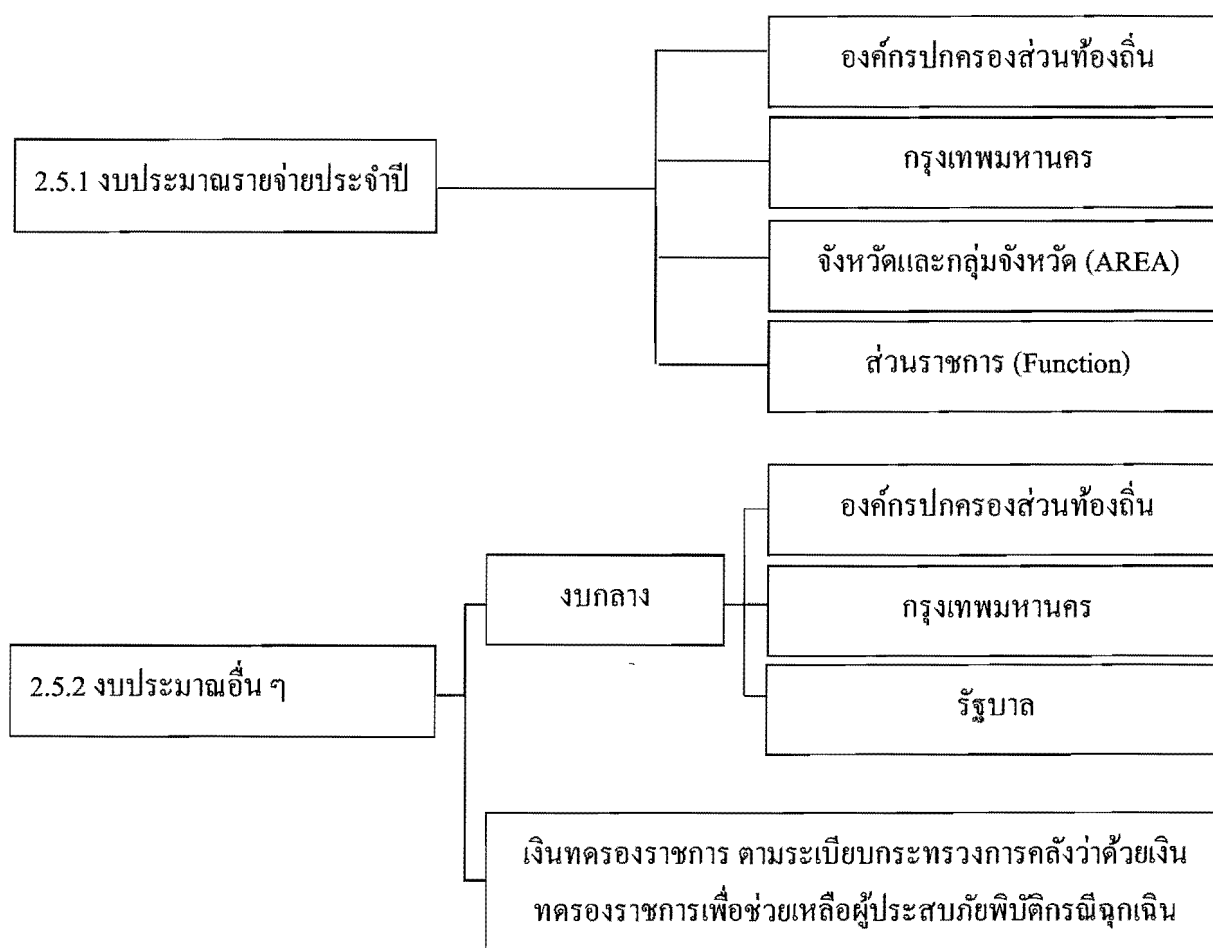
(1) งบกลาง

งบกลาง	สาระสำคัญ
(1.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	(1.1.1) ก่อนเกิดภัย : ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งงบกลาง ประเภทเงินสำรองจ่ายให้เพียงพอต่อการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้น (1.1.2) ขณะเกิดภัย : ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเงินงบประมาณที่ได้เตรียมไว้ ไปใช้จ่ายเพื่อบรรเทา/ช่วยเหลือความเดือดร้อนของประชาชนที่ประสบสาธารณภัยเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ หากงบประมาณไม่เพียงพอให้ออนเงินงบประมาณเหลือจ่าย หรืองบประมาณในแผนงาน/โครงการอื่นที่ยังไม่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องใช้จ่ายไปตั้งเป็นงบประมาณสำหรับจ่ายเพิ่มเติมได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(1.2) กรุงเทพมหานคร	ให้กรุงเทพมหานครขอตั้งงบประมาณในการดำเนินงานด้านสาธารณภัยกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นไว้ในงบกลาง แนวทางตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2529 และให้กำหนดแผนปฏิบัติการในงบกลางให้ครอบคลุมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยกรณีเร่งด่วนโดยเฉพาะงบประมาณด้านการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าและระยะยาว การอพยพการจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว และการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

งบกลาง	สาระสำคัญ
(1.3) รัฐบาล	(1.3.1) กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใดมีความจำเป็นต้องใช้จ่ายงบประมาณนอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรหรือได้รับการจัดสรรงบประมาณแล้วไม่เพียงพอที่จะดำเนินการและมีความจำเป็นเร่งด่วนให้ส่วนราชการฯ ขอใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น โดยพิจารณาเฉพาะกรณีที่มีความจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการเท่านั้น ทั้งนี้ ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ (1.3.2) ให้ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่ประสงค์ขอรับการสนับสนุนงบกลางให้ดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติ กรณีการขออนุมัติใช้เงินงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ

(2) เงินตรองราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ใด ให้จังหวัดใช้วงเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในกรณีฉุกเฉินให้ถูกต้องตามวิธีการและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

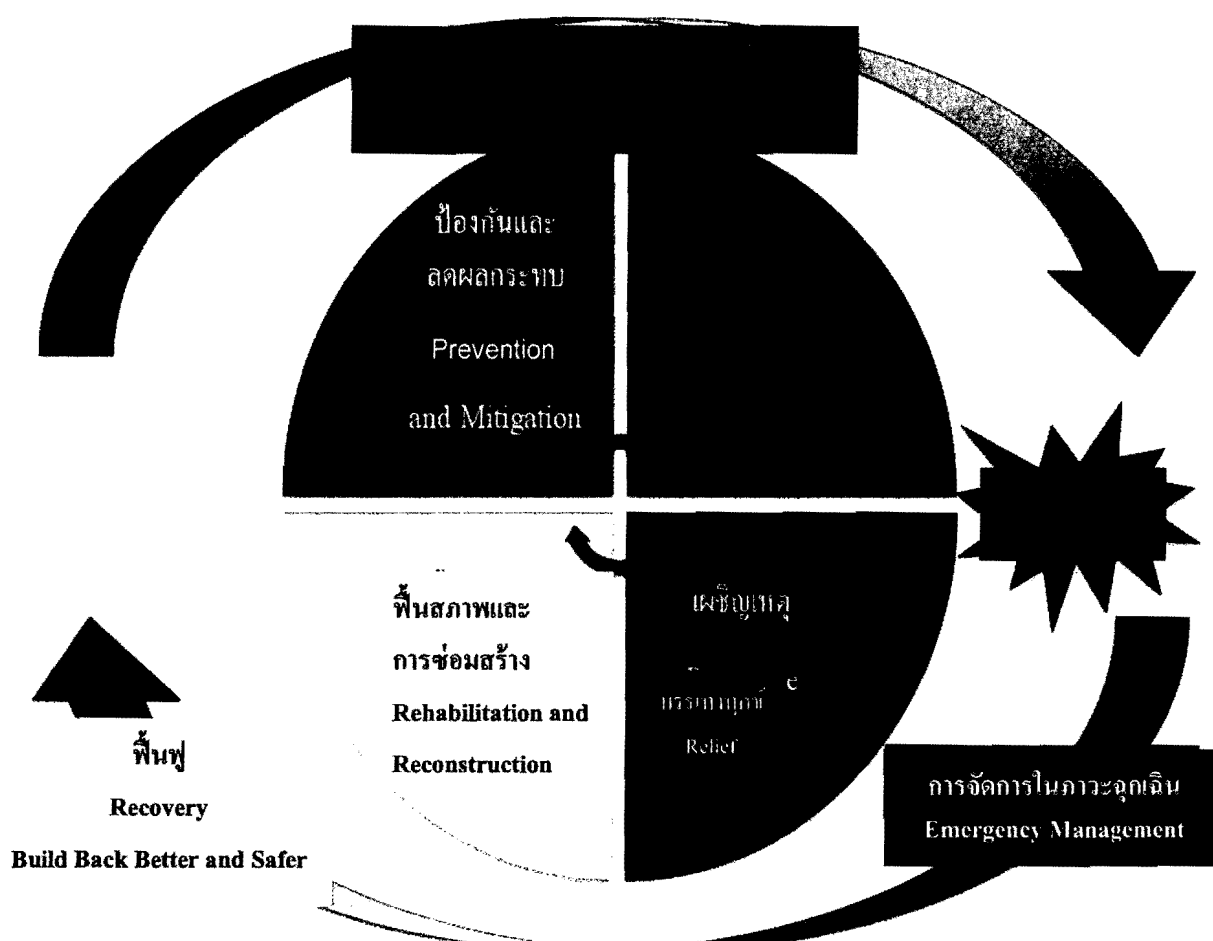
แผนภาพที่ 2 - 2 : แหล่งที่มาและวิธีการงบประมาณในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

บทที่ 3

หลักการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.1 วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ปัจจุบันทั่วโลกยอมรับว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่จัดการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอให้ภัยเกิดขึ้นก่อน จากแนวคิดในอดีตที่เคยมุ่งเน้นใน “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)” เมื่อภัยเกิดขึ้นแล้ว กล่าวคือ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย หรือการฟื้นฟูสภาพหลังจากภัยผ่านพ้น มาเป็นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับการดำเนินการอย่างยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management : DRM) ประกอบด้วย การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ได้แก่ การป้องกัน (Prevention) การลดผลกระทบ (Mitigation) และการเตรียมความพร้อม (Preparedness) ควบคู่กับการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ได้แก่ การเผชิญเหตุ (Response) และการบรรเทาทุกข์ (Relief) รวมถึงการฟื้นฟู (Recovery) ได้แก่ การฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้าง (Rehabilitation and Reconstruction) การสร้างให้ดีขึ้นและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ดังแผนภาพที่ 3-1

แผนภาพที่ 3 - 1 : วงจรการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.2 กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.2.1 ระดับนโยบาย

(1) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.)

มีหน้าที่กำหนดนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการพัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชน ให้มีประสิทธิภาพ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 6 และมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(2) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

มีหน้าที่เสนอนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยของประเทศและเสนอแนะแนวทางปฏิบัติและประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

3.2.2 ระดับปฏิบัติ

(1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.)

ทำหน้าที่บังคับบัญชา อำนาจการ ควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุมสั่งการ และบัญชาการ ซึ่งแนวทางปฏิบัติจะกล่าวไว้ในบทที่ 5

(2) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.)

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง โดยมีผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการ มีความรับผิดชอบ ดังนี้

(2.1) ภาวะปกติ ประสานงานและบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านภัยทั้งระบบ

(2.2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือน รวมถึงรายงานและเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามระดับการจัดการสาธารณภัย เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

(2.3) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัย ระดับ 1 และระดับ 2 และให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง รับผิดชอบในการ อำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงาน แจ้งเตือน และเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 และนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรี มอบหมาย ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 4

ทั้งนี้ ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ทำหน้าที่ในศูนย์ประสานการปฏิบัติ ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณียกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

(3) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการ จังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ และมีองค์ประกอบดังนี้

กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

ประกอบด้วย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัด	ผู้อำนวยการ
2. รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย	รองผู้อำนวยการ
3. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด	รองผู้อำนวยการ
4. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด	กรรมการ
5. ผู้แทนกระทรวงกลาโหม ที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
6. ปลัดจังหวัด	กรรมการ
7. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
8. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
10. ผู้แทนองค์การสาธารณกุศลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
11. ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต	กรรมการ
12. หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	กรรมการและเลขานุการ

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

- จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสียงภัยด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัด
- กำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับ สาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนาจการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่

3. เฝ้าระวัง ติดตาม ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณสุข เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณสุขขึ้นในการจัดการสาธารณสุขระดับ 2 ให้เสนอผู้อำนวยการจังหวัดจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขึ้นเพื่อเผชิญเหตุสาธารณสุขในพื้นที่
4. รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัด
5. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ภาคเอกชน และจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมอบหมาย

(4) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (กอบก.กทม.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทความเสี่ยงภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร รวมทั้งดำเนินการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบ มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้รับผิดชอบ มีอำนาจหน้าที่และแนวทางปฏิบัติตามหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครกำหนด

(5) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขอำเภอ (กอบก.อ.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ดำเนินการ และมีองค์ประกอบ ดังนี้

กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขอำเภอ

ประกอบด้วย

1. นายอำเภอ	ผู้อำนวยการ
2. ปลัดอำเภอ หัวหน้ากลุ่มบริหารการปกครอง	รองผู้อำนวยการ
3. ผู้กำกับกำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจในเขตพื้นที่	กรรมการ
4. ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการ
5. สาธารณสุขอำเภอ	กรรมการ
6. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่	กรรมการ
7. ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางในพื้นที่	กรรมการ
8. ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
9. ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
10. ผู้แทนองค์กรการสาธารณสุขมูลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง	กรรมการ
11. ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายความมั่นคง	กรรมการและเลขานุการร่วม
12. ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัด	กรรมการและเลขานุการร่วม

หมายเหตุ อาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงกรรมการได้ตามที่นายอำเภอเห็นสมควร

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวก ประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด
2. กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย และการฟื้นฟูของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่
3. เฝ้าระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่ ให้เสนอผู้อำนวยการอำเภอจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ เพื่อควบคุมและบัญชาการ
4. รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากร ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอ
5. ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย

(6) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปภ.เมืองพัทยา)

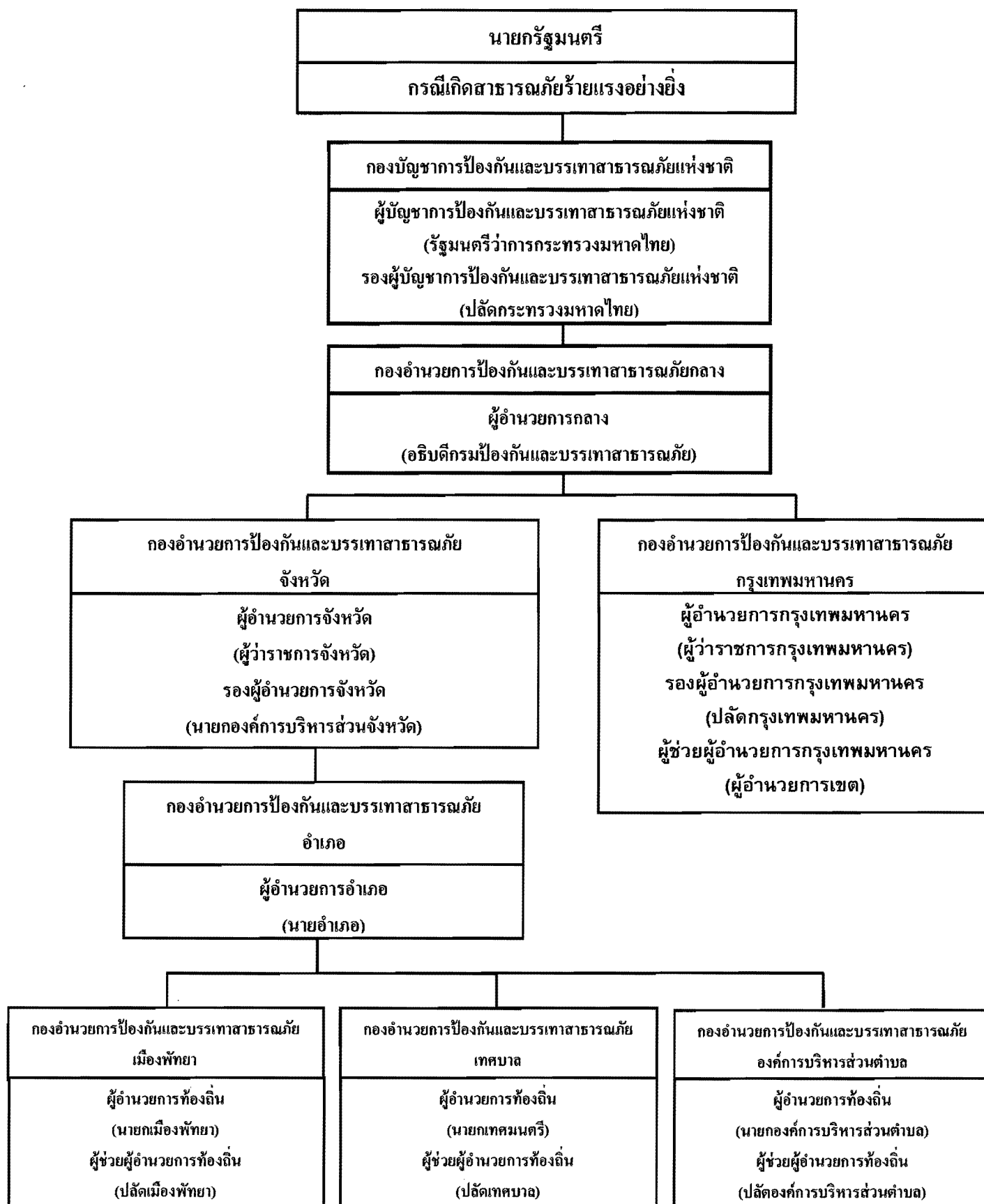
ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเมืองพัทยา ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการ

(7) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาล ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้อำนวยการ

(8) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.)

ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ

แผนภาพที่ 3 - 2 : กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

3.3 บทบาท หน้าที่ และแนวทางปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.3.1 ให้นำหน่วยงานที่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวง และหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยร่วมกัน ดังนี้

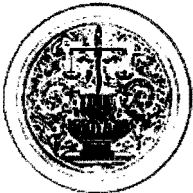
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(1) สำนักนายกรัฐมนตรี 	(1.1) จัดหางบประมาณเพื่อดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงบประมาณ) (1.2) สนับสนุนด้านการข่าวกรองและให้คำแนะนำด้านการรักษาความปลอดภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ) (1.3) บริหารจัดการการประชาสัมพันธ์และการจัดการข่าวสารตั้งแต่ภาวะปกติ ฉุกเฉินภัย และหลังเกิดภัย (กรมประชาสัมพันธ์) (1.4) จัดระบบการรับบริจาคเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) (1.5) ประสานงานหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลสภาพภูมิอากาศ สภาพน้ำในลุ่มน้ำและเขื่อนหรือที่กักเก็บน้ำ
(2) กระทรวงกลาโหม 	(2.1) สนับสนุนภารกิจของรัฐในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาจากภัยพิบัติตาม มาตรา 8 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 (2.2) แจ้งเตือนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่และหน่วยงานพลเรือนในพื้นที่เสี่ยงภัยกรณีคาดว่าจะเกิดภัยจากการสู้รบหรือภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรม
(3) กระทรวงการคลัง 	(3.1) กำหนดมาตรการด้านศุลกากร (ในการนำเข้าและส่งออก) เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมศุลกากร) (3.2) กำหนดมาตรการด้านการเงินและการคลังที่สนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (3.3) กำหนดข้อกฎหมาย/ระเบียบที่ใช้ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย (กรมบัญชีกลาง) (3.4) กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับระเบียบเงินอุดหนุนราชการ (กรมบัญชีกลาง)
(4) กระทรวงการต่างประเทศ 	(4.1) ประสานงานกับหน่วยงานราชการของต่างประเทศ (กรมอาเซียน กรมยุโรป กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กรมองค์การระหว่างประเทศ สถานทูตและสถานกงสุลใหญ่) และองค์การระหว่างประเทศประจำประเทศไทย ในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (4.2) ติดต่อประสานขอรับความร่วมมือ ความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ฉุกเฉินภัย และหลังเกิดภัย (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรมอาเซียน กรมยุโรป กรมเอเชียตะวันออก กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กรมองค์การระหว่างประเทศ สถานทูตและสถานกงสุลใหญ่)

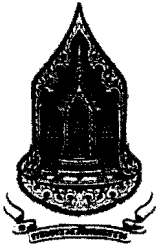
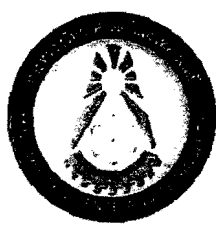
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(4.3) ชี้แจง และให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับหน่วยงานของต่างประเทศ รวมทั้งสถานทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ (กรมสารนิเทศ)
(5) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา 	(5.1) ให้ความรู้และเผยแพร่ความรู้ด้านความปลอดภัยเมื่อเกิดสาธารณภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (5.2) กำหนดมาตรการดูแลสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย (กรมการท่องเที่ยว) (5.3) ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (กรมการท่องเที่ยว)
(6) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 	(6.1) เสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมให้เป็นกลไกเสริมในการทำงานป้องกันสาธารณภัยในระดับชุมชนรากฐาน (6.2) สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย และดูแลช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนพิการและผู้สูงอายุ ในพื้นที่ประสบภัย (6.3) วางแผนและฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม (6.4) สนับสนุนกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ เพื่อฟื้นฟูภายในศูนย์พักพิงชั่วคราว (6.5) รับผิดชอบในการเตรียมการและบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว
(7) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 	(7.1) จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) (7.2) วางแผนและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาระยะยาวด้านการเกษตร (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมการข้าว กรมฝนหลวง และการบินเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) (7.3) พัฒนาพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ชลประทานเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมการข้าว กรมฝนหลวง และกรมวิชาการเกษตร) (7.4) ติดตามสถานการณ์ภัยและแจ้งเกษตรกรเพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และกรมการข้าว) (7.5) สำรวจและประเมินความเสียหายด้านการเกษตร เพื่อให้การช่วยเหลือตามระเบียบของทางราชการ (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และกรมชลประทาน)

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(7.6) ปรับปรุง พื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่ชลประทานที่ได้รับ ความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) (7.7) ปฏิบัติการฝนหลวงและบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห อุทกภัยและภัยแล้ง (กรมฝนหลวงและการบินเกษตร และกรมชลประทาน) (7.8) กำหนดแนวทางป้องกันและให้ความช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง สัตว์เศรษฐกิจ และสัตว์งานไม่ให้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย (กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมหม่อนไหม และกรมการข้าว)
(8) กระทรวงคมนาคม 	(8.1) จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านคมนาคม ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (8.2) ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคม สนับสนุนภารกิจการส่งกำลัง บำรุง พร้อมทั้งแก้ไขเส้นทางเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย (8.3) จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง หรือทำทางชั่วคราว รวมทั้งซ่อมหรือ ดัดแปลงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบคมนาคม เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (8.4) สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัย หรือ เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัย (8.5) สนับสนุนข้อมูลเส้นทางสัญจร เส้นทางเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ ประสบภัยสำหรับประชาชน (8.6) บูรณะ พื้นฟู เส้นทางคมนาคมที่ได้รับความเสียหายให้สามารถใช้งาน ได้โดยเร็ว (8.7) จัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านคมนาคม (8.8) ให้ความสนับสนุนงานด้านการจราจรในเส้นทางรับผิดชอบที่ประสบภัย (8.9) ประสานงานและรับแจ้งเหตุสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และ สถานการณ์ฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาสังคม
(9) กระทรวงทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 	(9.1) ประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพอากาศ สิ่งปกคลุมดิน ปริมาณน้ำฝน สถานการณ์น้ำ ข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน รวมทั้ง ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่ที่เกิดภัยในอดีต พร้อมทั้งประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งเตือนประชาชน และเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ (9.2) ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ควบคุม ป้องกันอันตรายจากสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไฟป่าและหมอกควัน ธรณีพิบัติภัย (ดินถล่ม แผ่นดินไหว สึนามิ และหลุมยุบ) และมลพิษต่าง ๆ เป็นต้น

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(9.3) วางแผน ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (9.4) ปรับปรุง พื้นฟู แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และเขตอุทยาน ที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพเดิม และไม่เสี่ยงต่อการเกิดภัย (9.5) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการเกิด สาธารณภัย รวมทั้งวางแผนดำเนินการฟื้นฟูและรักษาสภาพแวดล้อมให้มีความสมดุลเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและสิ่งมีชีวิต (9.6) ควบคุมและป้องกันสัตว์ป่าและสัตว์อพยพที่ได้รับผลกระทบ จากสาธารณภัย
(10) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 	(10.1) ดำเนินการให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูล ด้านสารสนเทศการสื่อสารให้สามารถใช้งานได้ในทุกสถานการณ์ (สำนักงาน ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) (10.2) สนับสนุนข้อมูลสถานะและการพยากรณ์อากาศ (กรมอุตุนิยมวิทยา) และ สถิติเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) (10.3) ให้บริการฐานข้อมูลด้านการเตือนภัยและการสื่อสารในภาวะวิกฤต ตลอดจนสนับสนุนการใช้ระบบสื่อสารสำรอง (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ) (10.4) สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่อง การสื่อสารสำรองเพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน และสนับสนุนกำลังคน เพื่อบริการ ติดต่อสื่อสารได้ตลอดระยะเวลาช่วงที่เกิดภัยและพื้นที่ภายนอก เพื่อให้ การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว (บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)) (10.5) ฟื้นฟูระบบสื่อสารเพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารได้ (บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน))
(11) กระทรวงพลังงาน 	(11.1) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงาน เพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานของ กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมธุรกิจพลังงาน) (11.2) จัดหาทรัพยากรด้านพลังงาน ให้เพียงพอต่อความต้องการใช้ในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมธุรกิจพลังงาน และการไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย) (11.3) กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัยแหล่งผลิตพลังงาน (สำนักนโยบายและ แผนพลังงาน) (11.4) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย (สำนักนโยบายและแผนพลังงาน และกรมธุรกิจพลังงาน)

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(12) กระทรวงพาณิชย์ 	(12.1) จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต้องการครองชีพ (กรมการค้าภายใน และองค์การคลังสินค้า) (12.2) สนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัย โดยประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้าสินค้าที่จำเป็นต้องการครองชีพ (กรมการค้าภายใน) (12.3) จัดระบบการปันส่วนและกำหนดมาตรการควบคุมราคาสินค้าและบริการขณะเกิดภัย (กรมการค้าภายใน) (12.4) กำหนดมาตรการกำกับดูแลราคาสินค้าและปริมาณสินค้า เพื่อการจัดหาสินค้าที่จำเป็นในขณะเกิดสาธารณภัยและป้องปรามการฉวยโอกาสกักตุนสินค้าหรือขึ้นราคาสินค้าซ้ำเติมผู้บริโภค โดยมีการกำกับดูแลทั้งต้นทางและปลายทาง (กรมการค้าภายใน) (12.5) ติดตามสินค้าที่เป็นพืชผลการเกษตรในพื้นที่ประสบภัย รวมทั้งสำรวจและประเมินความเสียหาย (กรมการค้าภายใน) (12.6) ประสานผู้ผลิต/ผู้นำเข้า เพื่อส่งสินค้าเข้าแต่ละพื้นที่ให้เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะพื้นที่ประสบภัย และให้จำหน่ายในราคาปกติ (กรมการค้าภายใน)
(13) กระทรวงมหาดไทย 	(13.1) สั่งการ และประสานให้จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ และพื้นที่ข้างเคียงหรือเมื่อได้รับการร้องขอ (13.2) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกแห่งสาธารณชนและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง (13.3) ดำเนินการตามมาตรการด้านผังเมืองเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (13.4) ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยเพื่อสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ และผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็กและการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (13.5) อำนวยความสะดวกและประสานการปฏิบัติการจัดการสาธารณภัยและให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย พื้นฟูและบูรณะสภาพพื้นที่ประสบภัยในกรณีที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงกว้างขวาง (13.6) ส่งเสริมและรักษาความมั่นคงภายใน ความสงบเรียบร้อย และให้บริการประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ (13.7) ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556 โดยการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เขตพื้นที่จังหวัดประกาศโดยผู้ว่าราชการจังหวัด และเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครประกาศโดยอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(14) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 	ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 โดยมีหน้าที่ดังนี้ (14.1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี (14.2) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (14.3) ปฏิบัติการ ประสานการปฏิบัติ ให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (14.4) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับภัยอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย (14.5) แนะนำ ให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน (14.6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ
(15) กระทรวงยุติธรรม 	(15.1) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่ประชาชนทางกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการเรียกร้องสิทธิและการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมาย (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานยุติธรรมจังหวัด) (15.2) สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์เมื่อได้รับการร้องขอ (สถาบันนิติวิทยาศาสตร์) (15.3) สนับสนุนกำลังแรงงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (กรมคุมประพฤติ และกรมราชทัณฑ์)
(16) กระทรวงแรงงาน 	(16.1) จัดเตรียม จัดหา แรงงานที่มีความรู้ทางเทคนิค เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (16.2) ให้การศึกษา อบรม และฝึกฝนแรงงานในสถานประกอบการ เพื่อความปลอดภัย ในการทำงาน และสามารถป้องกันและรักษาความปลอดภัยในสถานประกอบการของตนเอง (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) (16.3) ดำรวจ จัดเตรียม จัดหา โดยการเรียกร้องเกณฑ์จ้างหรือเช่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (16.4) ตรวจสอบข้อมูลแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อให้การช่วยเหลือด้านคุ้มครอง และเรียกร้องสิทธิที่พึงได้ตามกฎหมายแรงงาน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน)

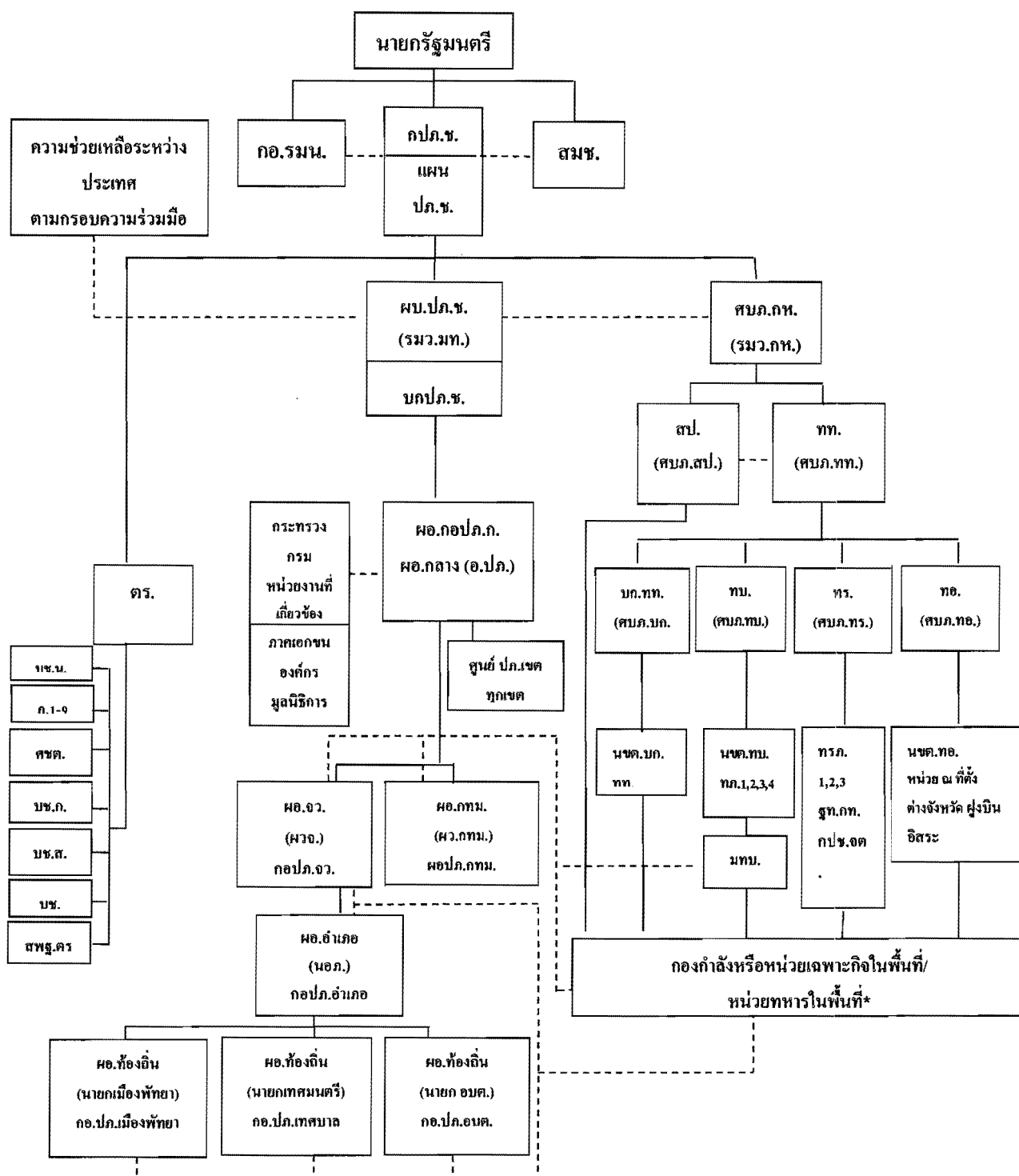
หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(16.5) ฝึกอบรมและจัดหางานให้ผู้ประสบภัย (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน) (16.6) จัดหน่วยให้บริการด้านประกันสังคมแก่แรงงานที่ประสบภัย (สำนักงานประกันสังคม)
(17) กระทรวงวัฒนธรรม 	(17.1) จัดทำฐานข้อมูลโบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ/ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร) (17.2) จัดเตรียมพื้นที่โบราณสถานที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราวหรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (กรมศิลปากร) (17.3) พื้นที่พุทธศาสนสถาน (ยกเว้น วัดและมัสยิด) โบราณสถาน โบราณวัตถุที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับคืนสู่สภาพเดิม (กรมการศาสนา และกรมศิลปากร)
(18) กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 	(18.1) ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ และสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)) (18.2) ให้บริการข้อมูลดาวเทียมสำรวจทรัพยากร ข้อมูลภูมิสารสนเทศ และข้อมูลจากเรดาร์ชายฝั่งเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (สำนักพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)) (18.3) สนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัย (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ สถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) สำนักพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) และสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน))
(19) กระทรวงศึกษาธิการ 	(19.1) พัฒนาหลักสูตรการเรียน การสอนเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับชั้น ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับชั้นอุดมศึกษา (19.2) ส่งเสริมหน่วยงานการศึกษาให้มีบทบาทในการช่วยเหลือ/สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (19.3) ส่งเสริมให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึกแก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (19.4) สนับสนุนบุคลากรด้านการศึกษา เช่น ลูกเสือและเนตรนารี เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (19.5) สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นศูนย์พักพิงชั่วคราว

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
20. กระทรวงสาธารณสุข 	(20.1) จัดเตรียมความพร้อมสถานพยาบาลทุกระดับในการรับมือกับสาธารณภัย รวมถึงพัฒนาศูนย์สาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้ และทักษะ พร้อมที่จะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน (20.2) จัดหาและจัดเตรียมสำรองทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึง การพัฒนาทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะฉุกเฉินในระดับต่าง ๆ ที่พร้อมปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้ ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย ได้แก่ ทีม Mini MERT ระดับอำเภอ ทีม MERT (Medical Emergency Response Team) ระดับจังหวัด เป็นต้น (20.3) จัดให้มีและพัฒนาระบบสื่อสารเพื่อการประสานงานและสั่งการภายใน และภายนอกกระทรวงสาธารณสุข รวมถึง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ ภาคเอกชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (20.4) พัฒนาระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ และสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ของภาครัฐ และเอกชน (20.5) เป็นหน่วยงานหลักด้านการแพทย์และสาธารณสุขรับผิดชอบในการ คอบสนองต่อสาธารณภัย โดยประสานและจัดการให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (Public Health & Medical Incidence Commander) รวมทั้งจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในระดับต่าง ๆ (Public Health Emergency Operation Center: PHEOC) (20.6) ประสานและสั่งการหน่วยงานสังกัดและหน่วยงานในกำกับของกระทรวง สาธารณสุข ได้แก่ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) สำนักงาน หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) องค์การเภสัชกรรม (GPO) เป็นต้น พร้อมทั้ง ประสานความร่วมมือหน่วยงาน เครือข่าย ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น โรงพยาบาลในสังกัดมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลในสังกัด กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย โรงพยาบาลเอกชน มูลนิธิฯ อาสาสมัครต่าง ๆ เป็นต้น (20.7) ประสานการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรด้านการแพทย์และสาธารณสุข แบบบูรณาการ (Integrated resource management) จากทุกภาคส่วน (20.8) จัดให้มีการรักษาพยาบาลฉุกเฉิน (Emergency Care System) ครอบคลุม การแพทย์ฉุกเฉินก่อนถึงโรงพยาบาล (Emergency medical services : EMS) การรักษาพยาบาลฉุกเฉินที่โรงพยาบาล (Emergency Care in hospital) การส่งต่อ (Interhospital care) และจัดระบบเครือข่ายบริการด้านการแพทย์และ สาธารณสุขสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
	(20.9) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลและความเสียหายทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข และการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว (20.10) กำกับให้มีการคงสภาพและประสิทธิภาพของระบบบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ มิติด้านการดูแลสุขภาพจิตใจ การอนามัยแม่และเด็ก การป้องกันและควบคุมโรค การรักษาพยาบาล การเฝ้าระวังโรคติดต่อ ตลอดจนการเข้าถึงบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ของประเทศ (20.11) พัฒนากระบวนการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข รวมถึงฟื้นฟูสภาพจิตใจ สังคม และวิถีชีวิตของผู้ประสบภัย และผู้เกี่ยวข้องให้กลับคืนสู่ภาวะปกติโดยเร็ว (20.12) จัดให้ความรู้แก่ประชาชนและชุมชน ในด้านการป้องกันการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขภาพจิต และอนามัย สิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถช่วยตนเองและผู้อื่นได้
(21) สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ 	(21.1) สนับสนุนงานด้านการแพทย์ฉุกเฉินแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (21.2) สนับสนุนหน่วยงานที่จัดทำข้อมูลผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจากภัยที่เกิดขึ้น (21.3) จัดทำมาตรฐาน หลักเกณฑ์ เกณฑ์ และวิธีปฏิบัติการฉุกเฉินตามมาตรฐานในระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (21.4) สนับสนุนให้มีระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน และพัฒนาระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการฉุกเฉิน (21.5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัยและพัฒนา รวมถึงเผยแพร่ความรู้การแพทย์ฉุกเฉิน (21.6) จัดให้มีการศึกษาและฝึกอบรมการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ฉุกเฉิน (21.7) ประสานงาน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติการฉุกเฉิน
(22) กระทรวงอุตสาหกรรม 	(22.1) กำหนดมาตรฐานและกำกับดูแลการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม สินค้าชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามที่กฎหมาย กฎ ระเบียบและวิธีการอื่นที่กำหนด (22.2) จัดทำแผนการจัดการสาธารณภัยให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (22.3) สนับสนุนข้อมูลและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสารเคมีและวัตถุอันตรายเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.4) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรของแหล่งอุตสาหกรรม เพื่อใช้สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (22.5) ให้ความช่วยเหลือภาคอุตสาหกรรมที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(23) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 	(23.1) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (23.2) ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดทางอาญา (23.3) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ (23.4) จัดระบบจราจรในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (23.5) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด เป็นต้น (23.6) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่
(24) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 	(23.1) จัดทำฐานข้อมูลวัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (23.2) จัดเตรียมพื้นที่วัดที่สามารถใช้เป็นจุดอพยพ ศูนย์พักพิงชั่วคราว หรือสถานที่อำนวยความสะดวกแก่การปฏิบัติงานของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (23.3) พื้นฟูบูรณะวัดที่เสียหายจากสาธารณภัยให้กลับสู่สภาพปกติหรือดีกว่าเดิม
(25) มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ 	(25.1) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ (25.2) ให้การสงเคราะห์ด้านการศึกษา ทุนการศึกษา และเด็กกำพร้าหรืออนาถาที่ครอบครัวประสบสาธารณภัย (25.3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วประเทศ (25.4) ให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือและบรรเทาแก่ประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อน

หน่วยงาน	บทบาทหน้าที่
(26) สภากาชาดไทย สภากาชาดไทย The Thai Red Cross Society	(26.1) จัดเตรียมโลหิต ยา เวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์บริโภคเพื่อใช้ในการบรรเทาทุกข์และสงเคราะห์ผู้ประสบภัย (26.2) ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ สมาชิกสภากาชาดไทย อาสาสมัคร เหล่ากาชาดจังหวัด และประชาชนเพื่อเตรียมพร้อมรับสาธารณภัย รวมถึงให้ความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและการสาธารณสุขเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย (26.3) บรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัยขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุด้วยการบริการทางการแพทย์ ทั้งการรักษาพยาบาล ป้องกันโรค และสงเคราะห์เครื่องอุปโภคบริโภค ตลอดจนอุปกรณ์และบริการอื่น ๆ ตามความจำเป็นของผู้ประสบภัย (26.4) ติดต่อและประสานความร่วมมือกับสภากาชาดประเทศต่าง ๆ ผ่านคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ และสหพันธ์กาชาดและสภาเลี้ยววงเดือนแดงระหว่างประเทศ
(27) สำนักงาน คณะ กรรมการ กิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ กิจการโทรคมนาคม แห่งชาติ กสทช. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	ควบคุม กำกับ ดูแล การใช้คลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ เพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณสุข เมื่อได้รับการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
(28) องค์การสาธารณสุข มูลนิธิ และภาคเอกชน	(28.1) สนับสนุนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือกองอำนวยการป้องกันและสาธารณภัยในพื้นที่ (28.2) สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (28.3) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายตามขีดความสามารถและทรัพยากร

หมายเหตุ

————— สายการบังคับบัญชา

สายการประสานงาน

* การแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามแผนบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม และหนังสือตกลงร่วมกันระหว่าง ผอ.จว. หรือผว.ภทม. และ ผบ. ของ ทหารในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ 3 - 3 : แผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยต่าง ๆ

3.3.2 แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ

(1) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับหน่วยทหาร

ในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารนั้น จะต้องมีการประสานงานระหว่างกันอย่างใกล้ชิด และพยายามเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน รวมทั้งดำรงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ฝ่ายทหารอาจพิจารณาจัดตั้งศูนย์ประสานงานระหว่างพลเรือนกับทหาร หรือศูนย์ปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหาร ขึ้นอยู่กับระดับของหน่วยและสถานการณ์ สาธารณภัย เพื่อประชุมหารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดการด้านสาธารณภัย รวมทั้งการบรรยายสรุปสถานการณ์ประจำวัน เพื่อทำความเข้าใจต่อสถานการณ์ให้ตรงกัน โดยยึดกรอบแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานหลักสากล และพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

(1.1) ดำเนินการตามมาตรา 46 แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(1.2) ดำเนินการตามแนวทางการปฏิบัติงานร่วมระหว่างพลเรือนกับทหารในการบรรเทาสาธารณภัย

(1.3) ดำรงการติดต่อสื่อสารและประสานการปฏิบัติอย่างใกล้ชิดระหว่างพลเรือนกับทหารในพื้นที่

(2) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับภาคประชาสังคม และองค์การสาธารณกุศล

(2.1) ให้จัดเจ้าหน้าที่ ประสานงาน กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับ (กรณีเกิดสาธารณภัย) เพื่อร่วมปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ

(2.2) ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ร่วมกับองค์การสาธารณกุศลจัดทำแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนกำลังทรัพยากร เจ้าหน้าที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อการปฏิบัติงานขององค์กรปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยแต่ละระดับ

(3) แนวทางการปฏิบัติร่วมกับต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(3.1) ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่งและมีความจำเป็นต้องขอรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศนำเสนอต่อการพิจารณาของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติดังกล่าวข้างต้นแล้ว ให้ประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศต่อไป

(3.2) ให้กระทรวงการต่างประเทศ (สป.กต.) จัดทำมาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประเทศไทยในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(3.3) กรณีที่รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศหรือองค์การภาคเอกชนต่างประเทศมีความประสงค์จะให้การสนับสนุนสิ่งของ กำลังเจ้าหน้าที่หรือสิ่งอื่นใด เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในราชอาณาจักรไทยให้ดำเนินการตามข้อผูกพันสัญญาข้อตกลงหรือความร่วมมือระหว่างประเทศที่ได้มีการจัดทำขึ้น โดยยกเว้นอากรแก่สิ่งของนั้น ทั้งนี้ ให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก

(3.4) ให้กระทรวงการต่างประเทศจัดทำแนวทางการปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศกรณีเกิดสาธารณภัยขึ้นร้ายแรงอย่างยิ่ง และมีการร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศไทย โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

3.4 ขอบเขตสาธารณภัย

ขอบเขตสาธารณภัย ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติฉบับนี้ ให้เป็นไปตาม “สาธารณภัย” มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ดังนี้

“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

3.5 ระดับการจัดการสาธารณภัย

ระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน หรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่มีอำนาจตามกฎหมายใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังนี้

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุมและสั่งการ
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

3.6 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุข

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณสุขของประเทศ โดยมีกฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการจัดการสาธารณสุข ดังนี้

3.6.1 กฎหมายหลัก

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องรวม 6 ฉบับ ได้แก่

(1) กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. 2554

(2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2553

(3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553

(4) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2554

(5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สิน ร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. 2552

(6) ประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย

3.6.2 กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุนการจัดการสาธารณสุข

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2550

(1.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547

(1.3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารระบบเตือนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552

(1.4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542

(1.5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนร่วมบรรเทาความเสียหายทางการเกษตร พ.ศ. 2539

(1.6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกองทุนร่วมบรรเทาความเสียหายทางการเกษตร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

(1.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานด้านสาธารณสุขโลก พ.ศ. 2529

(1.8) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ พ.ศ. 2538

- (1.9) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. 2539
- (1.10) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544
- (1.11) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อกเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. 2541
- (2) พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
- (2.1) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556
- หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2556
- (2.2) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ. 2541
- (2.3) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นในการรักษาความมั่นคงของประเทศ พ.ศ. 2532
- (2.4) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527
- (2.5) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภาวะฝนแล้ง พ.ศ. 2521
- (3) พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย พ.ศ. 2555
- (4) พระราชกำหนดกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ พ.ศ. 2555
- (5) คำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 85/2557 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ
- (6) พระราชบัญญัติ/ระเบียบ/ประกาศ/คำสั่งอื่น ๆ
- (6.1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457
- (6.2) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการธนาคารในภาวะฉุกเฉิน พุทธศักราช 2484
- (6.3) พระราชบัญญัติควบคุมและจัดการกิจการหรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน พุทธศักราช 2484
- (6.4) พระราชบัญญัติคันและคูน้ำ พ.ศ. 2505
- (6.5) พระราชบัญญัติทางหลวงสัมปทาน พ.ศ. 2542
- (6.6) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติ หรือการปฏิบัติตามหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ. 2543
- (6.7) พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535
- (6.8) พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554
- ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง กำหนดแบบแจ้งการเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง หรือการประสบอันตรายจากการทำงาน พ.ศ. 2554

(6.9) พระราชบัญญัติสงเคราะห์ข้าราชการผู้ได้รับอันตรายหรือการป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ พ.ศ. 2546

(6.10) พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551

(6.11) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

(6.12) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523

- กฎกระทรวงกำหนดแบบและวิธีการให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในราชอาณาจักรแจ้งและยื่นเอกสารต่อเจ้าพนักงานสาธารณสุขประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ พ.ศ. 2552

(6.13) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

(6.14) พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

(6.15) พระราชบัญญัติวัดอุ้มบาทราย พ.ศ. 2535

(6.16) พระราชบัญญัติพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504

- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการกากกัมมันตรังสี พ.ศ. 2546

(6.17) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

(6.18) ประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติงานของผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ในกรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉิน

(6.19) กฎกระทรวงยกเว้นค่าธรรมเนียมรายปีและค่าธรรมเนียมการต่ออายุใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานให้แก่ผู้ประกอบการโรงงานซึ่งได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ พ.ศ. 2547

(6.20) ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการจัดสรรเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ โครงการช่วยเหลือฟื้นฟูความเสียหายจากภัยพิบัติธรรมชาติและสาธารณภัยปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

3.6.3 ฎหมายในการจัดการสาธารณภัยที่สำคัญ

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน การจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ ประกาศ/คำสั่ง อื่นๆ ที่นำมาปรับ ใช้กับทุกสาธารณภัย
(1) แผ่นดินไหว, อาคารถล่ม	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(1.1) พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (1.2) กฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การอนุญาต ตัดแปลงอาคารเพื่อ เสริมความมั่นคงแข็งแรง ของอาคารให้สามารถ ต้านแรงสั่นสะเทือนจาก แผ่นดินไหว พ.ศ. 2555 (1.3) กฎกระทรวงกำหนด การรับน้ำหนักความต้านทาน ความคงทนของอาคารและ พื้นดินที่รองรับอาคารใน การต้านทานแรงสั่นสะเทือน ของแผ่นดินไหว พ.ศ. 2550 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน - ข้อ 3.6.2 (1.3)-(1.8), (1.10), (1.11) - ข้อ 3.6.2 (2.1)-(2.3) - ข้อ 3.6.2 (3)-(4) - ข้อ 3.6.2 (6) (6.1)-(6.11), (6.18) ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการ สาธารณภัยตามควร แก่กรณี
(2) อุทกภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(2.1) พระราชบัญญัติการ ชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 (2.2) พระราชบัญญัติ การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (2.3) พระราชกำหนด การให้ความช่วยเหลือ ทางการเงินแก่ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายจากอุทกภัย พ.ศ. 2555	

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน การจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศ/คำสั่ง อื่นๆ ที่นำมาปรับ ใช้กับทุกสาธารณภัย
		(2.4) คำสั่งคณะกรรมการ ความสงบแห่งชาติ ที่ 85/2557 เรื่อง แต่งตั้ง คณะกรรมการกำหนด นโยบายและการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ (2.5) ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารระบบเตือนภัย พิบัติแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (2.6) ระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ บริหารทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ พ.ศ. 2550 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน - ข้อ 3.6.2 (1.3)-(1.8), (1.10), (1.11) - ข้อ 3.6.2 (2.1)-(2.3) - ข้อ 3.6.2 (3)-(4) - ข้อ 3.6.2 (6) (6.1)-(6.11), (6.18) ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการ สาธารณภัยตามควร แก่กรณี
(3) อัคคีภัย	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(3.1) พระราชบัญญัติ ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 (3.2) พระราชบัญญัติ ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการ ทำงาน พ.ศ. 2554 (3.3) กฎกระทรวงกำหนด ประเภทและระบบความ ปลอดภัยของอาคารที่ใช้ เพื่อประกอบกิจการเป็น สถานบริการ พ.ศ. 2555 (3.4) กฎกระทรวงว่าด้วย การอนุญาตให้ใช้อาคาร	

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน การจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ ประกาศ/คำสั่ง อื่นๆ ที่นำมาปรับ ใช้กับทุกสาธารณภัย
		เพื่อ ประกอบ กิจ การ โรงมหรสพ ประเภทและ ระบบความปลอดภัยของ โรงมหรสพ และอัตรา ค่าธรรมเนียมสำหรับ การอนุญาตให้ใช้อาคาร เพื่อประกอบกิจการโรง มหรสพ พ.ศ. 2550 (3.5) กฎกระทรวงกำหนด ชนิดหรือประเภทของ อาคารที่เจ้าของอาคารหรือ ผู้ครอบครองอาคารหรือ ผู้ดำเนินการต้องทำการ ประกันภัยความรับผิดชอบ กฎหมายต่อชีวิต ร่างกาย และ ทรัพย์สิน ของ บุคคลภายนอก พ.ศ. 2548 (3.6) ประกาศกรมธุรกิจ พลังงานเรื่อง หลักเกณฑ์ และวิธีการในการจัดให้มี การประกันภัยความเสียหาย แก่ผู้ได้รับความเสียหายจาก ภัยอันเกิดจากการประกอบ กิจการควบคุมประเภทที่ 3 พ.ศ. 2549 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน - ข้อ 3.6.2 (1.3)-(1.8), (1.10), (1.11) - ข้อ 3.6.2 (2.1)-(2.3) - ข้อ 3.6.2 (3)-(4) - ข้อ 3.6.2 (6) (6.1)-(6.11), (6.18) ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการ สาธารณภัยตามควร แก่กรณี

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน การจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศ/คำสั่ง อื่นๆ ที่นำมาปรับ ใช้กับทุกสาธารณภัย
(4) สารเคมี/วัตถุ อันตราย	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง	(4.1) พระราชบัญญัติวัตถุ อันตราย พ.ศ. 2535 (4.2) พระราชบัญญัติพลังงาน ปรมาณูเพื่อสันติ พ.ศ. 2504 - กฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการ จัดการกากกัมมันตรังสี พ.ศ. 2546 (4.3) พระราชบัญญัติอาวุธ ปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุ ระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน - ข้อ 3.6.2 (1.3)-(1.8), (1.10), (1.11) - ข้อ 3.6.2 (2.1)-(2.3) - ข้อ 3.6.2 (3)-(4) - ข้อ 3.6.2 (6) (6.1)-(6.11), (6.18) ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการ สาธารณภัยตามควร แก่กรณี
(5) สาธารณภัย ทางน้ำและ ทางทะเล เช่น มลพิษทางน้ำ เนื่องจากน้ำมัน, การกักขังทางทะเล	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ ที่เกี่ยวข้อง	(5.1) พระราชบัญญัติการ เดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 (5.2) พระราชบัญญัติให้ อำนาจทหารเรือปราบปราม การกระทำความผิดบางอย่าง ทางทะเล พ.ศ. 2490 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (5.3) พระราชบัญญัติว่าด้วย ความผิดเกี่ยวกับสถานที่ผลิต ปิโตรเลียมในทะเล พ.ศ. 2530 (5.4) พระราชบัญญัติเพิ่ม อำนาจตำรวจในการป้องกัน และปราบปรามการกระทำผิด ทางน้ำ พ.ศ. 2496 (5.5) พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	

สาธารณภัย	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน การจัดการสาธารณภัย	กฎหมาย/ระเบียบ ประกาศ/คำสั่ง อื่นๆ ที่นำมาปรับ ใช้กับทุกสาธารณภัย
		(5.6) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (5.7) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2547 (5.8) ประกาศกรมเจ้าท่าที่ 411/2543 เรื่อง มาตรการความปลอดภัยในการขนส่งน้ำมันและเคมีภัณฑ์ (5.9) ประกาศกรมเจ้าท่าที่ 412/2543 เรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการขจัดมลพิษประจำท่าเรือสำหรับขนส่งสินค้าอันตราย (5.10) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. 2539 (5.11) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจ่ายเงินทดรองราชการเพื่อการป้องกันและขจัดภาวะมลพิษทางทะเลเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. 2527 (5.12) พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง (เฉพาะจังหวัดที่มีเขตพื้นที่ในทะเล) ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน - ข้อ 3.6.2 (1.3)-(1.8), (1.10), (1.11) - ข้อ 3.6.2 (2.1)-(2.3) - ข้อ 3.6.2 (3)-(4) - ข้อ 3.6.2 (6) (6.1)-(6.11), (6.18) ให้นำมาปรับใช้กับการจัดการสาธารณภัยตามควรแก่กรณี

สาธารณสุข	กฎหมายหลัก ในการจัดการสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ประกาศ/ คำสั่ง เฉพาะด้าน สนับสนุน การจัดการสาธารณสุข	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศ/คำสั่ง อื่นๆ ที่นำมาปรับ ใช้กับทุกสาธารณสุข
(6) ภัยจากโรค ระบาดในมนุษย์	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(6.1) พระราชบัญญัติ โรคติดต่อ พ.ศ. 2523 (6.2) พระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ฯลฯ	กฎหมาย/ระเบียบ/ ประกาศอื่น ๆ ดังระบุไว้ใน - ข้อ 3.6.2 (1.3)-(1.8); (1.10), (1.11) - ข้อ 3.6.2 (2.1)-(2.3) - ข้อ 3.6.2 (3)-(4) - ข้อ 3.6.2 (6) (6.1)-(6.11), (6.18) ให้นำมาปรับใช้ กับการจัดการ สาธารณสุขตามควร แก่กรณี
(7) ภัยจากโรค ระบาดสัตว์	พระราชบัญญัติป้องกันและ บรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง	(7.1) พระราชบัญญัติ โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 (7.2) พระราชบัญญัติ เชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ. 2525 (7.3) พระราชบัญญัติ โรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ฯลฯ	

หมายเหตุ ในกรณีที่กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อปฏิบัติใด มิได้ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาตินี้ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ บังคับบัญชาสั่งการ ควบคุม กำกับดูแล หรือมีอำนาจหน้าที่อื่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550 พิจารณานำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ ข้อปฏิบัติ นั้น มาปรับใช้เพื่อสนับสนุนกฎหมายหลักในการจัดการสาธารณสุขใด ๆ เท่าที่จะเปิดช่องให้กระทำได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการจัดการสาธารณสุข ที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาตินี้

บทที่ 4

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการลดโอกาสที่จะได้รับผลกระทบทางลบจากสาธารณภัยโดยวิเคราะห์และบริหารจัดการปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลกระทบของสาธารณภัยเพื่อกำหนดนโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการลดความถี่และความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และเพิ่มศักยภาพในการจัดการปัญหา ซึ่งมีเป้าหมายในการลดความเสี่ยงที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมในปัจจุบัน และป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากสาธารณภัยทั้งต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่และภาคบริการต่าง ๆ ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ณ ระยะเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต ซึ่งสามารถแทนด้วยสมการแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ได้แก่ ภัย ความถี่ ความรุนแรง ความเปราะบาง และศักยภาพ ดังนี้

$$\text{ความเสี่ยง (Risk)} = \frac{\text{ภัย (Hazard)} \times \text{ความถี่ (Exposure)} \times \text{ความเปราะบาง (Vulnerability)}}{\text{ศักยภาพ (Capacity)}}$$

4.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละประเทศไม่สามารถสำเร็จได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องของทุกคน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางในการดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกระดับภายในประเทศ ทั้งนี้ ระดับสากลและระดับภูมิภาคได้มีการจัดทำกรอบการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิผล จึงเกิดแนวคิดในการปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย หรือ Disaster Risk Reduction : DRR ขึ้น เพื่อให้เข้าใจความเสี่ยงภัย การส่งเสริมความเข้มแข็งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การลงทุนเพื่อพัฒนาภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการตอบโต้เหตุฉุกเฉินจากสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิมในการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย

4.2 กลยุทธ์การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

4.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 สร้างระบบการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีมาตรฐาน

การประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นกระบวนการที่ช่วยตรวจสอบระดับของความเสี่ยงที่ชุมชนหรือสังคมมีต่อสาธารณภัย โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับความถี่และความรุนแรงที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ทั้งนี้ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่จัดการสาธารณภัยนั้น ๆ โดยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยรับผิดชอบประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยมีแนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัย ดังนี้

(1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกระบวนการประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

(1.1) ประเมินสถานการณ์ปัจจุบันและข้อมูลหรือผลการศึกษามีอยู่เพื่อทราบถึงขีดความสามารถในการเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย

(1.2) ประเมินภัยอันตราย เพื่อให้ทราบถึงความรุนแรงของภัย ประเภทภัย สถานที่และการดำรงชีวิตของชุมชน และสังคมที่จะได้รับผลกระทบ

(1.3) การประเมินความล่อแหลม เพื่อให้ทราบถึงประชาชนและทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1.4) การวิเคราะห์ความเปราะบาง เพื่อให้ทราบถึงระดับความเสี่ยงของสภาพหรือองค์ประกอบของสิ่งนั้นว่ามีความสามารถต้านทานต่อภัยอันตรายได้เท่าใด

(1.5) การวิเคราะห์ความสูญเสีย และผลกระทบ เพื่อคาดคะเนความสูญเสียต่อประชาชน ทรัพย์สิน การบริการ การดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสาธารณภัยและประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจและสังคม

(1.6) การจัดทำข้อมูลสถานะความเสี่ยงและการประเมินผลเพื่อให้การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเกิดความคุ้มค่าตามหลักเศรษฐกิจและสังคม

(1.7) การวางแผนปฏิบัติการและการทบทวนกลยุทธ์ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อจัดลำดับความสำคัญ จัดสรรแหล่งทรัพยากร (งบประมาณและบุคลากร) และริเริ่มโครงการการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2) เพิ่มศักยภาพให้ระดับท้องถิ่น อำเภอ จังหวัดในการประเมินความเปราะบาง และความล่อแหลม

(3) เพิ่มศักยภาพและปรับปรุงการประเมินความเสี่ยงจากสาธารณภัยระดับชาติ เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายการลดความเสี่ยง การจัดสรรงบประมาณ การออกกฎหมายหรือระเบียบ การจัดทำแผนงานและโครงการ รวมถึงการจัดทำดัชนีและแผนที่เสี่ยงภัย เป็นต้น

4.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนามาตรการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) แนวทางปฏิบัติในการป้องกันและลดผลกระทบ

การป้องกันและลดผลกระทบเป็นการดำเนินการเน้นช่วงก่อนเกิดภัย ทั้งที่ใช้โครงสร้างและไม่ใช้โครงสร้าง เพื่อจัดหรือลดโอกาสที่สาธารณภัยจะสร้างผลกระทบต่อบุคคล ชุมชนหรือสังคม ได้แก่

(1) กำหนดเขตพื้นที่ และจัดกลุ่มที่ตั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อหลีกเลี่ยงพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น การวางแผนการใช้ที่ดิน การจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมต่าง ๆ

(2) กำหนดมาตรฐานการก่อสร้างอาคารที่ต้านทาน และไม่ก่อให้เกิดสาธารณภัยต่าง ๆ เช่น แผ่นดินไหว พายุ เป็นต้น

(3) เสริมสร้างความแข็งแรงของตลิ่ง ปูกลดต้นไม้ ไม้พุ่ม หญ้าแฝก และป่าโกงกางป้องกันชุมชนริมน้ำหรือริมทะเล

(4) ขุดลอกคูคลอง ท่อระบายน้ำ และรักษาความสามารถในการระบายน้ำของพื้นที่แบบปกติและแบบฉุกเฉิน

(5) ปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง เช่น ปูกลดต้นไม้ ปูกลดไม้คลุมหน้าดิน กันดินพังทลาย ทำแนวปลูกแบบขวาง แนะนำพันธุ์พืชที่ทนต่อแมลงศัตรูพืชและความแห้งแล้ง รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพภูมิอากาศ

(6) พัฒนาบ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น

(7) สร้างความตระหนักเพื่อป้องกันการติดต่อของเชื้อโรค และอื่น ๆ

(8) ออกกฎหมายที่จำเป็นในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2) แนวทางปฏิบัติในการเตรียมความพร้อม

การเตรียมความพร้อม เป็นการดำเนินการเน้นช่วงก่อนเกิดภัยเพื่อให้ประชาชนหรือชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ และทักษะต่าง ๆ พร้อมทั้งจะรับมือกับสาธารณภัย ได้แก่

(2.1) การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) เน้นการอาศัยชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกัน แก้ไข บรรเทาฟื้นฟูความเสียหายจากสาธารณภัยโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทางแก้ปัญหาและการจัดการสาธารณภัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความเสี่ยงภัยของชุมชนและเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนมีศักยภาพในการระงับบรรเทาภัยได้ด้วยตนเองได้ในระดับหนึ่ง ก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้าไปให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเตรียมประชาชน/ชุมชนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญสาธารณภัยเพื่อให้ได้รับผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินให้น้อยที่สุด รวมทั้งเป็นการสร้างภาคีเครือข่ายภาคประชาชนในรูปแบบอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลืองานเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อม คือ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลภัย การแจ้งเตือนภัย การจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน/หมู่บ้าน การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการประเมินผล

(2.2) การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นเครื่องมือและกิจกรรมในการสร้างความพร้อมและศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากร รวมทั้งเป็นการทดสอบการประสานงานและการบูรณาการความร่วมมือ ทำให้ทราบจุดบกพร่องและช่องว่างในการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ แผนปฏิบัติการ และแผนเผชิญเหตุให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้หมายรวมถึงการฝึกซ้อมแผนการซักซ้อม และการฝึกปฏิบัติตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละหน่วยงาน

ประเภทของการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(2.2.1) การฝึกเชิงอภิปราย (*Discussion Base Exercise*) เป็นการฝึกโดยใช้วิธีการหารืออภิปรายเกี่ยวกับแผน มาตรการ หรือวิธีการปฏิบัติเพื่อมุ่งเน้นประเด็นยุทธศาสตร์และนโยบายของหน่วยงานเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น

(2.2.1.1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (*Workshop*) เป็นการตั้งสมมติฐานสถานการณ์สาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในการหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อการเผชิญเหตุ

(2.2.1.2) การฝึกบนโต๊ะ (*Table Top Exercise*) เป็นการจำลองสถานการณ์แบบกว้างเพื่อค้นหาจุดอ่อน ปัญหา อุปสรรคของแผนฯ เพื่อนำมากำหนดแนวทาง ขั้นตอนการปฏิบัติ ระเบียบปฏิบัติประจำ (*Standard Operating Procedure : SOPs*) โดยเน้นการฝึกในระดับผู้บริหารและผู้มีอำนาจตัดสินใจ

(2.2.2) การฝึกเชิงปฏิบัติการ (*Operation Base Exercise*) เป็นการฝึกที่มีการจำลองสถานการณ์ให้ใกล้เคียงความเป็นจริง โดยมีการเคลื่อนย้าย ระดมทรัพยากรและบุคลากรจริงตามสถานการณ์ แบ่งออกเป็น

(2.2.2.1) การฝึกปฏิบัติ (*Drill*) เป็นการฝึกปฏิบัติของหน่วยงานขนาดเล็กในระดับพื้นที่ โดยเน้นการเผชิญเหตุของเจ้าหน้าที่ภาคสนามเฉพาะด้าน

(2.2.2.2) การฝึกเฉพาะหน้าที่ (*Functional Exercise*) เป็นการฝึกของหน่วยงานหรือระหว่างหน่วยงานเพื่อทดสอบประเมินขีดความสามารถของบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะด้าน และบทบาทหน้าที่ที่ใช้ในการเผชิญเหตุกับสถานการณ์สมมติที่กำหนดขึ้น

(2.2.2.3) การฝึกเต็มรูปแบบ (*Full Scale Exercise*) เป็นการฝึกที่มีความสลับซับซ้อน มีขั้นตอนการเตรียมการและใช้ทรัพยากรมากที่สุดเมื่อเทียบกับการฝึกรูปแบบอื่น ๆ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับบุคลากรจากหลากหลายหน่วยงานในหลายระดับ โดยมีการเคลื่อนย้ายทรัพยากร และบุคลากรเพื่อเผชิญเหตุตั้งแต่การประสานข้อมูล การสนับสนุนทรัพยากรของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ จนถึง การเชื่อมโยง การสั่งการจากศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติภาคสนาม

กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และหน่วยงานที่รับผิดชอบแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินแต่ละด้าน ต้องจัดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำประเภทการฝึกฯ ไปปรับใช้ในการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานตามความเหมาะสม นอกจากนี้ การประเมินผลแต่ละครั้งควรมีประเด็นคำถามอย่างน้อย ได้แก่ การฝึกบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ความจำเป็นในการปรับปรุงระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการประสานงาน การสื่อสาร ทรัพยากร ทักษะ ประสิทธิภาพ ความต้องการการฝึกอบรม ทรัพยากรเพิ่มเติม ข้อบกพร่อง อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการฝึกครั้งต่อไป

(2.3) การเตรียมการอพยพ

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับจัดทำแผนอพยพ แผนอพยพส่วนราชการ หรือวางแผนการการอพยพ ซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วย บัญชีจำนวนผู้อพยพ บัญชีส่วนราชการ สิ่งอำนวยความสะดวกในการอพยพ การกำหนดเขตพื้นที่รองรับการอพยพให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม การกำหนดเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบการอพยพไว้ให้ชัดเจน การกำหนดเส้นทางอพยพหลักและเส้นทางอพยพสำรองสำหรับแต่ละประเภทภัย รวมทั้งการสำรวจและจัดเตรียมพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง แหล่งพลังงาน และระบบสื่อสารสำหรับการอพยพ

(2.4) การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว (Temporary Shelter Management)

เป็นการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชั่วคราวในสถานการณ์ที่เกิดสาธารณภัยขึ้น ซึ่งรัฐต้องมีการเตรียมแผนรับมือต่อการอพยพในภาวะฉุกเฉิน โดยกำหนดอาคารที่จะใช้เป็น ศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้และการบริหารจัดการในศูนย์พักพิงชั่วคราว เพราะจะมีผลโดยตรงต่อการดำรงชีวิต และศักดิ์ศรีกับผู้ประสบภัยที่เข้าพักพิง ทั้งนี้ การเตรียมการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยอย่างน้อย ดังนี้

(2.4.1) จัดหาสถานที่ตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว โดยกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับต้องดำเนินการคัดเลือกจากสถานที่ตั้ง

(2.4.2) จัดการภายในศูนย์พักพิงชั่วคราวโดยให้กำหนดผู้รับผิดชอบภายในศูนย์ฯ ได้แก่ ผู้จัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ ผู้นำชุมชน หรือผู้ชำนาญการโรงเรียน (กรณีโรงเรียนเป็นศูนย์ฯ) ทั้งนี้ อาจมีโครงสร้างภายในแบ่งเป็นฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายอำนวยการร่วมตามความเหมาะสม

(2.4.3) บังคับความจำเป็นขั้นต่ำของศูนย์พักพิงชั่วคราวอื่น ๆ

(2.4.4) ให้มีการบริหารจัดการข้อมูลผู้อพยพ โดยมีการเก็บบันทึกข้อมูลที่เป็นให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว

(2.5) การจัดตั้งองค์กรการเรียนรู้สาธารณภัย

(2.5.1) ศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัย

เป็นแนวคิดเพื่อให้ประชาชน/ชุมชนได้เรียนรู้ขั้นตอนและวิธีการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อลดผลกระทบและความสูญเสียชีวิตที่อาจเกิดขึ้น ประกอบกับเป็นการเพิ่มทักษะให้ประชาชน/ชุมชนช่วยเหลือตนเองและสามารถรักษาชีวิตรอดได้เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น รวมทั้งเป็นวิธีการปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ผู้ประสบภัยได้พยายามช่วยเหลือตนเองเป็นลำดับแรกระหว่างรอความช่วยเหลือจากภาครัฐ ทั้งนี้ ยังเป็นศูนย์เรียนรู้หลักในการให้ความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการสาธารณภัย ได้แก่ บุคลากรของหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการด้านสาธารณภัยของประเทศต่อไป

ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับพิจารณาจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยแต่ละระดับ ตามความเหมาะสม ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยประเทศ ศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยจังหวัด ศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยอำเภอ และศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยท้องถิ่น

(2.5.2) สถาบันพัฒนาการจัดการสาธารณสุขแห่งชาติ

เป็นแนวคิดให้มีสถาบันหลักในการศึกษาฝึกอบรม และพัฒนานุคลากร ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดการสาธารณสุขแก่ส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีกระบวนการศึกษาและอบรมโดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้และประสบการณ์ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขในแต่ละระดับพื้นที่ การจำลองสถานการณ์ภัยให้ครอบคลุมการจัดการสาธารณสุข การประสานและการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับเจ้าหน้าที่ตั้งแต่ผู้เผชิญเหตุถึงผู้บัญชาการเหตุการณ์ให้สามารถทำหน้าที่ในความรับผิดชอบได้อย่างเป็นระบบและมีการประสานงานอย่างบูรณาการ สำหรับระดับผู้บริหารจะมีความสามารถในการอำนวยการกำกับ ดูแล ควบคุม สั่งการ และตัดสินใจในภาวะฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดเป็นสถาบันพัฒนาการจัดการสาธารณสุขระดับประเทศ และสถาบันพัฒนาการจัดการสาธารณสุขระดับภาค

ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขกลาง จัดทำแนวทาง และรายละเอียดร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการเรียนการสอน การฝึกอบรม ตั้งแต่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จนถึงปริญญาตรี หรือสูงกว่าตามความเหมาะสม

(2.6) การพัฒนากล้องข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติ

เป็นการจัดทำระบบมาตรฐานกลางด้านฐานข้อมูลและสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลด้านสาธารณสุขเพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถนำระบบมาตรฐานกลางฐานข้อมูลไปดำเนินการจัดทำ พัฒนา ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลัก ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2552 ดำเนินการพัฒนากล้องข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติ ดังนี้

(2.6.1) การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติเข้ากับ ฐานข้อมูลของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐานข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยฐานข้อมูลการรายงานเหตุด่วนสาธารณสุข ฐานข้อมูลทรัพยากร เครื่องจักรกล อุปกรณ์เครื่องมือกู้ภัย ฐานข้อมูลการฝึก ฐานข้อมูลคลังทรัพยากรด้านสาธารณสุข เป็นต้น โดยเชื่อมโยงฐานข้อมูลเข้าสู่คลังข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติต้องให้มีเสถียรภาพ ครอบคลุม ครบถ้วน และสามารถเชื่อมโยงให้แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องด้านสาธารณสุขทั้งในและต่างประเทศ

(2.6.2) การจัดทำระบบการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลจากคลังข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติ

(2.6.3) การพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อไปสู่ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System : DSS) ของผู้บัญชาการเหตุการณ์แต่ละระดับที่เชื่อมโยงข้อมูลกับคลังข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติ

(2.6.4) การจัดทำระบบการนำเสนอข้อมูลสาธารณสุขให้กับประชาชนทั่วไป เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับความรู้ด้านการศึกษาและการรวบรวมสถิติ เช่น ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่ประสบภัย สถิติการเกิดภัย ทรัพยากรพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญ การให้ความช่วยเหลือ มูลค่าความเสียหาย การฟื้นฟูและบูรณะ เป็นต้น

(2.7) การจัดตั้งคลังสำรองทรัพยากร (Stockpiling)

เป็นการสำรองทรัพยากรเพื่อความรวดเร็วในการสั่งใช้และการสนับสนุนทรัพยากรไปยังพื้นที่ประสบภัย โดยให้มีการกำหนดวงรอบการจัดการและการรักษาสภาพทรัพยากรให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา สำหรับทรัพยากรประเภทใดที่มีระยะเวลาหมดอายุการใช้งานให้กำหนดวงรอบการหมุนเวียนใช้ให้เหมาะสม ทั้งนี้ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางกำหนดคลังสำรองทรัพยากรอย่างน้อยภาคละ 1 แห่งในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนำทรัพยากรไปใช้ในการปฏิบัติ

(2.8) แผนการบริหารความต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP)

เป็นแผนรองรับการดำเนินภารกิจเพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่องเมื่ออยู่ในสภาวะวิกฤต โดยแนวคิดการบริหารความต่อเนื่องของหน่วยงานภาครัฐเน้นการควบคุม ดูแล และป้องกันทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำเนินงานหรือให้บริการเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดสำหรับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยหากการควบคุมภายในที่มีอยู่ไม่สามารถควบคุม ดูแล และป้องกันได้ทั้งหมดเมื่อเกิดสภาวะวิกฤตจะทำให้การดำเนินงานหรือการให้บริการของหน่วยงานลดลงและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ คือ ต้องเร่งดำเนินการให้การดำเนินงานหรือการให้บริการกลับมาให้เหมือนภาวะปกติแม้ในสถานการณ์สาธารณภัยตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2555

(3) แนวทางปฏิบัติของระบบการเตือนภัย

เป็นโครงสร้าง และระบบสื่อสารที่ช่วยให้มีข้อมูลเกี่ยวกับสาธารณภัย และการส่งข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน ดังนี้

(3.1) ระดับของระบบการเตือนภัย มีความหมายของสีในการเตือนภัย ดังนี้

สีแดง		หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่แต่ในสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามข้อสั่งการ
สีส้ม		หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด
สีเหลือง		หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ
สีน้ำเงิน		หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิด ทุก ๆ 24 ชั่วโมง
สีเขียว		หมายถึง สถานการณ์อยู่ในภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ

(3.2) กระบวนการแจ้งเตือนภัย ประกอบด้วย

(3.2.1) การเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์

เป็นการติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย รวมทั้งทำหน้าที่เฝ้าระวัง ให้ข้อมูลและข่าวสารแก่ประชาชน โดยมีส่วนราชการและหน่วยงานที่มีความรู้และเครื่องมือทางเทคนิค เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา กรมชลประทาน กรมทรัพยากรธรณี กรมอุทกศาสตร์ ฯลฯ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ปฏิบัติงานตลอด 24 ชั่วโมง และให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยจัดวางระบบสื่อสาร รวมทั้งให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดเตรียม จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือสื่อสารสำหรับวางระบบสื่อสาร ให้เพียงพอและใช้การได้ตลอดเวลา โดยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อตัดสินใจในการเตรียมรับมือกับสาธารณภัย

(3.2.2) การแจ้งเตือนล่วงหน้า

เป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารที่บ่งชี้ว่ามีแนวโน้มที่จะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงภัยไปยังส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ละระดับ และประชาชน เพื่อให้ติดตามข้อมูลข่าวสารและความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ระยะเวลาสำหรับการแจ้งเตือนล่วงหน้าขึ้นอยู่กับสาธารณภัยแต่ละประเภท โดยปกติควรมีการแจ้งเตือนล่วงหน้าก่อนเกิดสาธารณภัยไม่ต่ำกว่า 120 ชั่วโมง

ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยประสานงานกลางร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ ในการจัดวางแนวทาง มาตรการ และขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ติดตามสถานการณ์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และแจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้การแจ้งเตือนล่วงหน้าที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกันซึ่งสะดวกต่อการรับทราบและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับ

(3.2.3) การแจ้งเตือนภัย

เป็นการยืนยันข้อมูลว่ามีโอกาสเกิดสาธารณภัยมากกว่าร้อยละ 60 และเป็นการแจ้งแนวทางปฏิบัติให้กับส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แต่ละระดับ และประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้เตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยให้มีการแจ้งเตือนภัยไม่ต่ำกว่า 72 ชั่วโมงก่อนเกิดภัย โดยมีข้อมูลการแจ้งเตือนภัย ได้แก่

(3.2.3.1) คาดการณ์ระยะเวลา และบริเวณพื้นที่ที่จะเกิดสาธารณภัย

(3.2.3.2) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและความยาวนานของภัย (ระยะเวลา)

(3.2.3.3) แนวทางการปฏิบัติตนของส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน

(3.2.3.4) การเตรียมความพร้อมรับมือ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค ถังดัน

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง จัดวางแผนทาง มาตรการ และ ขั้นตอนการปฏิบัติ ร่วมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการแจ้งเตือนภัยเพื่อการสั่งการไปยังกองอำนวยการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต พร้อมทั้ง ให้กรมประชาสัมพันธ์ ร่วมกับการกรมการปกครอง กำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ แจกจ่ายข้อมูลข่าวสาร และแจ้งเตือนภัยให้กับผู้ปกครองท้องที่และประชาชนเพื่อให้มั่นใจได้ว่า ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและรวดเร็ว โดยมีการปฏิบัติเพื่อเตรียมรับสถานการณ์ เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับรายงานผลการปฏิบัติ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบภายใน 24 ชั่วโมงนับตั้งแต่ได้รับแจ้ง การเตือนภัยเพื่อเป็นการยืนยันการสื่อสารสองทาง (Two - way Communication)

(3.2.4) การรับมือและการอพยพ

กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับพิจารณา กำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรเอกชนในการรับมือกับ ภัยที่ที่เกิดขึ้น รวมถึงการจัดทำแผนอพยพและการฝึกอบรม โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขตเป็นหน่วยงานสนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้ หากเกินศักยภาพที่จะรับมือกับสถานการณ์ได้ ให้รายงานกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบทันที

(3.3) การพัฒนาระบบเตือนภัย

การพัฒนาระบบเตือนภัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้การเตือนภัยมีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

(3.3.1) พัฒนาศักยภาพในการพยากรณ์และการเผยแพร่ข้อมูลเตือนภัย

(3.3.1.1) ปรับปรุงอุปกรณ์เครื่องมือและเทคโนโลยีให้สามารถรองรับ กับระบบเตือนภัยในปัจจุบันและต่างประเทศได้

(3.3.1.2) จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (Standard Operating Procedure) และเสริมสร้างขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

(3.3.1.3) จัดวางระบบสื่อสารหลัก อย่างน้อย 2 ระบบและระบบสื่อสารสำรอง

(3.3.2) เสริมสร้างกระบวนการและวิธีการเตือนภัย โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

(3.3.2.1) เตรียมความพร้อม สร้างความตระหนัก และความเข้าใจกับ ประชาชน โดยจัดให้มีการฝึกอบรม เช่น อาสาสมัครแจ้งเตือนภัยทั้งในชุมชนเมือง ตำบล และหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในระบบเตือนภัยที่แตกต่างกันแต่ละประเภทภัย เป็นต้น

(3.3.2.2) จัดทำ Web Service ในการนำเสนอข้อมูลและ Mobile Application เพื่อเป็นช่องทางในการให้บริการข้อมูล และ แจ้งเตือนภัยให้แก่ประชาชนและบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษในกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ ผ่าน Smartphone หรือ Tablet

(3.3.2.3) จัดให้มีการฝึกกระบวนการระบบเตือนภัยเพื่อเป็นการทดสอบแผนปฏิบัติการ แผนเผชิญเหตุ ขั้นตอน เครื่องมือ อุปกรณ์ และความพร้อมของประชาชนทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนและทุกระดับสร้างแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยง

เป็นการรับรองให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพโดยให้สังคมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมรับมือและลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ประเทศ ทั้งนี้ รัฐจะต้องกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการบูรณาการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้ไปสู่ทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึง การให้ความสำคัญในการวางแผน และ จัดสรรงบประมาณที่จะทำให้การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเป็นนโยบายสำคัญในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศอย่างจริงจัง

(1) แนวทางปฏิบัติในการกำหนดให้เป็นนโยบายแห่งรัฐที่สำคัญ ๆ

(1.1) การผนวกหลักการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เป็นนโยบายของรัฐเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การบูรณาการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/ ยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ สนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนรัฐร่วมกับ เอกชน กระบวนการวางแผน และขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณ

(1.2) การสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเผชิญเหตุ และการฟื้นฟู

(1.3) การรวมมาตรการที่เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เป็นข้อบังคับ กฎเกณฑ์ และระเบียบเพื่อใช้จัดการกระบวนการและวางแผนพัฒนา เช่น การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม รหัสอาคาร ฯลฯ

(1.4) การสร้างความเข้มแข็งในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน และการสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐบาล ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนในทุกระดับ

(1.5) การส่งเสริมการจัดการโครงการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต ได้แก่ องค์รวมของกระบวนการบริหารซึ่งบ่งชี้ภัยคุกคามต่อองค์กร และผลกระทบของภัยคุกคามต่อการดำเนินธุรกิจ รวมทั้ง ให้แนวทางในการสร้างความสามารถให้กับองค์กรมีความยืดหยุ่นเพื่อการตอบสนองและปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และกิจกรรมที่สร้างมูลค่าที่มีประสิทธิภาพ

(1.6) การกระตุ้นให้ทุกหน่วยงานของรัฐจัดทำแผนรองรับการดำเนินการกิจกรรมการให้บริการประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น หน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ต้องเร่งดำเนินการให้การดำเนินงานหรือการให้บริการกลับมาให้เหมือนภาวะปกติ

(1.7) การส่งเสริมและสนับสนุนโครงการความร่วมมือภาครัฐและเอกชนโดยการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดสร้าง ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการขั้นพื้นฐาน รวมถึงการให้บริการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ให้แก่ประชาชนภายใต้กรอบความเสี่ยงและระยะเวลาที่กำหนด

(2) แนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ได้แก่

(2.1) การทบทวนและปรับปรุงนโยบาย กฎหมาย และองค์กรในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ

(2.2) การพัฒนาและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตั้งแต่ระดับชาติถึงชุมชนดำเนินแผนงานโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การจัดลำดับความเสี่ยงที่ต้องมีมาตรการจัดการสร้างความร่วมมือ แผนสนับสนุนงบประมาณ เป็นต้น

(2.3) การสนับสนุนงบประมาณของรัฐเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

(2.4) การจัดทำบันทึกข้อตกลงระหว่างภาคประชาสังคมกับรัฐในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

(2.5) การทบทวนกฎ/ระเบียบในการวางแผนพัฒนาที่มีอยู่ในมุมมองของการใช้บทบัญญัติ (การบังคับใช้กฎหมาย)

(2.6) การพัฒนาและส่งเสริมการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจและทางการเมืองในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(2.7) การแต่งตั้งผู้ประสานงานด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยในแต่ละกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

(2.8) การจัดตั้งกองทุนการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยหลักในการจัดตั้งกองทุนการบริหารกองทุน การจัดหารายได้ การเบิกจ่าย และการใช้จ่ายเงินกองทุน

(2.9) การจัดให้มีสมัชชาการจัดการสาธารณภัยเป็นเวทีสาธารณะระดับชาติที่เปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ในสังคมได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และเรียนรู้ร่วมกันเพื่อค้นหาทางออกในประเด็นปัญหาร่วมที่แต่ละฝ่ายให้ความสำคัญและนำไปสู่การเสนอแนะพัฒนา นโยบายสาธารณะในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมให้เป็นระบบและเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

บทที่ 5

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน เป็นการปฏิบัติการเพื่อลดความรุนแรงของสาธารณภัย รวมทั้งการรักษาชีวิต สร้างความมั่นใจ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นระเบียบของเจ้าหน้าที่และประชาชน โดยให้ยึดถือว่า การรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นความเร่งด่วนลำดับแรกที่จะต้องเร่งเข้าระงับและให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น ในสภาวะปกติจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมไว้เพื่อให้สามารถเผชิญกับเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

สำหรับประเทศไทยการจัดการในภาวะฉุกเฉินแต่ละระดับได้มอบหมายให้ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นผู้รับผิดชอบตามระดับการจัดการสาธารณภัย

5.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

5.1.1 มาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ให้มีการจัดการในภาวะฉุกเฉินภายใต้รูปแบบ ระบบ และความเข้าใจที่มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้การจัดการสาธารณภัยสามารถเชื่อมต่อพื้นที่และภารกิจได้ทันที โดยการนำระบบการบัญชาการเหตุการณ์มาบังคับใช้กับหน่วยงานที่มีหน้าที่เข้าปฏิบัติการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

5.1.2 เอกภาพการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

ต้องมีการกำหนดลำดับการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ว่าจะรับหน้าที่และภารกิจจากผู้ใด หน่วยงานใดเป็นหน่วยงานหลักในการเผชิญเหตุสาธารณภัยที่เกิดขึ้น หน่วยงานใดทำหน้าที่สนับสนุน รวมทั้งมีการแบ่งความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ด้วยการกำหนดแนวทางปฏิบัติ (วัตถุประสงค์) กลยุทธ์/ยุทธวิธีที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในการเผชิญเหตุสามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างรวดเร็ว ราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

5.1.3 ความยืดหยุ่นของโครงสร้างองค์การการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เพื่อที่จะสามารถปรับใช้กับเหตุฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นทุกประเภท และทุกขนาด รวมถึงเหตุฉุกเฉินที่จำเป็นต้องอาศัยการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ และพื้นที่รับผิดชอบ (เช่น เหตุฉุกเฉินที่เกิดขึ้นบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศ) และ/หรือระหว่างสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ลักษณะความยืดหยุ่นภายในระบบการจัดการเหตุฉุกเฉินทำให้เกิดความสะดวกในการปรับเปลี่ยนปริมาณ ระดับของกิจกรรม และโครงสร้างในการจัดการในภาวะฉุกเฉินและการปฏิบัติการตอบโต้ ทั้งนี้ ระบบการจัดการในภาวะฉุกเฉินสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินงานเฉพาะด้านได้ทั่วประเทศ

5.2 กลยุทธ์การบูรณาการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

5.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 สร้างมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

เป็นการวางแผนการเผชิญเหตุอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดโครงสร้างองค์กร ข้อมูล การสนับสนุนการตัดสินใจ การควบคุม การสั่งการ และการใช้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(1) แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัย

(1.1) ในเขตจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการดังนี้

(1.1.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ใด ให้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่นั้น เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่ และผู้อำนวยการจังหวัดทราบทันที

(1.1.2) กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนก็ได้ แล้วให้แจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว

(1.1.3) กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งให้ผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อสั่งการโดยเร็วต่อไป

(1.1.4) ผู้อำนวยการในพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียงนั้น

(1.1.5) เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นเพื่อสั่งการต่อไป และในกรณีจำเป็น อันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจดำเนินการใดเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองชีวิตหรือป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่บุคคลได้

(1.1.6) กรณีเจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัยเพื่อทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น หรือเมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินออกจากอาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้ายทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

(1.1.7) ให้ผู้อำนวยการในพื้นที่ที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู

(1.1.8) ในกรณีที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน โดยมีอำนาจเช่นเดียวกับผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ผู้อำนวยการกลาง และผู้อำนวยการในเขตพื้นที่

(1.2) ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ดำเนินการดังนี้

(1.2.1) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครมีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยเร็ว และแจ้งให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครและรองผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครทราบทันที

(1.2.2) ในกรณีที่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด หรือหน่วยงานของรัฐใดในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแจ้งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ และเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นหรือหน่วยงานของรัฐนั้น แล้วแต่กรณี ได้รับแจ้งแล้ว ให้เป็นหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับแจ้งโดยเร็ว

(2) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

(2.1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (องค์การบริหารส่วนตำบล/ เทศบาล/ เมืองพัทยา) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการท้องถิ่นเป็นผู้ควบคุมและสั่งการเพื่อทำหน้าที่จัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากในกรณีไม่สามารถควบคุมสถานการณ์สาธารณภัยตามขีดความสามารถโดยลำพัง ให้ขอรับการสนับสนุนจากกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง และหรือ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ

(2.2) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ (สบก.อ.)

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้ควบคุมและสั่งการ เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นจนกว่าสถานการณ์จะกลับเข้าสู่สถานการณ์ปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยอำนาจการและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

(2.3) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานคร

ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด/กรุงเทพมหานครจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานครเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น โดยมีผู้ช่วยราชการจังหวัด/ผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้สั่งการ ควบคุม และบัญชาการ เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด/กรุงเทพมหานครจนกว่าสถานการณ์จะเข้าสู่ภาวะปกติ พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรในการจัดการสาธารณภัยจากส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้แก่กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในระดับพื้นที่

รวมทั้งอำนาจการและประสานการเผชิญเหตุระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

(2.4) ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด/กรุงเทพมหานคร (ศบก.จว./ศบก.กทม.)

ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด/กรุงเทพมหานครแปรสภาพเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด/กรุงเทพมหานครของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณีเมื่อมีการยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 - 4 ให้มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามการบัญชาการจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยรับผิดชอบอำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่จังหวัด/กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้ง เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการจัดการสาธารณภัย และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหาร ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์การสาธารณกุศลในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

(2.5) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอบก.ก.)

ในกรณีการจัดการสาธารณภัยระดับ 1 และระดับ 2 ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางรับผิดชอบอำนาจการ ประสานการปฏิบัติ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนการสั่งการของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ รายงาน และเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อตัดสินใจยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

(2.6) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ให้รับผิดชอบบังคับบัญชา อำนาจการ วินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือในการจัดการสาธารณภัยตามการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 และระดับ 4

ทั้งนี้ โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ตามแผนภาพที่ 5 - 1

แผนภาพที่ 5 - 1 : โครงสร้างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ / ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

(2.6.1) คณะที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณสุขที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ผู้อำนวยการเห็นสมควร ทั้งนี้ จำนวนของคณะที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญให้เป็นไปตามที่เห็นสมควร

(2.6.2) ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม มีหน้าที่ประสานข้อมูลเหตุการณ์กับส่วนต่าง ๆ เพื่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนและสื่อมวลชน รวมทั้งปฏิบัติการทางจิตวิทยามวลชน โดยให้กรมประชาสัมพันธ์/ประชาสัมพันธ์จังหวัดเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในศูนย์ฯ

(2.6.3) ศูนย์ประสานการปฏิบัติ มีหน้าที่ประสานงานหน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคมด้านกฎหมาย ทูรกรและกำลังพล ทั้งนี้ ในกรณีการจัดการสาธารณสุขระดับ 4 ให้ประสานงานด้านการต่างประเทศ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของศูนย์ฯ ทั้งนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องในสำนักนายกรัฐมนตรีเข้าร่วมปฏิบัติงานในฐานะหน่วยงานหลักด้วย

(2.6.4) ส่วนปฏิบัติการ มีหน้าที่ดับเพลิง ค้นหาและกู้ภัย สารเคมีและวัตถุอันตราย บริการการแพทย์และสาธารณสุข คมนาคม รักษาความสงบเรียบร้อย ประสานทรัพยากร และทางทหาร โดยให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดังกล่าวร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนฯ เพื่อให้การปฏิบัติการสามารถลดอันตรายที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุ พร้อมทั้ง รักษาชีวิตและทรัพย์สิน และควบคุมให้สถานการณ์กลับคืนสู่สภาวะปกติโดยเร็ว

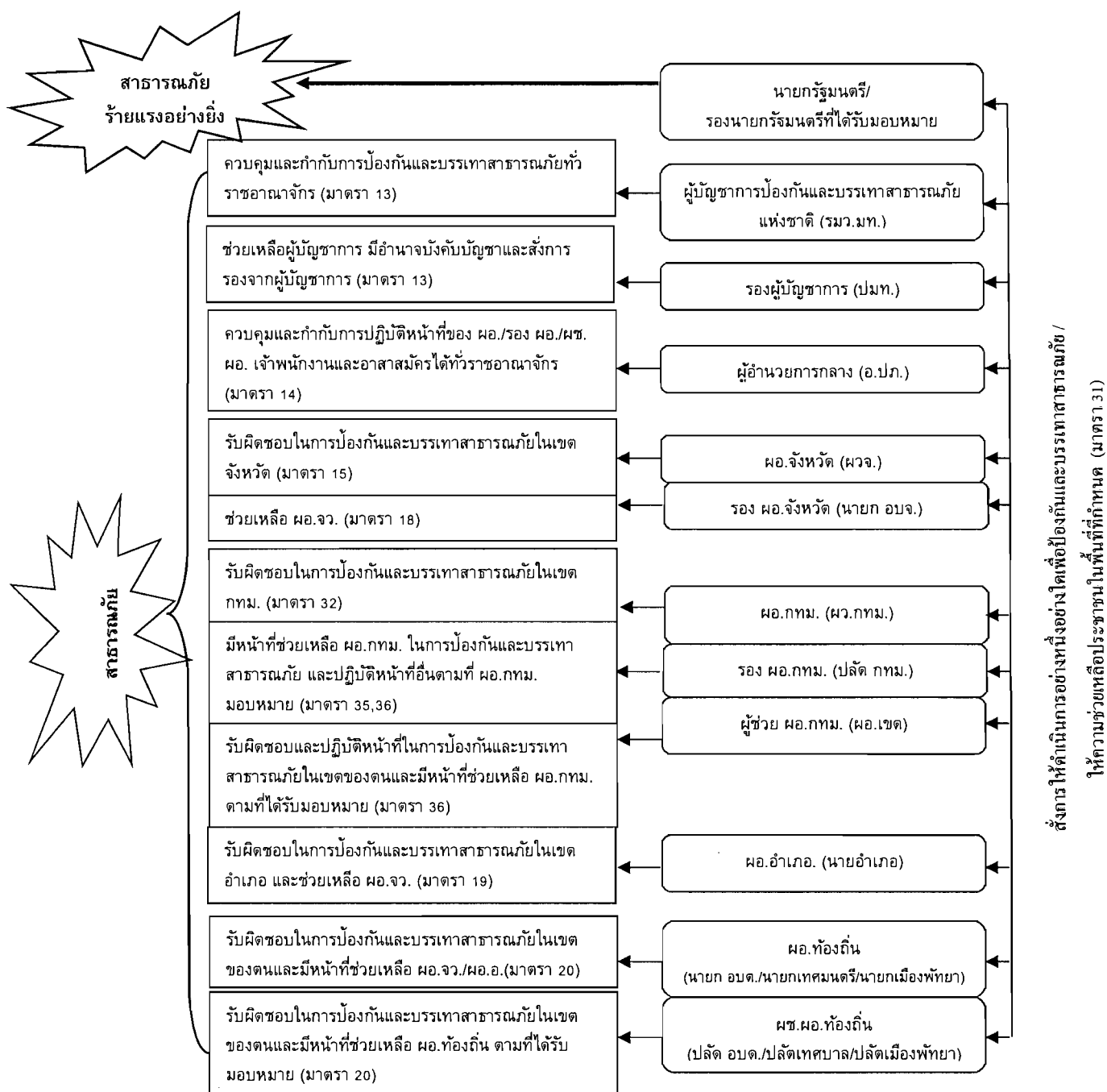
(2.6.5) ส่วนอำนวยการ มีหน้าที่ติดตามสถานการณ์ วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย รวบรวม ประสานข้อมูล และประเมินความต้องการและความจำเป็นในการสนับสนุนทรัพยากร ในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงจัดเตรียมเอกสารและวางแผนเผชิญเหตุโดยใช้ข้อมูลที่ได้รับจากส่วนปฏิบัติการเป็นฐานดำเนินการ ทั้งนี้ ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย/หน่วยงานตามที่อยู่อาศัยการมอบหมายเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนฯ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนสถานที่ปฏิบัติงานแก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์

(2.6.6) ส่วนสนับสนุน มีหน้าที่ดังนี้

(2.6.6.1) ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในทุก ๆ ด้านที่จำเป็น เพื่อให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ ด้านการสื่อสาร โทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ การพลังงาน การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม การสาธารณสุข การโยธาธิการและซ่อมบำรุง การฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคมและชุมชน โดยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจในแต่ละด้านร่วมกันจัดทำ ขอบเขต แผนงาน ภารกิจ และโครงสร้างภายในของส่วนฯ

(2.6.6.2) ตอบสนองการร้องขอรับการสนับสนุนในด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และการรับบริจาค โดยให้สำนักงบประมาณ และกรมบัญชีกลาง/สำนักงานคลังจังหวัด เป็นหน่วยรับผิดชอบภารกิจด้านงบประมาณ การเงิน การคลัง และสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยรับผิดชอบภารกิจด้านการรับบริจาค พร้อมทั้ง ให้ร่วมกันจัดทำขอบเขต แผนงาน ภารกิจ โครงสร้างภายในของส่วนฯ

(2.7) ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการและชัดเจนแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นตามแผนภาพที่ 5 - 2

แผนภาพที่ 5 - 2 : การกำหนดบุคคลผู้มีอำนาจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(3) แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย

เพื่อประโยชน์ในการจัดการสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ให้มีการออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยได้ตามดุลยพินิจ เพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ระดับ	การจัดการ	ผู้ออกประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้ว่าราชการจังหวัด / ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ
4	สาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ผู้ประสบภัยอาจขอให้หนังสือรับรองพื้นที่ประสบภัย ทั้งที่เป็นบุคคล และนิติบุคคลได้ โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กำหนดรูปแบบ แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบภัย และหนังสือรับรองผู้ประสบภัยประเภทบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

(4) แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจระดับการจัดการจัดการสาธารณภัย

ให้ผู้บัญชาการหรือผู้ว่าราชการใช้เกณฑ์หรือเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ประกอบการพิจารณา

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
(4.1) พื้นที่	พื้นที่ใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบ และความเสียหาย (4.1.1) พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ (4.1.2) พื้นที่ธุรกิจ อุตสาหกรรม และการประกอบการ (4.1.3) พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) (4.1.4) พื้นที่ทางธรรมชาติ
(4.2) ประชากร	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ (4.2.1) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ (4.2.2) จำนวนผู้อพยพ (4.2.3) จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต
(4.3) ความซับซ้อน	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ (4.3.1) ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (4.3.2) ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางในการให้ความช่วยเหลือ (4.3.3) การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ และระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น

เกณฑ์/เงื่อนไข	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข
(4.4) ศักยภาพด้านทรัพยากร	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากร (4.4.1) กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครหน่วยต่าง ๆ (4.4.2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามแต่ลักษณะทางเทคนิคของภัย (4.4.3) ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายแก่ผู้ได้รับผลกระทบของหน่วยงานหลัก และจากการสนับสนุนจากภาคีหลัก (4.4.4) แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่
(4.5) การพิจารณาตัดสินใจของผู้บัญชาการ	ดุลยพินิจจากการประเมินสถานการณ์จากเงื่อนไขต่าง ๆ (4.5.1) ขอบเขตการปกครอง (4.5.2) การประเมินศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย

ทั้งนี้ ให้ใช้เกณฑ์เงื่อนไขทางด้านพื้นที่/ประชากร/ความซับซ้อน/ศักยภาพด้านทรัพยากร และพิจารณาหรือดุลยพินิจของผู้บัญชาการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกันเป็นเกณฑ์ในการนำเสนอผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีพิจารณาตัดสินใจในการประกาศยกระดับการจัดการสาธารณภัยเป็นระดับ 3 และระดับ 4

(5) แนวทางปฏิบัติในการอพยพ

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ใด และการอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นั้นจะเป็นอันตราย ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่นั้น ออกไปจากพื้นที่อย่างเป็นระเบียบ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการอพยพไม่ต่ำกว่า 12 ชั่วโมงก่อนเกิดสาธารณภัย และจัดให้มีกำลังเจ้าหน้าที่เฝ้ารักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อป้องกันทรัพย์สินของประชาชน โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

(5.1) การอพยพเคลื่อนย้าย ประกอบด้วย

(5.1.1) จัดลำดับความสำคัญของผู้อพยพ โดยแบ่งกลุ่มผู้อพยพที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ (กลุ่มเปราะบาง) เช่น กลุ่มผู้ป่วยทุพพลภาพ คนพิการ คนชรา เด็ก สตรี ควรได้รับการพิจารณาให้อพยพไปก่อน เป็นต้น กรณีเด็ก บิดาและมารดาควรอพยพไปด้วยกันทั้งครอบครัว ทั้งนี้ ควรอพยพเป็นกลุ่ม

(5.1.2) จัดให้มีสถานที่ปลอดภัยและที่พักพิงชั่วคราวแก่ผู้อพยพและเจ้าหน้าที่ โดยจัดระเบียบพื้นที่อพยพให้เหมาะสมเป็นสัดส่วน

(5.1.3) จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย และพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้งจัดระเบียบการจราจรในพื้นที่พักพิงชั่วคราวเพื่อรองรับการอพยพ

(5.1.4) ให้ความช่วยเหลือผู้อพยพในการขนย้ายทรัพย์สินของใช้ในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงตามที่ได้รับร้องขอ

(5.1.5) ให้มีการจัดทำทะเบียนเพื่อตรวจสอบจำนวนผู้อพยพและผู้ที่ยังติดค้างในพื้นที่

(5.1.6) จัดให้มีการบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขในพื้นที่อพยพ

(5.1.7) จัดให้มีระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยของพื้นที่รองรับการอพยพ โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครตามความเหมาะสม

(5.1.8) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เพื่อจัดกำลังดูแลบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้อพยพเป็นระยะ ๆ หากกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอให้ประสานขอกำลังสนับสนุนจากหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) หรือจัดหาอาสาสมัครจากประชาชน แต่หากสถานการณ์ล่อแหลมเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตห้ามเจ้าหน้าที่/อาสาสมัครออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่เสี่ยงโดยเด็ดขาดจนกว่าสถานการณ์จะบรรเทาความรุนแรงลง และสามารถเข้าไปตรวจในพื้นที่ได้โดยไม่มีความเสี่ยง ทั้งนี้ให้ประชาสัมพันธ์ให้ผู้อพยพทราบ

(5.2) การยกเลิกสถานการณ์

ให้มีการติดตามความเคลื่อนไหวของสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยให้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสถานการณ์เป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความสับสน พร้อมทั้งให้มีการยืนยันความชัดเจนถึงการยกเลิกสถานการณ์ และแจ้งให้ผู้อพยพเตรียมพร้อมในการอพยพกลับสู่พื้นที่อยู่อาศัยต่อไป

(5.3) การอพยพกลับ

ให้ผู้นำชุมชนหรือผู้นำกลุ่มอพยพจัดระเบียบและลำดับก่อนหลังก่อนการอพยพกลับ พร้อมทั้งประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการควบคุมดูแลการอพยพกลับเมื่อได้รับแจ้งข่าวการสิ้นสุดสถานการณ์สาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนเตรียมความพร้อมและรอรับแจ้งจุดอพยพกลับไปสู่พื้นที่อยู่อาศัย

(5.4) การอพยพส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นการเคลื่อนย้ายหน่วยราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สามารถให้บริการได้ตามปกติ โดยให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในเขตพื้นที่แบ่งประเภทส่วนราชการที่จะอพยพตามลำดับ และความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมทั้งกำหนดพื้นที่รองรับการอพยพส่วนราชการ ครอบคลุมส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ล่วงหน้า โดยการดำเนินการอพยพให้เป็นไปตามแผนอพยพส่วนราชการที่กล่าวไว้ในบทที่ 4

5.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบ/เครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ

(1) แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม

การติดต่อสื่อสารมีความสำคัญอย่างมากในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน เนื่องจากต้องมีการประสานการปฏิบัติในการจัดการสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูล (Information) ข่าวสาร (Intelligence) เพื่อแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ประสานงาน ควบคุม สั่งการ และรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยเผชิญเหตุด้วยกันกับหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนการเผชิญเหตุในด้านต่าง ๆ โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(1.1) จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ ในภาวะฉุกเฉินสำหรับติดต่อประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่และภารกิจร่วมกันระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตทุกเขต และประชาชนในการวางระบบการติดต่อสื่อสารและโทรคมนาคมซึ่งอย่างน้อยต้องมีมากกว่า 2 ระบบขึ้นไป

(1.2) จัดระบบการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคมให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การอนุญาตและการกำกับดูแลการใช้คลื่นความถี่กลาง สำหรับการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมถึงระเบียบการใช้คลื่นความถี่วิทยุสื่อสารและโทรคมนาคมที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนด

(1.3) ติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน โดยต้องสามารถกระทำได้อย่างต่อเนื่อง 24 ชั่วโมง พร้อมทั้ง ต้องจัดให้มีมากกว่า 2 ช่องทางขึ้นไป และยึดหลักความถูกต้อง แม่นยำของข้อมูล การรักษาความปลอดภัยทางการสื่อสารควบคู่กับความสะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารเสมอ

(1.4) จัดให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยการเชื่อมโยงการใช้เลขหมายโทรคมนาคมพิเศษระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่แจ้งเหตุและเผชิญเหตุฉุกเฉิน

หมายเลข	หน่วยงาน	การให้บริการ
191	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ศูนย์รับแจ้งเหตุฉุกเฉิน
192	ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ	รับแจ้งเหตุและข้อมูลเตือนภัย
198	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ช่วยเหลือประชาชนและประสานงานด้านสาธารณภัย
199	กรุงเทพมหานคร	รับแจ้งเหตุเพลิงไหม้

ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหน่วยงานหลักในการจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ได้ ในภาวะฉุกเฉินการจัดระบบการสื่อสารด้วยเครื่องวิทยุคมนาคม การติดต่อสื่อสารระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ส่วนราชการ หน่วยงาน และประชาชน พร้อมทั้ง ให้มีระบบการแจ้งเหตุและการสนับสนุนข้อมูลด้านสาธารณภัยแก่ประชาชน โดยมีกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการบูรณาการการติดต่อสื่อสาร การจัดวางระบบ และการฝึกอบรมให้ความรู้

ทั้งนี้ หากมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมเลขหมายโทรคมนาคม และความถี่กลางในการจัดการสาธารณภัย ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

(2) แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉิน

เป็นระบบและกระบวนการกระจายข้อมูลข่าวสารที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นให้ส่วนราชการและประชาชนได้รับรู้และเข้าใจสถานการณ์ โดยผ่านช่องทางการสื่อสารที่กำหนดไว้ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หอกระจายข่าว ฯลฯ หรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนรับทราบ เข้าใจในสถานการณ์ที่ถูกต้อง และลดความตื่นตระหนก ทั้งนี้ ในภาวะฉุกเฉินจัดให้มีศูนย์ประสานข้อมูลร่วม (Joint Information Center : JIC) เป็นศูนย์ย่อยในศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่ Point of Contact กับสื่อมวลชนและหน่วยงานด้านข่าวสาร พร้อมทั้ง รวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นปัจจุบันเพื่อให้ผู้ที่มิหน้าที่ได้รับผิดชอบ หรือผู้ที่ต้องการทราบข้อมูลข่าวสารใช้เป็นจุดปฏิบัติงานในการติดตามและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และการตรวจสอบยืนยันความถูกต้องของข้อมูล โดยให้จัดตั้งขึ้นในทุกระดับของการจัดการสาธารณภัย

ให้สำนักนายกรัฐมนตรี ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานการให้ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ในภาวะฉุกเฉินเพื่อเป็นกรอบการปฏิบัติที่มีมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

(3) แนวทางปฏิบัติในการกำกับ ควบคุมพื้นที่ (Area Command)

เป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในภาวะฉุกเฉินที่มีขนาดใหญ่มากครอบคลุมพื้นที่กว้างขวางหลายอำเภอหรือหลายจังหวัด และอาจใช้เวลาในการเผชิญเหตุที่ยาวนานกว่าปกติ หรือเป็นการจัดการสาธารณภัยระดับ 3 และระดับ 4 โดยกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติอาจแต่งตั้งและจัดส่งผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่เข้าไปร่วมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าการปฏิบัติของแต่ละจังหวัดเป็นไปตามข้อสั่งการของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ซึ่งความรับผิดชอบของผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่ที่ได้รับมอบหมายมีดังต่อไปนี้

(3.1) กำหนดแนวทางการเผชิญเหตุของจังหวัดที่ประสบภัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความชัดเจนและไม่ขัดแย้งหรือซ้ำซ้อนระหว่างกัน

(3.2) ประสานการกำหนดกลยุทธ์และยุทธวิธีของแต่ละจังหวัดเพื่อให้เกิดเอกภาพในการเผชิญเหตุร่วมกัน

(3.3) พิจารณาการร้องขอการจัดสรร การปรับเปลี่ยน และการเคลื่อนย้ายทรัพยากรที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ประสบภัยที่มีความจำเป็น

(3.4) รายงานสถานการณ์ สถานะแนวโน้ม และการวิเคราะห์สถานการณ์ในพื้นที่ประสบภัยให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบ

(3.5) ประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของแต่ละจังหวัดให้มีมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าปฏิบัติงานด้านการฟื้นฟูระยะกลาง และระยะยาวให้เป็นไปอย่างคล่องตัวและต่อเนื่อง

ในการแต่งตั้งผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่ ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กำหนดโครงสร้าง จำนวนบุคลากร แนวทาง และระเบียบปฏิบัติประจำ เพื่อให้ผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้พิจารณาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต เป็นสถานที่ปฏิบัติงานของผู้กำกับ ควบคุมพื้นที่ เป็นลำดับแรก

(4) แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command)

เป็นระบบที่ใช้สั่งการ ควบคุม และประสานความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน และเป็นระบบปฏิบัติการในการระดมทรัพยากรไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อให้สามารถปกป้องชีวิตทรัพย์สิน และสิ่งแวดลอมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ โดยให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชนใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์เป็นระบบมาตรฐานของประเทศในการจัดการภาวะฉุกเฉิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การบัญชาการเหตุการณ์	รายละเอียด
(4.1) รูปแบบโครงสร้างการบัญชาการ	(4.1.1) การบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command) หมายถึง โครงสร้างการบัญชาการพื้นฐานที่มีผู้บัญชาการเหตุการณ์รับผิดชอบการจัดการเหตุการณ์ทั้งหมดแต่ผู้เดียว (4.1.2) การบัญชาการร่วม (Unified Command) หมายถึง การจัดการเหตุการณ์ที่มีหน่วยงานตั้งแต่ 2 หน่วยงานขึ้นไปมีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย โดยรับผิดชอบในพื้นที่ที่ทับซ้อนกัน สามารถร่วมกันปฏิบัติงาน ประสานแผนการทำงาน และประสานทรัพยากรในที่เกิดเหตุร่วมกัน รวมถึงมีการกำหนดความมุ่งหมายในการปฏิบัติ วัตถุประสงค์ (Objectives) กลยุทธ์ (Strategies) และยุทธวิธี (Tactics) เพื่อทำงานเดียวกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบัญชาการร่วมจะมีผู้บัญชาการเหตุการณ์ได้หลายคน สามารถตัดสินใจ และกำหนดแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน ภายใต้โครงสร้างองค์กรเดียว ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานเข้าร่วมปฏิบัติงานหลายหน่วยงานก็ตาม ซึ่งหมายความว่า หน่วยงานเหล่านั้นจะต้องรักษาไว้ซึ่งเอกภาพในการบังคับบัญชาโดยจะต้องรับมอบหน้าที่ความรับผิดชอบจากหัวหน้าเพียงผู้เดียว สำหรับเหตุการณ์ขนาดเล็กการบัญชาการเหตุการณ์จะถูกนำมาใช้ในการจัดการ โดยหัวหน้าหน่วยที่มาถึงที่เกิดเหตุเป็นหน่วยแรกจะทำหน้าที่เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์จนกว่าจะได้รับการแทนที่ด้วยการโอนอำนาจการบังคับบัญชาให้กับผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยตรง หรือผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์เหมาะสมต่อการเผชิญเหตุในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่า
(4.2) ระบบการบัญชาการเหตุการณ์	เป้าประสงค์สำคัญประกอบด้วย (4.2.1) ความปลอดภัยทั้งผู้ประสบภัยและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (4.2.2) บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ หรือยุทธวิธี (4.2.3) ใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

(5) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน : สปฉ. (Emergency Support Function : ESF)

การจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉิน กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ/ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จะสถาปนาการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) เพียงส่วนงานใดส่วนงานหนึ่งหรือหลายส่วนงานเข้าร่วมสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยตามแผนภาพที่ 5 – 3 ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อประสานงานระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบภารกิจด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ เช่น ภารกิจด้านการคมนาคมที่มีหลายส่วนราชการมีลักษณะงานเหมือนหรือใกล้เคียงกันมาร่วมกันประสานการปฏิบัติอันจะเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือ และสนับสนุนการปฏิบัติงานของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับที่เกิดสาธารณภัย โดยในแต่ละส่วนงานฯ มีหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนแบ่งออกเป็น 18 ส่วนงาน ได้แก่

(5.1) สปฉ.1 : ส่วนงานด้านคมนาคม ให้กระทรวงคมนาคมเป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านคมนาคม

(5.2) สปฉ.2 : ส่วนงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโทรคมนาคม

(5.3) สปฉ.3 : ส่วนงานสาธารณสุขโรค ให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก โดยมี การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค การประปานครหลวง เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขโรคและโครงสร้างพื้นฐาน

(5.4) สปฉ.4 : ส่วนผจญเพลิง ให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการผจญเพลิง

(5.5) สปฉ.5 : ส่วนงานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการจัดการสาธารณภัยและการสนับสนุนทรัพยากรในภาวะฉุกเฉิน

(5.6) สปฉ.6 : ส่วนงานสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีกระทรวงแรงงานและสภากาชาดไทย เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์การสาธารณกุศล รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(5.7) สปฉ.7: ส่วนงานการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร ให้กระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างเหล่าทัพ พร้อมทั้ง จัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร

(5.8) สปฉ.8: ส่วนงานการแพทย์และสาธารณสุข ให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการแพทย์และสาธารณสุข โดยมีหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ โรงพยาบาล สถานพยาบาล ของสังกัดต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น มหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม มูลนิธิ อาสาสมัครต่าง ๆ สภากาชาดไทย สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ เป็นต้น

(5.9) สปฉ.9: ส่วนงานการค้นหาและกู้ภัย ให้กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์การสาธารณกุศล รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการค้นหาและกู้ภัย

(5.10) สปฉ.10 : ส่วนงานสารเคมีวัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี ให้กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านสารเคมีวัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี

(5.11) สปฉ.11: ส่วนงานการเกษตร ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีกระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการเกษตร

(5.12) สปฉ.12 : ส่วนงานพลังงาน ให้กระทรวงพลังงาน เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านพลังงาน

(5.13) สปฉ.13: ส่วนงานรักษาความสงบเรียบร้อย ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

(5.14) สปฉ.14 : ส่วนงานการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกระทรวงการศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีกระทรวงวัฒนธรรมและกระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม

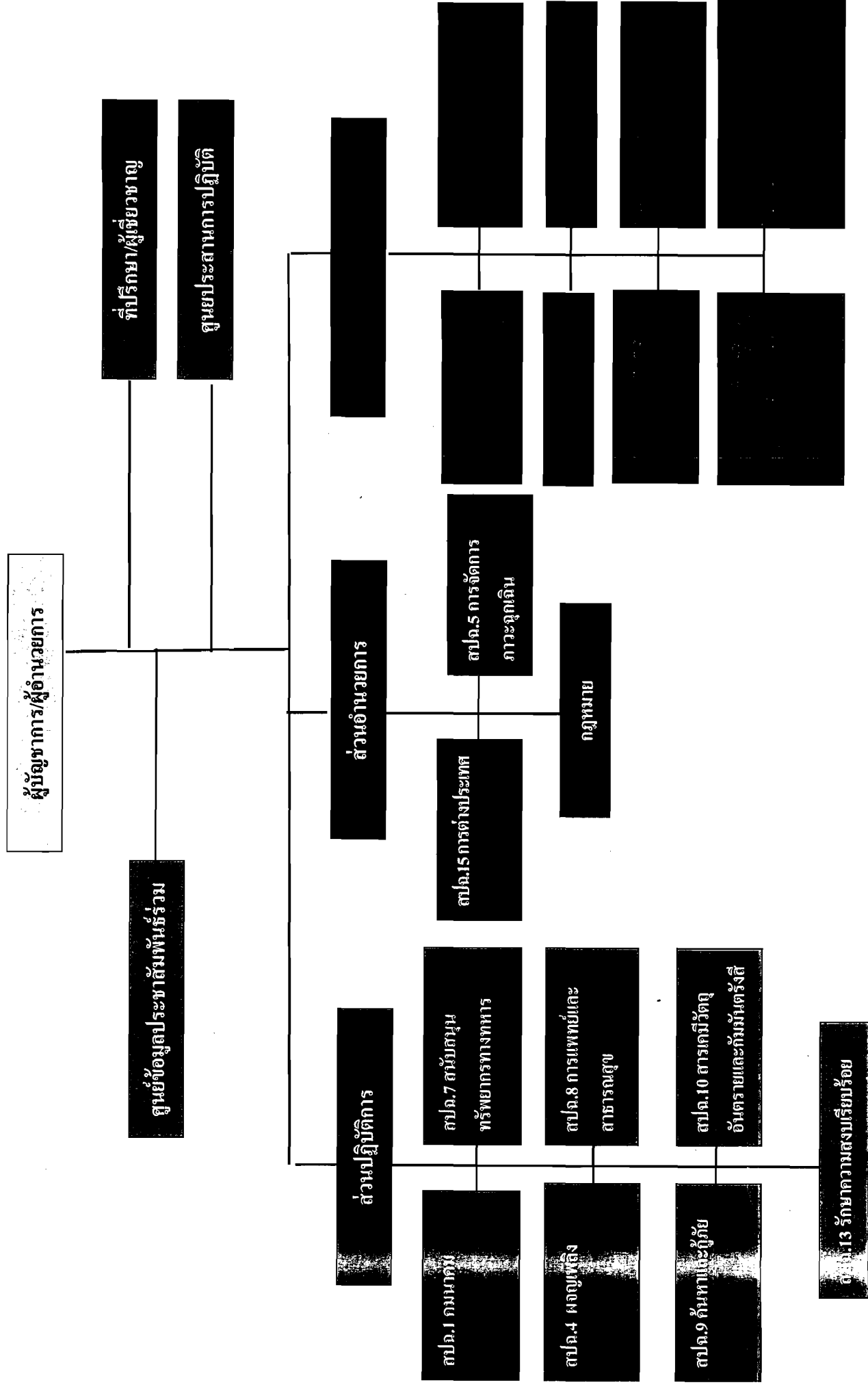
(5.15) สปฉ.15 : ส่วนงานการต่างประเทศ ให้กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมศุลกากร เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการต่างประเทศ

(5.16) สปฉ.16 : ส่วนงานการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร ให้กรมประชาสัมพันธ์ เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร

(5.17) สปฉ.17 : ส่วนงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลัก ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(5.18) สปฉ.18 : ส่วนงานงบประมาณและการบริจาค ให้กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานหลัก โดยมีสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงบประมาณ เป็นหน่วยงานสนับสนุน ในการประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนราชการ และหน่วยงาน รวมถึงจัดทำแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินด้านการงบประมาณและการบริจาค

ทั้งนี้ รายละเอียดหน้าที่ของส่วนงานสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน : สปฉ. ปรากฏภาคผนวก ข

แผนภาพที่ 5 - 3 : การสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน : ส.บ.อ.

(6) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team : IMAT)

การจัดการสาธารณภัยของหลาย ๆ ประเทศ เมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีความซับซ้อน ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดการสาธารณภัยนานกว่าเหตุการณ์ทั่วไป (ตั้งแต่ 2 สัปดาห์ขึ้นไป) หรือเมื่อมีความจำเป็น ต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการประสานเพื่อขอรับการสนับสนุนทรัพยากรในพื้นที่ ประสบภัยที่เป็นพื้นที่พิเศษในความดูแลของหลายหน่วยงาน และจำเป็นต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้านเป็นกรณีพิเศษ จึงให้มีการจัดส่งชุดปฏิบัติการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (IMAT) เพื่อเข้าร่วม สนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของหน่วยงานในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย ซึ่งจะช่วยแบ่งเบาภาระ แก่หน่วยงานในพื้นที่ หรือเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบัญชาการ ควบคุม สั่งการ และแก้ไขสถานการณ์

การปฏิบัติการกิจของชุด IMAT ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการจัดการ ภาวะฉุกเฉิน โดยผ่านการฝึกให้มีความสามารถในการจัดการสาธารณภัยทุกประเภท/ระดับ/ขนาด และ มีความสามารถในการประสานการปฏิบัติได้ทั้งส่วนราชการ หน่วยงานพลเรือน ภาคเอกชน และหน่วยทหาร ในพื้นที่ประสบภัย หรือที่คาดว่าจะประสบภัย เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ โดยขนาด จำนวน ระดับ และความเชี่ยวชาญของชุดปฏิบัติการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (IMAT) ขึ้นอยู่กับสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อเกิดสถานการณ์สาธารณภัย ที่มีความจำเป็นต้องจัดส่งชุดปฏิบัติการสนับสนุน การจัดการเหตุการณ์ (IMAT) เข้าสนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ให้หน่วยงานส่วนกลางที่จัดส่ง ชุด IMAT เข้าพื้นที่ ให้แจ้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบ เพื่อประสานการปฏิบัติ และบางกรณีอาจต้องการขอรับการสนับสนุนคอกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อ พิจารณาต่อไป

5.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างระบบและแนวทางปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์

(1) แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

เมื่อเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินขึ้นในพื้นที่ใด ให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศให้ท้องถิ่น นั้นเป็นเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงคลังว่าด้วยเงินอุดหนุน ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และหลักเกณฑ์วิธีการที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ บรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของผู้ประสบภัยพิบัติ แต่มิได้มุ่งหมายที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ใด ทั้งนี้ ต้องเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและความเป็นอยู่ของประชาชน หรือเป็นการซ่อมแซมให้คืน สู่สภาพเดิม อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า โดยได้กำหนดวงเงินอุดหนุนราชการของ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องสำหรับให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยไว้ในระเบียบนี้ และให้กองอำนาจการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ ดำเนินการขอใช้วงเงินอุดหนุนราชการให้ถูกต้องตามวิธีการและ หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบ

(2) แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ (Damage and Need Assessment : DANA)

ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือภายในพื้นที่ประสบภัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัยเพื่อประเมินสถานการณ์ และวิเคราะห์ความสามารถของผู้ประสบภัยในการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินด้วยตนเอง รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากหน่วยงานภายนอก เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล สุขอนามัยและการกำจัดสิ่งปฏิกูล ความช่วยเหลือด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ เป็นต้น การประเมินนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญในการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้อยู่รอดปลอดภัย โดยมีหลักการปฏิบัติ ดังนี้

(2.1) การประเมินแบบรวดเร็ว (rapid assessment) กระทำทันทีภายหลังมีเหตุการณ์สาธารณภัยเกิดขึ้น โดยมากภายในสัปดาห์แรกของการเกิดภัย เป็นการประเมินแบบคร่าว ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลความต้องการ สิ่งที่ต้องปฏิบัติหลังจากเกิดภัย และทรัพยากรที่จำเป็นทุก ๆ ด้าน ทั้งผู้ประสบภัย โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งแวดล้อม ลำดับความสำคัญก่อน-หลัง การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อให้ทันต่อความต้องการในสถานการณ์วิกฤต

(2.2) การประเมินแบบละเอียด (detailed assessment) ให้ดำเนินการทันทีเมื่อภาวะฉุกเฉินสิ้นสุดลง หรืออย่างน้อยภายใน 2 สัปดาห์หลังจากเกิดสาธารณภัย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเข้าถึงพื้นที่ประสบภัย ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อใช้ในการฟื้นฟูระยะยาวได้อีกด้วย เป็นการระบุมูลค่าความเสียหายทางกายภาพ โครงสร้างทางสังคม ประมาณการด้านการเงิน และวัสดุอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการให้ความช่วยเหลือและความต่อเนื่อง ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาดำเนินการประเมินความเสียหายและความต้องการในแต่ละด้าน

ทั้งนี้ การประเมินความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือ จะต้องมีความเชื่อมโยงกับการตอบสนองความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบตามหลักมาตรฐาน โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สตรีมีครรภ์ และผู้พิการ เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(3) แนวทางปฏิบัติในการรับบริจาค

หากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ พิจารณาเห็นว่า มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สิน เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(3.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(3.2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544

(3.3) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ พ.ศ. 2526

(3.4) ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการรับบริจาคสิ่งของเหลือใช้ของศูนย์รับบริจาคเพื่อการสงเคราะห์ผู้เดือดร้อน พ.ศ. 2547

กรณีที่บุคคล หน่วยงาน หรือองค์กรใดจัดตั้งศูนย์รับบริจาคเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย โดยที่บุคคล หน่วยงานหรือองค์กรนั้นไม่ได้รับมอบภารกิจใด ๆ จากกองบัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการขนย้ายและส่งมอบสิ่งของบริจาคเอง

(4) แนวทางปฏิบัติในการรายงานข้อมูล

เป็นการรายงานข้อมูลข่าวสารกรณีเกิดสาธารณภัย ให้ผู้รับผิดชอบจัดทำรายงาน พร้อมทั้งรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นทั้งด้านสถานการณ์สาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการระงับบรรเทาสาธารณภัย ด้านการให้ความช่วยเหลือ และด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น โดยให้คำนึงถึงความถูกต้อง ความชัดเจน และรวดเร็วตามแนวทางปฏิบัติดังนี้

(4.1) ให้ผู้นำชุมชนสำรวจความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น แล้วรายงานให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ทราบ พร้อมทั้งสำรวจความเสียหายและความต้องการเบื้องต้น

(4.2) ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับพื้นที่ รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามลำดับขั้นที่เหนือขึ้นไป

(4.3) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รายงานสถานการณ์สาธารณภัยต่อกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามลำดับขั้นที่เหนือขึ้นไป

(5) แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

เป็นการช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่อาศัยในศูนย์พักพิงชั่วคราวในระยะต้นและระยะกลาง ให้ได้ผลดี จำเป็นต้องคำนึงสิ่งสำคัญ ได้แก่

(5.1) การดูแลด้านความปลอดภัย

(5.2) การจัดการด้านสวัสดิการ อาหาร สุขาภิบาล และความเป็นอยู่ให้มีความสะดวก

(5.3) การรักษาพยาบาล และการควบคุมป้องกันโรคเป็นไปอย่างทั่วถึง

(5.4) การมีกิจกรรมฟื้นฟูสภาพจิตร่วมกันเพื่อทำให้มีสุขภาพจิตดี

(5.5) การรวมกลุ่มเป็นแหล่งเดียวกันเพื่อติดต่อขอรับการสนับสนุนจากภายนอก

ให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ในการกำหนดมาตรฐานและจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พักพิงชั่วคราว

บทที่ 6

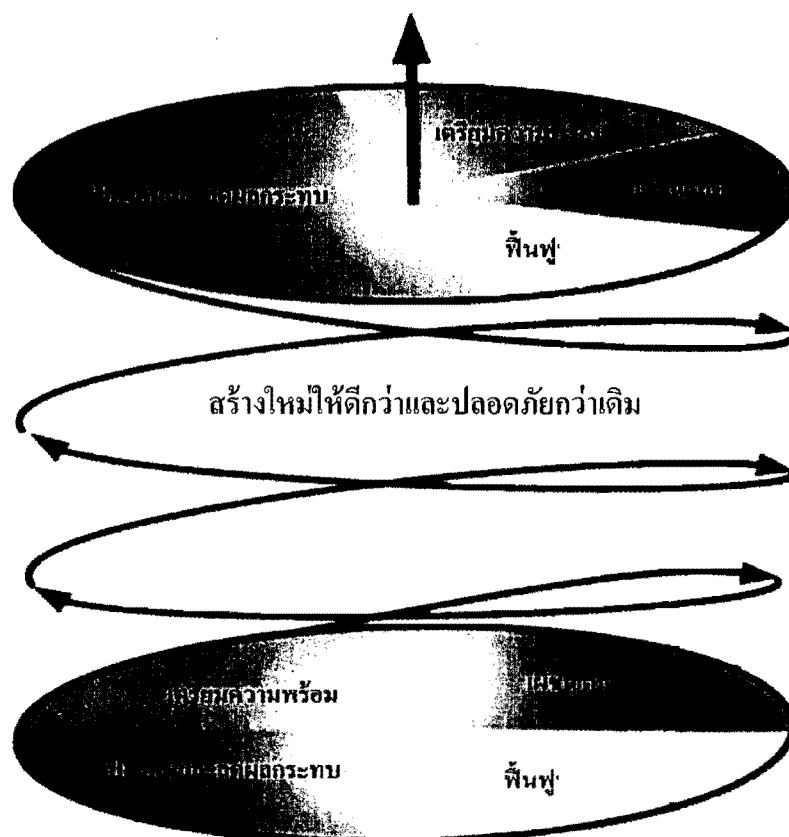
การฟื้นฟู

การฟื้นฟูเป็นการดำเนินการภายหลังจากที่ภาวะฉุกเฉินจากสาธารณภัยบรรเทาลง หรือได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อปรับสภาพระบบสาธารณูปโภค การดำรงชีวิต และสถานะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัย ให้กลับสู่สภาวะปกติ หรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer) ตามความเหมาะสม โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟู หมายรวมถึง การซ่อมสร้าง (Reconstruction) และการฟื้นฟูสภาพ (Rehabilitation) โดยมีหลักการสำคัญของการฟื้นฟู ได้แก่

การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อให้การดำรงชีวิตกลับเข้าสู่สภาวะปกติ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว

ผู้ประสบภัยต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จึงจะเกิดกระบวนการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ

การพิจารณาความเสี่ยงต่อภัย ในการฟื้นคืนสภาพและการสร้างใหม่เสมอ เพื่อไม่ให้งบประมาณต้องสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์จากการเกิดสาธารณภัยครั้งต่อไป

แผนภาพที่ 6-1 : วงจรการจัดการสาธารณภัยสู่การสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม

6.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์ในการฟื้นฟู

การฟื้นฟูสภาพสาธารณภัยจึงต้องมีการประเมินสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ได้แก่ ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย การสูญเสียพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ที่สำคัญในพื้นที่ประสบภัย ต้นทุนของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับสภาพปกติ ระบบสาธารณูปโภคที่ถูกทำลาย การเสียหายจากผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ฯลฯ ทั้งนี้ การฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพมีปัจจัยสำคัญ ๆ ประกอบด้วย ด้านกายภาพ (Physical) ด้านชีวภาพ (Biological) ด้านคุณค่าการใช้ประโยชน์มนุษย์ (Human use value) และด้านคุณภาพชีวิต (Quality of life) และให้นำผลการประเมินสาธารณภัยและปัจจัยสำคัญมาใช้ในการกำหนดเป็นกรอบแผนการฟื้นฟู ได้แก่

6.1.1 ระยะสั้น เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการค้นหา การบรรเทา และการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉินได้ยุติลง เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของผู้ประสบภัย ธุรกิจ และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในระยะเร่งด่วนหรือระยะสั้น รวมถึงการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัยไม่ให้เกิดอันตรายหรือสาธารณภัยซ้ำขึ้นอีก การประเมินความเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน การจัดเตรียมที่พักอาศัยชั่วคราว และการให้บริการสาธารณะ

6.1.2 ระยะกลาง เป็นการดำเนินการต่อเนื่องในการประสานและสนับสนุนชุมชนที่ประสบภัย ฟื้นฟูหรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขึ้นใหม่ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสภาพจิตใจ ร่างกาย และสังคมของผู้ประสบภัย

6.1.3 ระยะยาว เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะกลาง ซึ่งอาจใช้เวลาหลายเดือนหรือหลายปี นับจากหลังเกิดสาธารณภัย โดยมุ่งเน้นการกลับสู่สภาวะปกติ หรือให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

6.2 กลยุทธ์ในการฟื้นฟู

6.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินความเสียหายและความต้องการหลังเกิดสาธารณภัย (Post Disaster Need Assessment : PDNA)

เป็นการประมาณการความเสียหายของสินทรัพย์ทางกายภาพและสาธารณูปโภคที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยขนาดใหญ่ และความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นผลตามมา รวมทั้งเป็นการประเมินมิติทางด้านสังคม โดยเฉพาะความต้องการในการฟื้นฟูระดับชุมชนและภาคส่วน/สาขาการผลิต (Sector) ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งนี้ ขอบเขตของแผนงานและกระบวนการเพื่อการฟื้นฟูนอกจากจะขึ้นอยู่กับความเสียหาย ความสูญเสีย และความต้องการแล้ว ยังต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่ ตลอดจนยุทธศาสตร์สำคัญในการฟื้นฟูของประเทศ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจระดับนโยบายในการสร้างคืนใหม่ให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม จึงให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นหน่วยงานดำเนินการ และกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง และสำนักงานงบประมาณ เป็นหน่วยร่วมดำเนินการ

(1) **แนวทางปฏิบัติการประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment : DALA)** เป็นการวิเคราะห์ผลกระทบจากสาธารณภัย เป็นการประมาณการเชิงปริมาณว่าเกิดผลกระทบอะไรขึ้นจากเหตุการณ์สาธารณภัย โดยอาศัยการเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากพื้นที่ประสบภัย ข้อมูลจากการประเมินจะนำไปใช้ในการประมาณการซ่อมสร้างสิ่งก่อสร้างที่เสียหายไปเพื่อใช้ในการวางแผนเพื่อการฟื้นฟูจากความสูญเสีย โดยการประเมินความเสียหายและความสูญเสีย ประกอบด้วย

(1.1) การประเมินความเสียหาย (Damages Assessment)	(1.2) การประเมินความสูญเสีย (Losses Assessment)
• สิ้นทรัพย์ทางกายภาพที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือบางส่วนอันรวมถึงอาคารและส่วนประกอบโครงสร้างพื้นฐานสินค้าที่เก็บไว้ในคลังทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ • ความเสียหายเกิดขึ้นระหว่างหรือหลังเกิดเหตุการณ์ในทันที • ความเสียหายถูกวัดในเชิงกายภาพและคิดคำนวณด้วยมูลค่าทดแทนเป็นตัวเงิน • คำนวณมูลค่าในการซ่อมแซมหรือสร้างคืนใหม่ของทรัพย์สินที่ถูกทำลาย	• การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากภัยพิบัติ • ความสูญเสีย เช่น ผลผลิตที่ไม่สามารถเกิดขึ้นและขายได้ และมีผลให้เกิดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการผลิตมูลค่าต้นทุนการดำเนินการต่อหน่วยเพิ่มขึ้นและรายได้ที่ลดลงรายจ่ายที่ไม่ได้คาดหมาย (เช่น การช่วยเหลือทางมนุษยธรรม การรื้อถอน และการขนย้ายซากปรักหักพัง) • ความสูญเสียเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงระยะเวลาที่เกิดสาธารณภัยจนถึงเมื่อเศรษฐกิจได้รับการฟื้นฟูกลับมาสู่สภาพปกติ และมีการก่อสร้างทรัพย์สินที่เสียหายคืนใหม่เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์ • ความสูญเสียจะถูกคิดคำนวณด้วยมูลค่าในปัจจุบัน (Present Value)
(1.3) การคำนวณมูลค่าผลกระทบจากสาธารณภัยที่มีผลต่อมวลรวมของระบบเศรษฐกิจมหภาค โดยอ้างอิงกับอัตราการเติบโตของระบบเศรษฐกิจ หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) รวมถึงดุลการชำระเงิน และสถานการณ์ทางการเงินของประเทศ	

(2) **แนวทางปฏิบัติการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมและผลกระทบที่มีต่อประชาชน** เป็นการประเมินผลกระทบของสาธารณภัยต่อการพัฒนาหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การประเมินความต้องการของมนุษย์ด้านการฟื้นฟู (Human Recovery Needs Assessment : HRNA) คือ การประเมินความต้องการของประชาชนและชุมชน เพื่อให้สามารถวางกรอบนโยบายในการฟื้นฟูสร้างคืนใหม่ได้อย่างเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ

6.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบปฏิบัติการและบริหารจัดการด้านการฟื้นฟู

(1) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสุขภาพผู้ประสบภัย** ได้แก่ ด้านสมรรถภาพทางกายให้แก่ผู้ประสบภัย (การตรวจรักษา ป้องกัน ควบคุมโรค และการฟื้นฟูความแข็งแรงทางร่างกาย) ด้านสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย โดยให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงาน และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(2) **แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูสถานภาพสังคม** ได้แก่ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารความรู้ และคำปรึกษาต่าง ๆ การรับแจ้งเหตุ และประสานการช่วยเหลือ การฟื้นฟูอาชีพ การช่วยเหลือ

ด้านการเสริมศักยภาพประชาชน/ชุมชน การโยกย้ายและการตั้งถิ่นฐานของผู้ประสบภัย การทำให้ประชาชนหรือผู้ประสบภัยสามารถกลับมาประกอบอาชีพ และดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง

(3) แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินที่จำเป็น การกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านการเงินการคลังที่เหมาะสมเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ประสบภัย สามารถกลับมามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น เงินให้เปล่า (Grant) เงินอุดหนุน (Subsidies) เงินสมทบ (Co-funding) เงินชดเชย (Compensation) การผ่อนผันด้านการเงิน (Prolong) การพักชำระหนี้ การช่วยเหลือด้านการกู้ยืม หรือการลดหย่อนภาษี ดอกเบี้ยการจัดตั้งกองทุนพิเศษ เพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงเงินทุนในด้านต่าง ๆ เช่น การฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย การฟื้นฟูภาคการเกษตร กองทุนเงินกู้ยืม เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อส่งเสริมการลงทุนประกอบอาชีพ เงินแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัยฉุกเฉินในระยะสั้น เป็นต้น โดยให้กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางปฏิบัติด้านเศรษฐกิจ การเงินการคลัง และมีกระทรวงพาณิชย์ เป็นหน่วยงานสนับสนุน

(4) แนวทางปฏิบัติในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ได้แก่ การกำหนดแนวทางการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลัก ในการจัดทำแผนปฏิบัติการและกำหนดแนวทางการปฏิบัติ ร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างแนวทางการฟื้นฟูที่ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม (Build Back Better and Safer)

(1) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูชุมชนและการพัฒนาศักยภาพ

ให้วางแผนและดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้มีความพร้อมรับมือและฟื้นกลับอย่างรวดเร็ว โดยเป็นการดำเนินงานฟื้นฟูที่ต่อเนื่องจากการบรรเทาภัยที่เกิดขึ้นและให้จัดเวทีประชุมหารือเพื่อบูรณาการกระบวนการวางแผนการฟื้นฟู ซึ่งมีสาระสำคัญ เช่น ระบุขอบเขต ลักษณะสำคัญของผลกระทบจากภัย การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการในการวางแผนการฟื้นฟู การระบุและติดตามการแก้ไขความขัดแย้ง และการลดความแตกต่าง รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักการพัฒนายั่งยืนในการวางแผน การกำหนดการประสานความต้องการที่ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ

(2) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูบริการด้านสุขภาพ และการบริการสังคม

ให้เสริมสร้างความพร้อมที่จะรับมือ และการฟื้นกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วของท้องถิ่นในการบริการด้านสุขภาพ และการบริการด้านสังคมของบุคคลและชุมชนที่ประสบภัย ครอบคลุมถึงการสาธารณสุข สุขภาพจิต และการบริการทางการแพทย์

(3) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย

ความต้องการของทั้งชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความถาวรยั่งยืน และความต้านทานต่อสาธารณภัยของที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ การกีดกันสนับสนุนการฟื้นฟูที่อยู่อาศัยมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยหลังการเกิดสาธารณภัยเพื่อป้องกันสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นอีก

(4) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐาน

เพิ่มศักยภาพในการดำเนินงานฟื้นฟูระบบโครงสร้างพื้นฐานให้รวดเร็วขึ้น โดยจะเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิศวกรรมบริการและประชาชนในภาคส่วนโครงสร้างพื้นฐานหลายภาคส่วน ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมโครงสร้างพื้นฐานส่วนหลักและส่วนย่อยดังต่อไปนี้ : พลังงาน น้ำ เชื้อเพลิง การสื่อสาร ระบบการขนส่ง การเกษตร (การผลิตอาหารและการจัดส่ง) สถานที่ทำการของรัฐบาล สาธารณูปโภค การสุขภาพ วิศวกรรม การควบคุม อุทกภัย และระบบอื่น ๆ ที่สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพด้านการสื่อสาร รวมถึงสถานที่ทำการสำหรับการให้บริการ ตัวอย่างเช่น ความปลอดภัยสาธารณะ การบริการฉุกเฉิน และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

(5) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินทางประวัติศาสตร์ในการดำเนินงานตอบโต้และฟื้นฟูที่เหมาะสม เพื่อที่จะสงวน อนุรักษ์ บูรณะ และปฏิสังขรณ์ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าหรือปลอดภัยกว่าเดิมตามที่ชุมชนร้องขอการสนับสนุน โดยการกระตุ้นให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในทุกระดับ รวมถึงหน่วยงานภาคเอกชนที่เป็นเครือข่ายให้สนับสนุนแผนงานและภารกิจสำคัญที่จะต้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการท้องถิ่นที่กำหนดวิธีการที่จะใช้ทรัพยากรและสมรรถนะเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ตรงและเพียงพอ

(6) แนวทางปฏิบัติในการวางแผนและสนับสนุนการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจ

ส่งเสริมและสนับสนุนการพลิกฟื้นระบบเศรษฐกิจ (รวมถึงด้านเกษตรกรรม) คืนสู่สถานะที่มั่นคง และพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งยั่งยืน และสามารถอยู่รอดในเชิงเศรษฐกิจได้ ทั้งนี้ สาธารณภัยไม่เพียงแต่สร้างความเสียหายต่อทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังเกิดความเสียหายให้กับตลาดสินค้าและบริการทั้งหมดอีกด้วย ดังนั้น ความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการพลิกฟื้นชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเอง และมีความสามารถในการอยู่รอดขึ้นอยู่กับ การปรับตัวอย่างรวดเร็วให้เข้ากับสถานะตลาดที่เปลี่ยนไป การเปิดดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง และ/หรือ การสร้างธุรกิจใหม่ การดำเนินธุรกิจทำให้มีการจ้างคนงาน จัดหาบริการให้และตอบสนองความต้องการของชุมชน รวมถึงสร้างรายได้อีกครั้งซึ่งเป็นการช่วยเหลือชุมชน และสนับสนุนทางการเงินในการฟื้นฟูด้านอื่น ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การดึงดูดการลงทุนจากภายนอก และบทบาทของภาคเอกชนเป็นประเด็นสำคัญที่ไม่อาจจะมองข้ามในฐานะที่เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชน

บทที่ 7

ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank : ADB) ได้คาดการณ์ว่า พ.ศ. 2568 ประชากรในภูมิภาคเอเชียจะมีความหนาแน่นสูง และจะเกิด *มหานคร (megacity)* ขึ้นมาที่สุดในโลกโดยจะเพิ่มขึ้นถึง 21 แห่ง จาก 37 แห่งที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งหมายถึงภูมิภาคนี้จะมีความเสี่ยงจากสาธารณภัย ที่อาจสร้างความเสียหายได้หลายล้านล้านบาท ในขณะที่ศักยภาพและความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน อันเป็นเหตุให้ผลกระทบจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันมีความ *“ไร้พรมแดน”* กล่าวคือ สาธารณภัยไม่เพียงจะส่งผลกระทบต่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของรัฐบาลประเทศนั้น ๆ แต่ยังมีผลให้ประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศอื่น ๆ ต้องหยุดชะงักด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยและการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเมื่อประสบสาธารณภัย จึงเป็นเรื่องสำคัญของแต่ละประเทศ รวมทั้งประเทศไทยต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ในการเพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ให้แก่ประเทศที่ประสบภัยในแต่ละครั้งได้

7.1 แนวคิดเชิงกลยุทธ์ความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประเทศไทยได้ร่วมให้การรับรองกรอบการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย และกรอบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งกลายเป็นนโยบายด้านต่างประเทศที่ทำให้ประเทศไทยมีโอกาสเข้าร่วมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ภายใต้กรอบต่าง ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศไทย 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) การประสานงานด้านมนุษยธรรมของประเทศมีความเป็นเอกภาพ (2) การปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมของประเทศเป็นไปตามมาตรฐานของโลก (3) การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศบนฐานความรู้ตามหลักสากล และ (4) การนำประเทศไทยสู่ระดับแนวหน้าในการจัดการสาธารณภัย

7.2 กลยุทธ์การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

7.2.1 กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่มีเอกภาพ

(1) แนวทางปฏิบัติ “การรับ” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ

(1.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทย ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่จะให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม เมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับกฎหมาย/กฎระเบียบของประเทศไทยและระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง โดยให้กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งต้องประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทย

ในฐานะผู้ประสบภัย หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศ องค์การระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศอื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเงินใจและขั้นตอนในการรับ ร้องขอ ปฏิเสธ และยุติความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ขั้นตอนการเปิดรับ การจัดการข้อมูล การรักษาระบบ National Single Window ตามข้อ 7.2.1 (3) พร้อมทั้ง ขั้นตอนการอำนวยความสะดวก และการดูแลความปลอดภัยให้แก่ต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์การต่างประเทศอื่น ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ โดยครอบคลุมการจัดการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากรที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ ผู้เชี่ยวชาญที่มีใบประกอบวิชาชีพเฉพาะ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก พนักงานขับเครื่องจักรกล เป็นต้น รวมถึงเครื่องอุปโภค บริโภค อุปกรณ์ในการช่วยเหลือ การปฏิบัติงานของบุคลากร/ผู้เชี่ยวชาญ และอุปกรณ์ชนิดพิเศษ เช่น ยานพาหนะ เครื่องจักร อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์ดาวเทียม คลื่นความถี่ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยาและเวชภัณฑ์ เป็นต้น พร้อมทั้ง การขนส่งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ สุนัขค้นหา ทรัพยากรทหาร และเงินบริจาค

(1.2) จัดให้มีการฝึกการรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยให้เป็นการฝึกระดับประเทศของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และให้กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยจัดการฝึก โดยให้มีสถานเอกอัครราชทูต สถานกงสุล และองค์การระหว่างประเทศเข้าร่วมการฝึก

(2) แนวทางปฏิบัติ “การให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ

(2.1) จัดทำมาตรฐาน แผนปฏิบัติการ คู่มือประชาสัมพันธ์และขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ต่างประเทศ เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานและการปฏิบัติของหน่วยงานฝ่ายไทย ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนต่างประเทศที่จะรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากประเทศไทยเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง โดยต้องสอดคล้องกับกฎหมาย/กฎระเบียบของประเทศไทย และระหว่างประเทศ ตลอดจนกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ ของสากลที่ได้รับการรับรอง โดยให้กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ซึ่งต้องประกอบด้วยสาระสำคัญอย่างน้อย ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศไทยในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือ หน้าที่ความรับผิดชอบของประเทศรับความช่วยเหลือ เงินใจและขั้นตอนในการให้ และยุติความช่วยเหลือ ทั้งนี้ ให้ครอบคลุมการจัดการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตามข้อ 7.2.1 (1.1)

(2.2) จัดให้มีการฝึกการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากต่างประเทศเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยให้เป็นการฝึกระดับประเทศของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กรณีสาธารณภัยที่เกิดอยู่นอกอาณาเขตของประเทศไทย) และให้กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นหน่วยจัดการฝึก โดยให้มีสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลต่างประเทศที่ประจำอยู่ในประเทศไทยเข้าร่วมการฝึก

(3) แนวทางปฏิบัติระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (Single Window System)

เพื่อให้การ “รับ” และ “ให้” ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในภาวะฉุกเฉินให้มีเอกภาพ และได้มาตรฐานสากล จึงให้มีการประสานงานเพื่อการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของประเทศเพียงจุดเดียว โดยให้สอดคล้องกับหลักการสากลว่าด้วยการพัฒนาระบบการประสานงาน ณ จุดเดียว (National Single Window : NSW) ตามมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ที่ 60/21 วันที่ 23 พฤศจิกายน 2548 เอกสาร

ข้อเสนอแนะลำดับที่ 33 ของศูนย์การส่งเสริมการค้าและธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์แห่งสหประชาชาติ (UN/CEFACT) โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจยุโรป และกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกด้านศุลกากรด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน วันที่ 9 ธันวาคม 2548 เพื่อเป็นระบบจัดการข้อมูลและเอกสารในการอนุญาตนำเข้าและส่งออกทางธุรกรรมระหว่างประเทศเพียง ณ จุดเดียวในการจัดการสาธารณภัย แผนภาพที่ 7 - 1 ไม่ว่าจะเป็นการนำเข้าทางกายภาพ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีการแจ้งข้อมูลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ/หรือมีกระบวนการควบคุมร่วมกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในธุรกรรมนั้นได้รับประโยชน์อย่างรวดเร็วและฉับพลัน ทั้งนี้ ให้การจัดการในภาวะฉุกเฉินนำระบบดังกล่าวสนับสนุนในการจัดการสิ่งของต่าง ๆ ที่ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ หรือให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ โดยให้ดำเนินการดังนี้

(3.1) จัดให้มีการพัฒนาระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window : NSW) ของกรมศุลกากรตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2550 มาปรับใช้เพื่ออำนวยความสะดวกด้านศุลกากรในการจัดการสาธารณภัย และเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 โดยให้กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก กระทรวงการคลัง และกระทรวงมหาดไทย รวมถึงหน่วยงานออกใบอนุญาตและใบรับรองสิ่งของบรรเทาทุกข์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยสนับสนุน โดยให้ครอบคลุมการจัดการความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตามข้อ 7.2.1 (1.1)

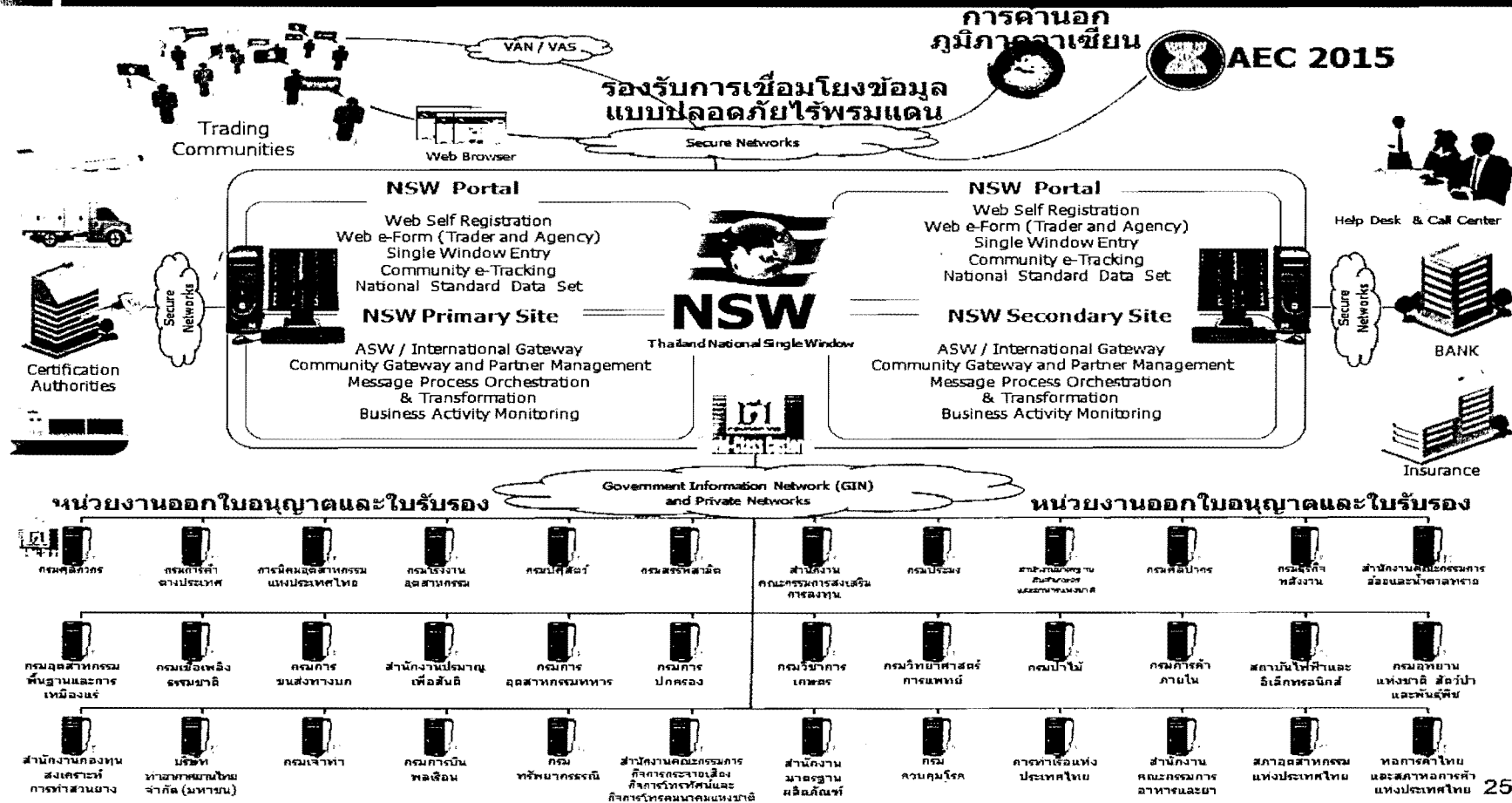
(3.2) เชื่อมโยงระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (National Single Window : NSW) เข้ากับระบบคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้สามารถติดตาม (Tracking) การจัดเก็บสิ่งของสำรองจ่ายในคลังสำรองทรัพยากรที่กำหนดไว้ในแต่ละภาค (Stock piling) การจัดสรร/การแจกจ่ายสิ่งของ ตลอดจนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยดำเนินการ

(3.3) จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดให้มีเว็บไซต์ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อใช้เป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร และติดตามเกี่ยวกับการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมกับต่างประเทศ และองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยให้เป็นระบบข้อมูลสารสนเทศหลักของประเทศที่ใช้แลกเปลี่ยนข้อมูลกับระบบอื่น ๆ ของภูมิภาค และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์ประสานงานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance and Disaster Management : AHA Centre) สำนักงานประสานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations's Office for The Coordination of Humanitarian Affairs, UN-OCHA) และหน่วยงาน หรือองค์กรระหว่างประเทศ หรือหน่วยงานภาคประชาสังคมที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(3.4) ให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ใช้ระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียวเป็นหลักในการจัดการ สั่งการ ติดตาม และตรวจสอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมทั้งในการรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศเมื่อเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่งและให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่น ๆ

Thailand National Single Window 2014

ที่มา : สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมศุลกากร
แผนภาพที่ 7 - 1 : ระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว

7.2.2 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรม

(1) แนวทางปฏิบัติการปรับปรุงระเบียบ/กฎหมายด้านมนุษยธรรม

ประเทศไทยต้องมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมที่เป็นที่ยอมรับ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการด้านกฎหมายระหว่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านมนุษยธรรม มีอำนาจหน้าที่ติดตาม รวบรวม ศึกษา ทบทวน และวิเคราะห์ระเบียบ/กฎหมาย/กรอบการดำเนินการด้านมนุษยธรรมทั้งที่มีอยู่ภายในประเทศ และที่เป็นหลักสากล พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอด้านเทคนิคเพื่อการปรับปรุงระเบียบ/กฎหมาย/กรอบการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการประสานงาน และปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมของประเทศ ตามความเหมาะสมและจำเป็น ทั้งนี้ ให้ความสำคัญไว้ซึ่งเงื่อนไขทางการเมืองการปกครอง สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนภูมิปัญญาของคนในประเทศ โดยนำเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติให้ความเห็นชอบ

(2) แนวทางปฏิบัติการสร้างมาตรฐานบุคลากรในการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

(2.1) ให้นิยามงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ ร่วมกับคณะกรรมการ ตามข้อ 7.2.2 (1) รับผิดชอบการพัฒนามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 9 ด้าน ตามหลักองค์การสหประชาชาติ “กลุ่มงานด้านมนุษยธรรม (cluster approach)” ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านโลจิสติกส์ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว ด้านน้ำและการสุขาภิบาล ด้านการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน ด้านความมั่นคงทางอาหาร ด้านโภชนาการ ด้านการคุ้มครอง และด้านการศึกษาเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการปฏิบัติงาน

(2.2) ให้มีการจัดตั้งชุดค้นหาและกู้ภัยในเมืองแห่งชาติ (National Urban Search and Rescue : USAR) ที่มีสมรรถนะสูงในการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และปฏิบัติการค้นหาและกู้ภัยที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานคณะที่ปรึกษาด้านการค้นหาและกู้ภัยในเขตเมืองสากล (International Search and Rescue Advisory Group : INSARAG) โดยสามารถทำงานร่วมกับชุดปฏิบัติการด้านมนุษยธรรมระหว่างประเทศอื่น ๆ ทั้งในภาวะที่เกิดสาธารณภัยอย่างร้ายแรงในประเทศ และร่วมปฏิบัติการระหว่างประเทศในพื้นที่ประสบภัยอื่น ๆ โดยให้กระทรวงมหาดไทย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย) เป็นผู้ประสานงานด้านนโยบาย (Policy Focal Point) และด้านปฏิบัติ (Operation Focal Point) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม องค์การสาธารณกุศลที่มีภารกิจด้านการกู้ชีพกู้ภัย และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการ

(2.3) จัดทำแผนการพัฒนาและจัดสรรทรัพยากรบุคคลเพื่อรองรับการจัดตั้งชุดค้นหาและกู้ภัยในเมืองแห่งชาติ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการ

(2.4) ให้ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และ/หรือ ผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้มีอำนาจสั่งใช้ชุดค้นหาและกู้ภัยในเมืองแห่งชาติ (National Urban Search and Rescue : USAR) สั่งการ ให้เตรียมความพร้อม และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายทั้งภายในราชอาณาจักร และนอกราชอาณาจักร โดยให้เบิกจ่ายงบประมาณจากงบกลางหรือกองทุนพิเศษเพื่อการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

7.2.3 กลยุทธ์ที่ 3 เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศ

(1) แนวทางปฏิบัติในการจัดการความรู้ด้านสาธารณภัยของประเทศ

(1.1) จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศ ประกอบด้วย ข้อมูลความร่วมมือ ความเชี่ยวชาญ แหล่งทุนจากต่างประเทศ และองค์การพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และ จัดลำดับความสำคัญด้านการพัฒนาศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อกำหนดนโยบาย/ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย โดยให้กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลัก และให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยสนับสนุน

(1.2) เชื่อมโยงฐาน ข้อมูลดังกล่าว ไว้ใน คลังข้อมูล สาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย/ยุทธศาสตร์ ตลอดจนการวิจัยและพัฒนาต่อไป

(1.3) จัดการองค์ความรู้ด้านสาธารณภัยจากต่างประเทศผ่านศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัย ทุกระดับ โดยให้มีกระบวนการจัดการความรู้จากต่างประเทศมาประมวล/ประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบท ทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ

(2) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาความร่วมมือด้านสาธารณภัย

(2.1) จัดทำกรอบความร่วมมือด้านสาธารณภัยกับต่างประเทศ และแผนปฏิบัติการ ความร่วมมือด้านสาธารณภัยกับต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีที่สอดคล้องกับ ทุน ศักยภาพ และความต้องการในการพัฒนาประเทศ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลัก

(2.2) ติดตามการดำเนินงานความร่วมมือด้าน สาธารณภัยกับต่างประเทศ โดยคณะอนุกรรมการกิจการด้านต่างประเทศว่าด้วยการจัดการสาธารณภัยภายใต้คณะกรรมการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(3) แนวทางปฏิบัติการขับเคลื่อนความรู้ด้านสาธารณภัยสู่สาธารณะ

(3.1) จัดให้มีกระบวนการถ่ายโอนความรู้ด้านสาธารณภัย(Knowledge Transfer) ไปสู่ สาธารณะให้กว้างขวาง โดยอาศัยศูนย์การเรียนรู้สาธารณภัยทุกระดับเพื่อเป็นศูนย์กลางในการรับ และ ถ่ายทอดชุดความรู้ด้านการจัดการสาธารณภัยไปยังประชาชน นักเรียน และนักศึกษา

(3.2) พัฒนาบุคลากรด้านการจัดการสาธารณภัยให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ โดยนำความรู้ ด้านสาธารณภัยจากต่างประเทศมาปรับให้เข้ากับบริบทของประเทศ

(3.3) ให้มีเครื่องมือในการระดมองค์ความรู้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยให้กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ได้แก่ **หนังสือปกขาว (White Paper)** เพื่อรวบรวมข้อมูลสาธารณภัยของประเทศไทยในรอบ 1 ปี และบทความทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับ ตัวอย่างการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ รวมถึงจัดให้มี **เวทีระดับชาติ/สมัชชาสาธารณภัย** เพื่อให้ภาคส่วนต่าง ๆ มาร่วมหารือแลกเปลี่ยนรับฟังความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงาน และทิศทางการดำเนินงานของประเทศ

7.2.4 กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมบทบาทความเป็นประเทศแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

(1) แนวทางปฏิบัติในการสร้างความเป็นเลิศด้านวิชาการและด้านปฏิบัติการ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ได้กำหนดให้ประเทศไทย ต้องดำรงไว้ซึ่งความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้ได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การพัฒนาบทบาทแกนนำ ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยจะเป็นการสร้าง ความมั่นคงและมั่นใจให้แก่นานาชาติถึง ความพร้อม ความปลอดภัยในการลงทุน และการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยการยกระดับองค์ความรู้ ของสถาบันพัฒนาการจัดการสาธารณภัยแห่งชาติให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล รวมถึงความสามารถ ให้บริการและให้การสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพให้แก่ภูมิภาคได้ ตลอดจนแสวงหาแหล่งงบประมาณ ในรูปของกองทุนพิเศษสำหรับส่งเสริมภารกิจดังกล่าวได้อย่างต่อเนื่อง

(2) แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาบทบาทแกนนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยมี กรอบแนวทางดังต่อไปนี้

- (2.1) ส่งเสริมชุดปฏิบัติงานด้านค้นหาและกู้ภัยในเมืองแห่งชาติทั้งภายในและภายนอก ราชอาณาจักร
- (2.2) ให้การสนับสนุนทางวิชาการแก่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศรายได้น้อย
- (2.3) จัดให้มีโครงการทุนการศึกษาและวิจัยด้านการพัฒนามาตรฐานการลดความเสี่ยง จากสาธารณภัยของประเทศและของภูมิภาค

บทที่ 8

การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

8.1 การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้นำกรอบแนวคิดและแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ประกอบด้วย การมุ่งเน้นลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการสาธารณภัย ซึ่งการจะดำเนินการที่จะให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์จึงต้องอาศัยการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการพลเรือนทหาร ภาคเอกชน มูลนิธิ/อาสาสมัคร และองค์การสาธาณกุศล กอปรกับแนวทางกระบวนการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) เป็นกลไกสำคัญของประเทศในการกำกับดูแลยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ไปสู่ปฏิบัติให้เกิดผลและเป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

8.1.1 การเสริมสร้างและพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย รวมถึงการมีส่วนร่วมในขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติของทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น เช่น การจัดประชุมสร้างความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ

8.1.2 การบูรณาการประสานการปฏิบัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติกับแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกัน รวมทั้งจัดให้มีการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกันทุกระดับ

8.1.3 การผลักดันให้มีงบประมาณเชิงบูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของทุกหน่วยงาน โดยการจัดประชุมหารือกับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงบประมาณ กรมบัญชีกลาง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางวิธีการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ รวมทั้งงบประมาณตามแผนปฏิรูปราชการประจำปีของหน่วยงาน และการจัดสรรงบประมาณให้แกกระดับพื้นที่

8.1.4 การกำหนดบทบาทหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกระดับในการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้แก่ รัฐบาล หน่วยงานกลาง หน่วยงานราชการส่วนกลาง รัฐวิสาหกิจ จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชน สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัย และสื่อต่าง ๆ โดยมีแนวทางดำเนินการของแต่ละภาคส่วน ดังนี้

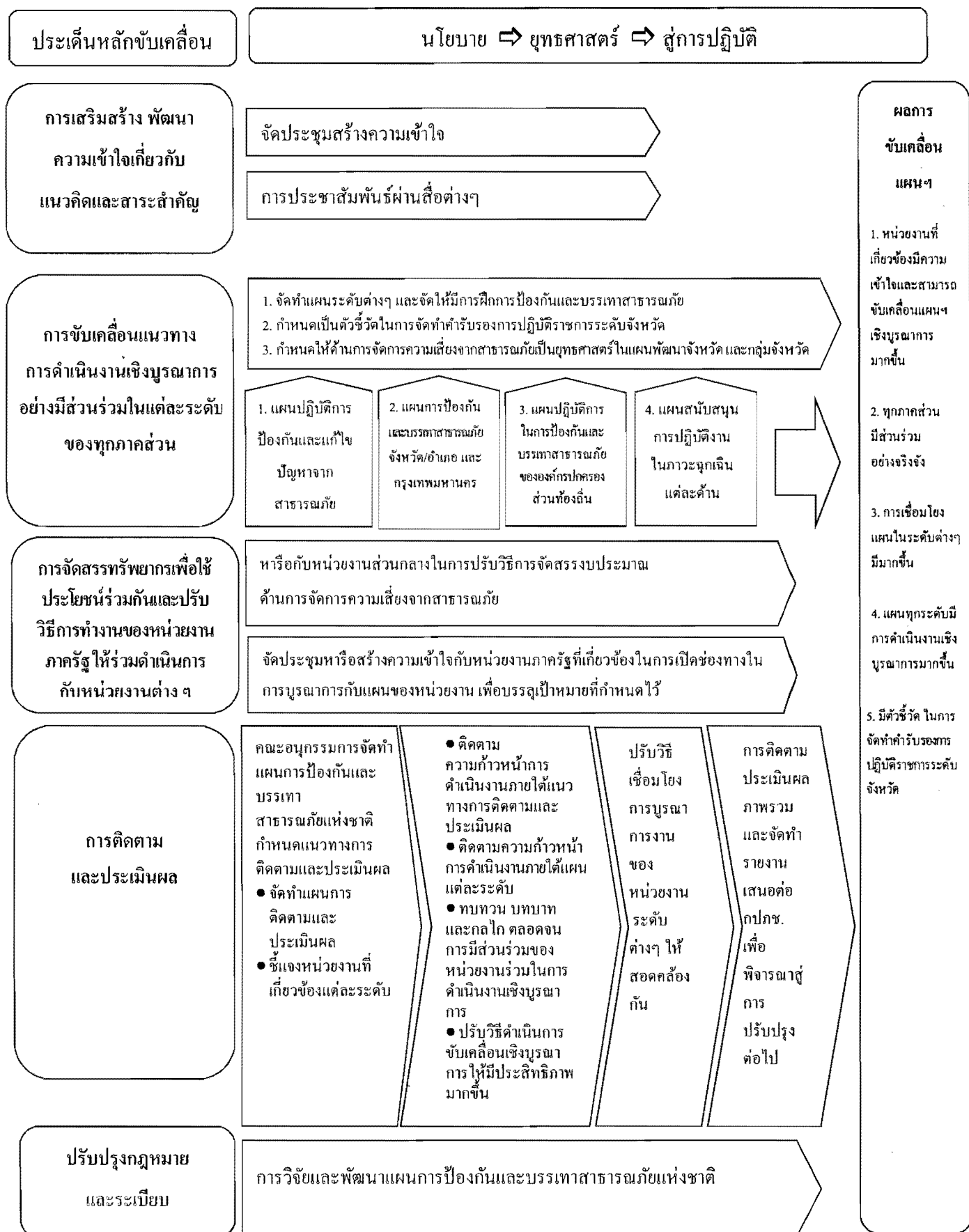
หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
(1) รัฐบาล	สนับสนุนให้การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นนโยบาย/ยุทธศาสตร์หลักของชาติ พร้อมทั้งบรรจุเป็นสาระสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(2) หน่วยงานกลาง	
(2.1) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 11)	(2.1.1) จัดประชุมชี้แจงหน่วยงานร่วมในการดำเนินงานทุกภาคส่วน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อสร้างความเข้าใจและประสานความร่วมมือ เปิดโอกาสให้หน่วยงานกำหนดแนวทางร่วมกัน สำหรับใช้เป็นกรอบ การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการขอตั้งงบประมาณ รวมถึงการติดตามและประเมินผล (2.1.2) จัดประชุมหน่วยงานส่วนกลาง ได้แก่ สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกำหนด ประเด็นการขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อบูรณาการกับยุทธศาสตร์การจัดสร งบประมาณ การกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดเชื่อมโยงกับการจัดทำคำรับรอง การปฏิบัติราชการ รวมทั้งร่วมผลักดันการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (2.1.3) ประสานหน่วยงานในการตรวจสอบและประเมินผล การนำเป้าหมาย การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนประกอบการจัดทำแผนระดับ กระทรวง แผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้เป็นแผนขอรับ การจัดสรรงบประมาณ และเป็นกรอบการปฏิบัติของหน่วยงานต่อไป (2.1.4) ประสานสำนักงานสถิติแห่งชาติ จัดทำฐานข้อมูลการติดตามและ ประเมินผลในระดับภาพรวมและพื้นที่
(2.2) สำนักงานงบประมาณ	จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เพื่อให้การบูรณาการการจัดการความเสี่ยงจาก สาธารณภัยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นรูปธรรม
(2.3) สำนักคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)	ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นตัวชี้วัดในการจัดทำคำรับรอง การปฏิบัติราชการระดับกระทรวงและระดับจังหวัด พร้อมทั้งให้มีการติดตาม และประเมินผลทุกปี
(2.4) หน่วยราชการ ส่วนกลาง รัฐวิสาหกิจ	ให้หน่วยงานจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พร้อมทั้ง กำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานทุกระดับ ให้มีการดำเนินการอย่างสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน

หน่วยงาน	แนวทางดำเนินงาน
(3) ส่วนภูมิภาค	
(3.1) หน่วยงานระดับจังหวัด	(3.1.1) ชี้แจงนโยบายและแนวทางการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยอาจตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนติดตามและประเมินผลระดับจังหวัด ระดับอำเภอ เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงาน และมีฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับหน่วยงานกลางอย่างเป็นระบบ (3.1.2) ประชุมหารือเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับต่างๆ รวมถึงให้ความร่วมมือติดตามและประเมินผล
(3.2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	จัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
(4) ภาคเอกชน	มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นรูปธรรม ซึ่งแต่ละองค์กรสามารถนำประเด็นที่เกี่ยวข้องไปดำเนินงานเอง หรือร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง (Public Private Partnership : PPP) พร้อมทั้ง ให้ความสำคัญรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร (Corporate Social Responsibility : CSR) ภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการสาธารณภัยอันนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
(5) สถาบันการศึกษา/หน่วยงานวิจัย	ให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่ายทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ สนับสนุนเงินทุนและประสานความร่วมมือเครือข่ายการวิจัยเพื่อผลิตผลงานวิจัย สร้างองค์ความรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายทั้งระดับประเทศสู่ระดับพื้นที่
(6) สื่อสารมวลชน	ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมขับเคลื่อน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการดำเนินงานภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และสะท้อนสถานการณ์การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้านต่างๆ ที่ชัดเจนสู่ประชาชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.1.5 การติดตามและประเมินผล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ การกำหนดให้จัดทำรายงานผลการดำเนินการเป็นประจำทุกปี รวมทั้งการติดตามและประเมินผลในการนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในทุกระดับ โดยดำเนินการในช่วงกลางแผนและปลายแผนเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางในการปรับปรุงแผนต่อไป

8.1.6 การวิจัยและพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศภายใต้แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อใช้ในการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ สามารถอธิบายได้ดังแผนภาพ ดังนี้

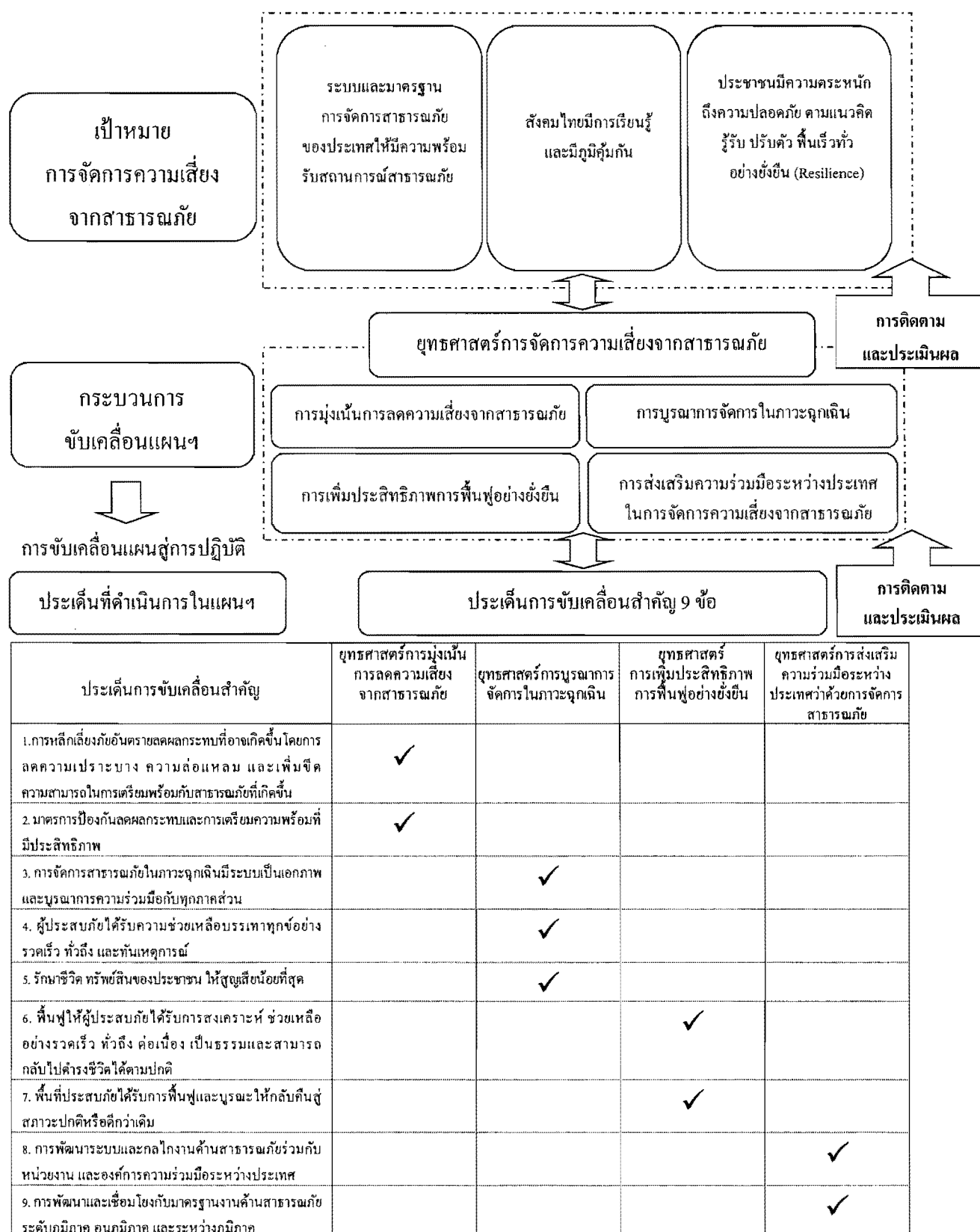

ผลการ
ขับเคลื่อน
แผนฯ

1. หน่วยงานที่
เกี่ยวข้องมีความ
เข้าใจและสามารถ
ขับเคลื่อนแผนฯ
เชิงบูรณาการ
มากขึ้น
2. ทุกภาคส่วน
มีส่วนร่วม
อย่างจริงจัง
3. การเชื่อมโยง
แผนในระดับต่างๆ
มีมากขึ้น
4. แผนทุกระดับมี
การดำเนินงานเชิง
บูรณาการมากขึ้น
5. มีตัวชี้วัด ในการ
จัดทำคำรับรองการ
ปฏิบัติราชการระดับ
จังหวัด

แผนภาพที่ 8 - 1 กระบวนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ

ความเชื่อมโยงการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

หมายเหตุ: หน่วยงานหลัก/ ภาาีเครือข่าย สามารถใช้ผังความเชื่อมโยงตรวจสอบประเด็นที่ดำเนินการในแผนฯ เพื่อเชื่อมโยงกับภารกิจ/ บทบาทหน่วยงานที่สอดคล้องกับประเด็นการขับเคลื่อนสำคัญ 9 ข้อ สำหรับใช้จัดทำแผนงาน/ โครงการ เพื่อขอตั้งงบประมาณในการขับเคลื่อนแผนฯ

แผนภาพที่ 8 - 2 ความเชื่อมโยงการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

8.2 การติดตามและประเมินผล

8.2.1 แนวทางการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย**หลักการประเมินผลสัมฤทธิ์** โดยวิเคราะห์การบรรลุถึงเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย **หลักการคิดเชิงเหตุผล** เชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลิตผลไปสู่ผลลัพธ์และผลกระทบด้วยข้อมูล รวมถึงเหตุผลเชิงประจักษ์ที่เชื่อถือได้ และ**หลักความร่วมมือ**ระหว่างหน่วยงาน และภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม พร้อมทั้ง กำหนดให้มีการจัดทำรายงานผลเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทั้งรายปี กลางแผน และปลายแผน

8.2.2 หน่วยงานและภาคีเครือข่ายดำเนินการติดตามและประเมินผล โดยให้คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักดำเนินงานตามแนวทางการผลักดันประเด็นสำคัญไปสู่ปฏิบัติ โดยมีแนวทางปฏิบัติในการติดตามและประเมินผล ดังนี้

(1) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ดำเนินงาน ดังนี้

- (1.1) ติดตามและประเมินผลประเด็นการขับเคลื่อนสำคัญ
- (1.2) ติดตามและประเมินผลระดับยุทธศาสตร์
- (1.3) ติดตามและประเมินผลภาพรวม

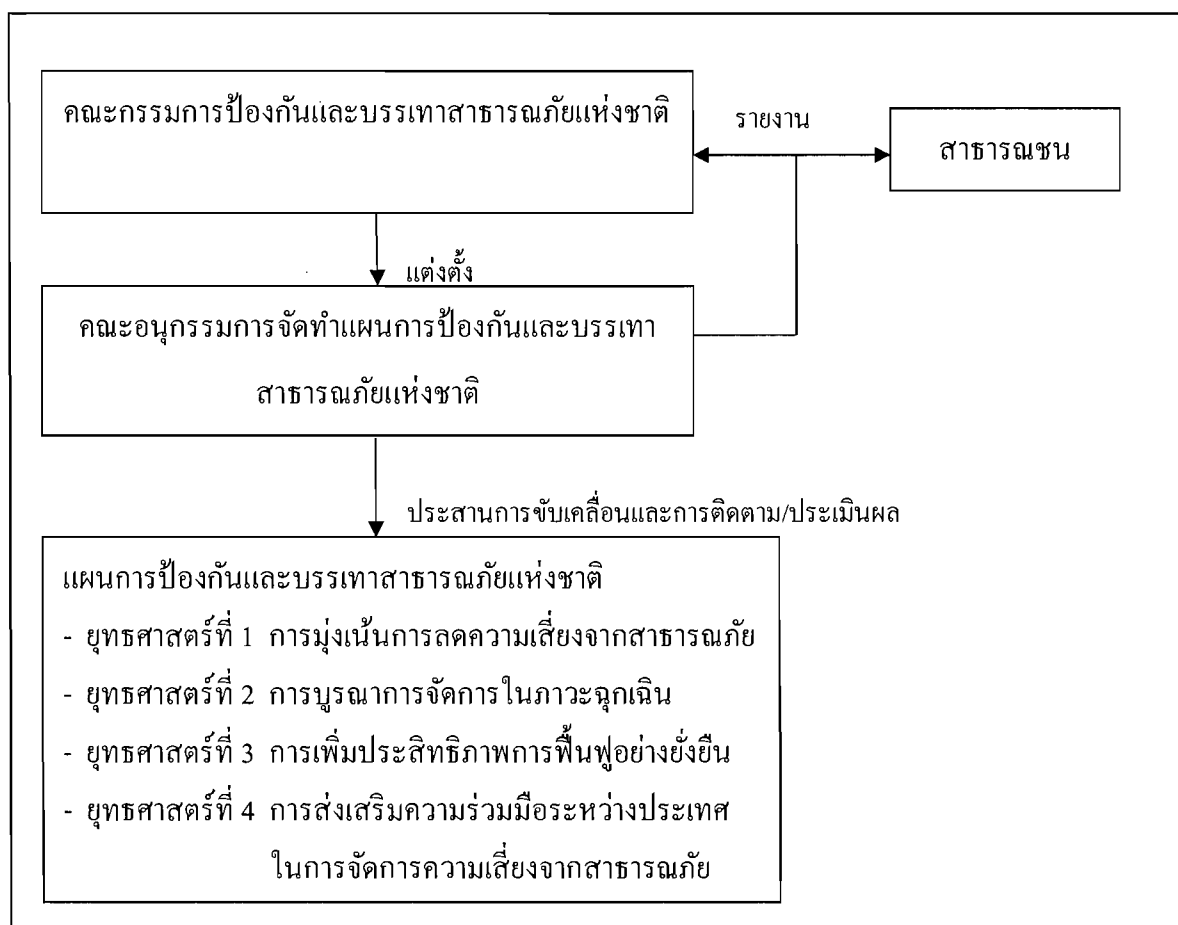
โดยให้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลภาพรวมที่บรรลุผลตามเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การประเมินผลกระทบการขับเคลื่อน และสรุปภาพรวมการติดตามและประเมินผล พร้อมทั้ง จัดทำเป็นรายงานเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานต่อไป

(2) กรอบระยะเวลาการติดตามและประเมินผล

- (2.1) การติดตามและประเมินผลรายปี
- (2.2) การติดตามและประเมินผลในระยะกลางแผนฯ
- (2.3) การติดตามและประเมินผลในระยะปลายแผนฯ

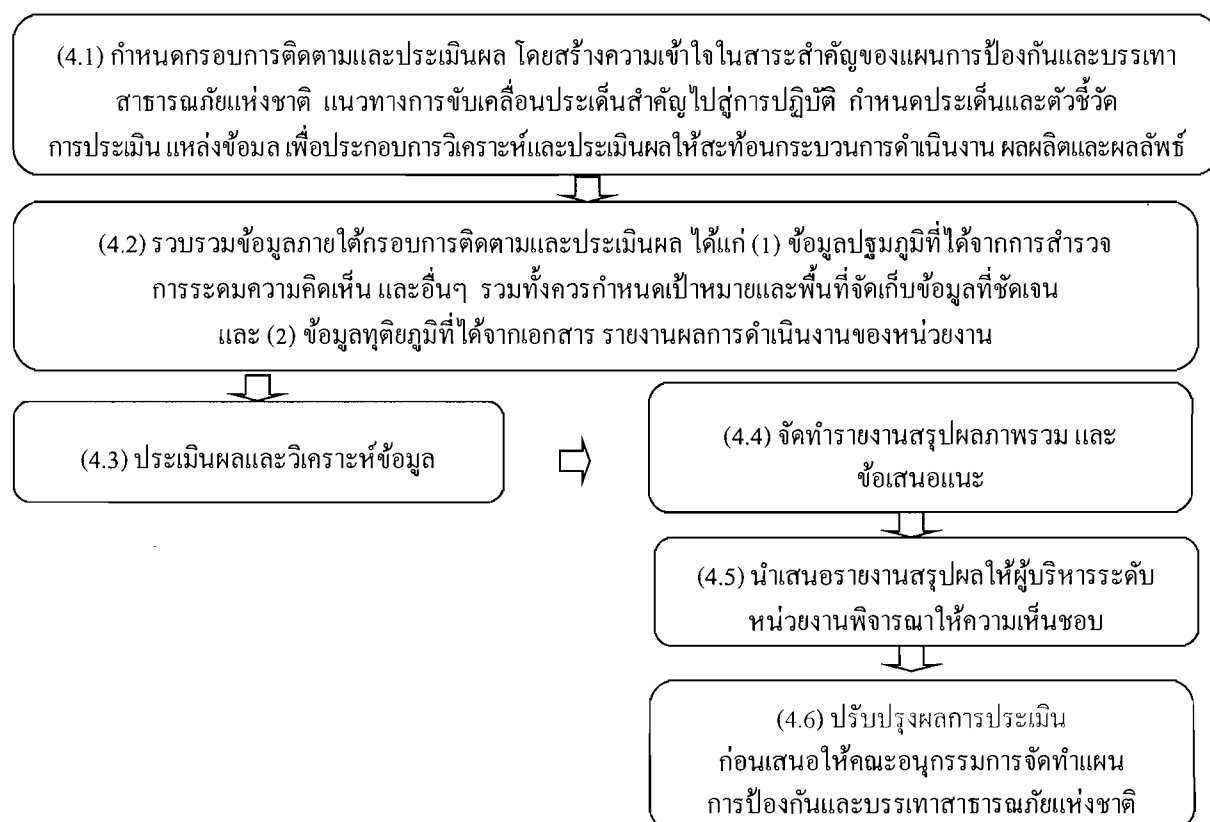
โดยให้จัดทำรายงานผลการขับเคลื่อนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศให้ประสิทธิภาพยกระดับไปสู่มาตรฐานตามหลักสากล ตลอดจนนำปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติต่อไป

(3) กลไกการติดตามและประเมินผล ให้คณะกรรมการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นกลไกในการประสานการปฏิบัติ ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามแผนภาพที่ 8 - 3

แผนภาพที่ 8 - 3 กลไกการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(4) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วย

แผนภาพที่ 8 - 4 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

8.3 การวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) เป็นกระบวนการของการศึกษา การเรียนรู้ และการค้นหาแนวคิด แนวทาง และวิธีปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาเทคนิค วิธีการ รูปแบบ การดำเนินงาน หรือระบบการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยที่เป็นประโยชน์ทั้งแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รวมทั้งการนำสิ่งที่ได้มีการคิดค้นหรือค้นพบมาพัฒนา ออกแบบ เปลี่ยนแปลงผล การดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงานและการให้บริการให้มีลักษณะรูปแบบใหม่ หรือการปรับปรุงให้ดีขึ้น กว่าเดิมและสามารถดำเนินการร่วมกับการติดตามและประเมินผล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภายใต้กรอบ การติดตามและประเมินผลในลักษณะของการทบทวนการเรียนรู้ ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการ ซึ่งถือว่าการทบทวนวิธีการให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการความเสี่ยงจาก สาธารณภัยและพบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการที่เน้น ด้านนวัตกรรมใหม่ๆ ได้แก่ ผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ รวมถึงการพัฒนากระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อตอบสนองความต้องการนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล โดยมีแนวทางการดำเนินการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

8.3.1 ศึกษา ค้นคว้าด้านการวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำ องค์ความรู้และเทคโนโลยีมาพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสากล

8.3.2 ศึกษาบทเรียนของเหตุการณ์สาธารณภัยสำคัญที่ผ่านมา (Lesson Learnt) เพื่อให้ทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินการ เกี่ยวกับการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ร่วมกับหน่วยงานให้ทุนต่าง ๆ ภายใต้เครือข่ายองค์กรบริหาร งานวิจัยแห่งชาติ (คอบช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการวิจัยสู่การพัฒนาประเทศแบบบูรณาการ

8.4 การทบทวนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 มาตรา 44 กำหนดว่าในกรณีที่ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับสาธารณภัยหรือการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้กำหนดไว้ในแผนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ เปลี่ยนแปลงไปหรือแผนดังกล่าวได้ใช้ครบห้าปีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผน ดำเนินการปรับปรุงหรือทบทวนแผนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

กรณีที่ได้นำดำเนินการตามกระบวนการที่กำหนดไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 และได้มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผน หรือมีการวิจัยและพัฒนา พบข้อบกพร่องหรือ มีนวัตกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ทันสมัย และเหมาะสมให้พิจารณาทบทวนปรับปรุง แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้ตามความเหมาะสม

ภาคผนวก ก. นิยามศัพท์

สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศและการก่อวินาศกรรมด้วย

1. ภัยจากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม

1.1 อุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

(1) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง (Inundation/Over bank flow) หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้นๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

(2) น้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือต้านน้ำน้อยหรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลัน มักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนักและมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย

1.2 ดินถล่มหรือโคลนถล่ม (Landslide or Mud/Debris Flow) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่มวลดินหรือหินไถลเลื่อนลงจากพื้นที่สูงสู่พื้นที่ต่ำกว่าภายใต้อิทธิพลแรงโน้มถ่วงของโลก และการมีน้ำเป็นตัวกลางทำให้มวลวัสดุเกิดความไม่เสถียรภาพ อัตราการไถลเลื่อนดังกล่าวข้างต้นอาจช้าหรือเร็วขึ้นกับประเภทของวัสดุ ความลาดชัน สภาพสิ่งแวดล้อม และปริมาณน้ำฝน ในบางกรณีแผ่นดินถล่มอาจเกิดจากแผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด การเคลื่อนตัวของวัสดุดังกล่าวอาจพัดพาต้นไม้ บ้านเรือน รถยนต์ สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ชำรุด หรือพังทลาย และยังสามารถทำให้ช่องเปิดของสะพานและแม่น้ำลำคลองอุดตันจนเป็นสาเหตุให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้ในเส้นทาง การเคลื่อนตัว ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

2.ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน

2.1 พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone) หมายถึง พายุหมุนที่เกิดขึ้นในน่านน้ำเขตร้อน มีความกดอากาศที่ศูนย์กลางของพายุต่ำมาก และมีลมพัดเวียนเป็นรูปก้นหอยเข้าหาศูนย์กลางของพายุ ในชั้นบรรยากาศระดับล่างแบบทวนเข็มนาฬิกา โดยสามารถแบ่งชนิดของพายุตามความแรงของลมที่พัดเวียนเข้าหาศูนย์กลางเป็น 3 ระดับ คือ

- (1) พายุดีเปรสชัน มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางไม่ถึง 63 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- (2) พายุโซนร้อนหรือพายุไซโคลน มีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลาง 63-117 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- (3) พายุไต้ฝุ่นหรือพายุไซโคลนกำลังแรง เป็นพายุที่มีความแรงลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางมากกว่า 117 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ส่วนชื่อพายุที่เรียกแตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับแหล่งที่เกิดของพายุ กล่าวคือ ในมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันออกรวมทั้งทะเลจีนใต้จะเรียก พายุโซนร้อนและไต้ฝุ่น ส่วนในมหาสมุทรอินเดียเหนือรวมทั้งอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามันจะเรียก พายุไซโคลน พายุเหล่านี้ทำให้เกิดสาธารณภัยได้หลายประเภทพร้อมกัน ทั้งวาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง ลมที่พัดแรงเป็นอันตรายต่อชีวิตและทำลายล้างทรัพย์สินตามแนวเส้นทางเดินของพายุและพื้นที่ใกล้เคียง ลมแรงดังกล่าวยังก่อให้เกิดคลื่นในทะเลที่มีความสูงเป็นอันตรายต่อการเดินเรือ และถ้าพายุที่มีความแรงลมมากกว่า 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะมีโอกาสสูงที่จะก่อให้เกิดคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและกิจกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลได้

2.2 วาตภัยจากพายุหมุนเขตร้อน หมายถึง ความเสียหายของอาคารบ้านเรือน ต้นไม้และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างจากความแรงของลมที่พัดเวียนเข้าหาศูนย์กลางของพายุดังกล่าวเกิดขึ้นตามแนวเส้นทางเดินของพายุ โดยปกติจะมีความกว้าง 50-100 กิโลเมตร ขึ้นอยู่กับขนาดและความแรงของพายุแต่ละลูก โดยความเสียหายจะมีมากที่สุดบริเวณใกล้แนวศูนย์กลางที่พายุเคลื่อนผ่าน

2.3 คลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับพายุหมุนเขตร้อนที่มีความแรงลมมากกว่า 100 กิโลเมตร ระดับน้ำที่สูงขึ้นจากความกดอากาศที่ลดต่ำลงบริเวณใกล้ศูนย์กลางของพายุพร้อมกับคลื่นลมแรงจัดที่พัดเข้าหาฝั่ง ก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลใกล้ศูนย์กลางของพายุ โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งที่เป็นด้านรับลม ระดับความรุนแรงของความเสียหายจะขึ้นอยู่กับความแรงลมของพายุ สภาพภูมิประเทศ และขนาดของชุมชน

2.4 พายุฤดูร้อน (Thunderstorms) หมายถึง พายุที่เกิดในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวัน และเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อนจะทำให้อากาศร้อนชื้นที่เบากว่าลอยตัวขึ้นเหนืออากาศเย็นอย่างรวดเร็วเกิดเป็นเมฆและพายุฟ้าคะนองที่มียอดเมฆสูงมาก (เมฆคิวมูโลนิมบัส) เกิดพายุฟ้าคะนองลมกระโชกแรง ฟ้าผ่า และมักมีลูกเห็บตกตามมาด้วย พายุฤดูร้อนมักเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในช่วงเวลาสั้นๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง และครอบคลุมบริเวณพื้นที่ไม่เกิน 20-30 กิโลเมตร แต่จะมีลมกระโชกแรงที่เริ่มสร้างความเสียหาย เมื่อมีความแรงลมตั้งแต่ 50 กิโลเมตรต่อชั่วโมงขึ้นไป

2.5 ลูกเห็บ (Hail) หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งรูปร่างไม่แน่นอน เกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นแบบยิ่งยวดในเมฆฝน (ยังอยู่ในสภาพของเหลวที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง) ปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่น หรือก้อนลูกเห็บที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้ว จนเกิดการแข็งตัวเกาะรอบวัตถุนั้นๆ และกลายเป็นก้อนลูกเห็บซึ่งมักเกิดขึ้นพร้อมกับพายุฤดูร้อน

2.6 ภัยจากพายุฤดูร้อน หมายถึง ความเสียหายของอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นบริเวณแถบ ๆ จากลมกรรโชกแรงที่เกิดจากพายุฝนฟ้าคะนองหรือลูกเห็บมักเกิดในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งบ่อยครั้งมีความเร็วลมเกินกว่า 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

3. ภัยจากอัคคีภัย

อัคคีภัย หมายถึง ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุนเนื่อง หรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมาความวอร์นแรงก็จะมากยิ่งขึ้น

4. ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

4.1 ภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตราย หมายถึง ภัยที่เกิดจากสารเคมีและวัตถุอันตรายรั่วไหล เพลิงไหม้และการระเบิด ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่มีการเก็บ การใช้ การบรรจุ และการขนส่ง ทั้งที่เคลื่อนที่ได้และไม่ได้

4.2 สารเคมีและวัตถุอันตราย หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) วัตถุที่ระเบิดได้ หมายถึง เป็นสารที่เกิดการระเบิดได้ เมื่อได้รับความร้อนเปลวไฟ ถูกกระแทกหรือจุดระเบิด เช่น กระสุนปืน ดินระเบิด ดินปืน ตัวจุดระเบิดพลู แก๊ส ประทัด ดอกไม้ไฟ เป็นต้น

(2) ก๊าซ หมายถึง ก๊าซที่สามารถติดไฟได้ง่ายเมื่อได้รับความร้อน หรือ เปลวไฟ เช่น ก๊าซหุงต้ม ก๊าซไฮโดรเจน ก๊าซบิวเทน เป็นต้น หรือก๊าซที่เมื่อสูดดมกลืนหรือสัมผัสผิวหนังแล้ว ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและอาจเสียชีวิตได้ เช่น ก๊าซคลอรีน ก๊าซแอมโมเนีย เป็นต้น หรือ ก๊าซที่ถูกอัดไว้ในถังด้วยความดันสูง เมื่อถูกกระแทกอย่างแรงอาจเกิดระเบิดได้ เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซออกซิเจน เป็นต้น

(3) ของเหลวไวไฟ หมายถึง ของเหลวที่สามารถติดไฟได้ง่ายเมื่อได้รับความร้อนหรือเปลวไฟ เช่น บิวเทน เมทิลแอลกอฮอล์ เอทิลแอลกอฮอล์ น้ำมัน เป็นต้น

(4) ของแข็งไวไฟ หมายถึง สารที่ลุกไหม้ได้ง่ายเมื่อได้รับความร้อนหรือ เปลวไฟ เช่น ไม้ขีดไฟ กำมะถัน ฟอสฟอรัส ลิเทียม เป็นต้น หรือสารที่เมื่อถูกน้ำหรือความชื้นจะทำให้เกิดก๊าซไวไฟซึ่งลุกไหม้ได้ เช่น แคลเซียมคาร์ไบด์ โซเดียม เป็นต้น

(5) สารออกซิไดซ์และสารเปอร์ออกไซด์อินทรีย์ หมายถึง สารที่ตัวเองไม่เกิดการลุกไหม้ แต่ช่วยให้สารอื่นลุกไหม้ได้โดยสลายตัวให้ก๊าซออกซิเจนออกมา เช่น ปุ๋ยแอมโมเนียม ไนเตรท ด่างทับทิม เป็นต้น หรือ สารที่สลายตัวแล้วให้ก๊าซออกซิเจน ซึ่งจะทำให้ตัวเองและสารอื่นเกิดการลุกไหม้ เช่น อะเซทิลเปอร์ออกไซด์ เป็นต้น

(6) สารมีพิษและสารติดเชื้อโรค หมายถึง สารที่เมื่อกิน สัมผัสกับผิวหนัง หรือสูดดมหายใจรับสารนี้แล้ว เป็นอันตรายต่อร่างกายและอาจทำให้เสียชีวิตได้ เช่น ปปรอท ตะกั่ว แคดเมียม ยาฆ่าแมลง หรือ

สารที่ปนเปื้อนกับอาหารแล้วกินเข้าไปจะเป็นอันตราย เช่น สารละลายพลาสติก หรือสารติดเชื้อ ได้แก่ เชื้อจุลินทรีย์ เป็นต้น

(7) วัสดุแก๊สบรรจุถัง หมายถึง ธาตุหรือสารประกอบใด ๆ ที่มีองค์ประกอบส่วนหนึ่ง มีโครงสร้างภายในอะตอมไม่คงตัว และสลายตัวโดยการปลดปล่อยรังสีออกมา เช่น โคบอลต์ - 60 เรเดียม - 226 เป็นต้น

(8) สารกัดกร่อน หมายถึง สารที่มีคุณสมบัติในการทำลายเนื้อเยื่อของร่างกาย เช่น กรด ด่าง เป็นต้น

(9) สารหรือวัตถุอื่นที่อาจเป็นอันตรายได้ หมายถึง สารที่ไม่ได้จัดอยู่ในประเภทใดใน 8 ประเภทข้างต้น แต่สามารถก่อให้เกิดอันตรายได้ เช่น สารคลอโรฟลูออโรคาร์บอน (CFC) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังหมายถึงอาวุธเคมีและอาวุธชีวภาพด้วย

อาวุธเคมี หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลายสิ่งรวมกัน ดังต่อไปนี้

(1) สารเคมีพิษและสารที่ใช้ผลิตสารเคมีพิษ เว้นแต่กรณีที่มีเจตนาเพื่อความมุ่งประสงค์ ที่ไม่ได้ห้ามไว้ภายใต้อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี ตราบใดที่ชนิดและปริมาณของสารเคมีเหล่านั้นสอดคล้องกับ ความมุ่งประสงค์ที่ไม่ได้ห้ามไว้ภายใต้อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี

(2) ยุทธปัจจัยและอุปกรณ์ที่ออกแบบโดยเฉพาะเพื่อก่อให้เกิดความตายหรืออันตรายอื่น โดยอาศัยคุณสมบัติที่เป็นพิษของสารเคมีพิษเหล่านั้นที่ระบุไว้ใน (1) ซึ่งอาจถูกปล่อยออกมาเมื่อมีการใช้ ยุทธปัจจัยและอุปกรณ์ดังกล่าว

(3) เครื่องมือใดที่ออกแบบโดยเฉพาะเพื่อใช้เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการใช้ยุทธปัจจัยและ อุปกรณ์ที่ระบุไว้ใน (2)

สารเคมีพิษ หมายถึง สารเคมีใดที่โดยปฏิกิริยาเคมีของสารเคมีนั้นมีผลต่อกระบวนการของ ชีวิตซึ่งสามารถก่อให้เกิดความตาย การไร้ความสามารถชั่วคราว หรืออันตรายถาวรต่อมนุษย์และสัตว์ ทั้งนี้ รวมถึงสารเคมีเช่นว่าทั้งปวง โดยไม่คำนึงถึงต้นกำเนิดหรือวิธีการผลิตสารเคมีนั้น และไม่คำนึงว่าสารเหล่านั้น ถูกผลิตขึ้นในสถานที่ผลิต ในยุทธปัจจัยหรือที่อื่น

สารที่ใช้ผลิตสารเคมีพิษ หมายถึง ตัวทำปฏิกิริยาเคมีใดซึ่งมีส่วนในขั้นตอนใดในการผลิต สารเคมีพิษไม่ว่าโดยวิธีใดก็ตาม ทั้งนี้รวมถึงองค์ประกอบหลักใดของระบบเคมีที่มีองค์ประกอบทวิภาคหรือ พหุภาค

องค์ประกอบหลักของระบบเคมีที่มีองค์ประกอบทวิภาคหรือพหุภาค หมายถึง สารที่ใช้ผลิต สารเคมีพิษซึ่งมีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนดคุณสมบัติที่เป็นพิษของผลิตภัณฑ์สุดท้ายและทำปฏิกิริยา อย่างรวดเร็วกับสารเคมีอื่นในระบบเคมีที่มีองค์ประกอบทวิภาคหรือพหุภาค

อาวุธชีวภาพ หมายถึง ยุทธภัณฑ์ที่ใช้ส่ง แพร่ หรือกระจายสารชีวภาพและสัตว์พาหะ ทั้งนี้ หมายถึงรวมถึงสารชีวภาพซึ่งมุ่งหมายสำหรับใช้ยุทธภัณฑ์ดังกล่าวเป็นเครื่องส่ง แพร่ หรือกระจายด้วย ไม่ว่า สารนั้นจะบรรจุอยู่ในยุทธภัณฑ์แล้วหรือยังไม่ได้บรรจุ

ความมุ่งประสงค์ที่ไม่ได้ห้ามไว้ภายใต้อนุสัญญาห้ามอาวุธเคมี หมายถึง

(1) ความมุ่งประสงค์ด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การวิจัย การแพทย์ เกษตรกรรม หรือความมุ่งประสงค์อื่นในทางสันติ

(2) ความมุ่งประสงค์ด้านการป้องกัน คือ เป็นความมุ่งประสงค์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกันสารเคมีพิษ และการป้องกันอาวุธเคมี

(3) ความมุ่งประสงค์ทางทหารที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการใช้อาวุธเคมี และไม่ได้ขึ้นอยู่กับการใช้คุณสมบัติที่เป็นพิษของสารเคมีเป็นวิธีหนึ่งในการสงคราม

(4) การบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงความมุ่งประสงค์เพื่อควบคุมการจลาจลภายในประเทศ

5. ภัยจากการคมนาคมและขนส่ง

ภัยจากการคมนาคมขนส่ง หมายถึง ภัยจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภัยจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ภัยจากระบบการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย และภัยจากการรั่วไหลของน้ำมันและวัตถุอันตรายในแหล่งน้ำ รวมถึงการเททิ้งน้ำมันหรือของเสียในแม่น้ำหรือทะเล

6. ภัยแล้ง

ภัยแล้ง หมายถึง ความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อย หรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลานานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางรุนแรงต่อประชาชน

7. ภัยหนาว

ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส และลดลงต่อเนื่องจนประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง มักเกิดขึ้นระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ความกดอากาศสูงจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย

8. ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน

8.1 ไฟฟ้า หมายถึง ไฟที่เกิดจากสาเหตุใดก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ทั้งนี้ไม่ว่าไฟนั้นจะเกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่า

8.2 หมอกควัน หมายถึง ปรากฏการณ์ที่ฝุ่น ควัน และอนุภาคแขวนลอยในอากาศ รวมตัวกันในสถานะที่อากาศปิด

8.3 การเผาในที่โล่ง หมายถึง ไฟไหม้ การเผาไหม้ หรือไฟลุกไหม้ใด ๆ หรือการเผาวัสดุใด ๆ ที่เกิดขึ้นในที่เปิดโล่ง โดยที่ฝุ่น ควัน ก๊าซ และสารพิษอื่นจากการเผาไหม้ สามารถแพร่กระจายไปได้ในบรรยากาศ

9. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

9.1 แผ่นดินไหว หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันมีสาเหตุหลักมาจากการขยับเคลื่อนตัวของเปลือกโลก การสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขึ้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

9.2 อาคารถล่ม หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

10. ภัยจากคลื่นสึนามิ

สึนามิ (Tsunami) หมายถึง คลื่นยักษ์ คำว่า สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นท่าเรือ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทแรก คือ คลื่นสึนามิเฉพาะแห่ง (Local Tsunami) มักจะเกิดใกล้ ๆ ชายฝั่งและเคลื่อนเข้าถล่มชายฝั่งอย่างทันทีทันใด และประเภทที่สอง คือ คลื่นสึนามิ ที่เดินทางข้ามทวีป (Distance Tsunami) มักจะเกิดจากแผ่นดินไหวที่ค่อนข้างรุนแรงและสามารถเคลื่อนตัวข้ามทวีปไปยังชายฝั่งที่อยู่ห่างไกลหลายหมื่นกิโลเมตร โดยสาเหตุของการเกิดคลื่นสึนามิ มีหลายสาเหตุ เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และดาวเคราะห์น้อยตกลงสู่มหาสมุทร

11. ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์

โรคระบาดในมนุษย์ หมายถึง เป็นการจำแนกโรคอย่างหนึ่งซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต โรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่อทางสัมผัสหรือไม่ก็ได้ ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง

12. ภัยจากโรค แมลง สัตว์ ศัตรูพืชระบาด

12.1 พืช หมายถึง พันธุ์พืชทุกชนิดทั้งพืชบก พืชน้ำ และพืชประเภทอื่นรวมทั้งส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ดอก แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าที่ยังทำพันธุ์ได้ หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึงตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไข่ไหม รังไหม ผีเสื้อ ผีเสื้อ และจุลินทรีย์ด้วย

12.2 ศัตรูพืช หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรคพืช แมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช

13. ภัยจากโรคระบาดสัตว์และสัตว์น้ำ

13.1 สัตว์ หมายถึง

(1) ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ตอ แพะ แกะ สุกร สุนัข แมว กระต่าย ชะนี และให้หมายความรวมถึงน้ำเชื้อสำหรับผสมพันธุ์สัตว์เหล่านี้

(2) สัตว์ปีก จำพวกนก ไก่ เป็ด ห่าน และให้หมายความรวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์ด้วย และ

(3) สัตว์ชนิดอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดสัตว์ชนิดอื่นตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2546

13.2 สัตว์ป่า หมายถึง สัตว์ทุกชนิด ไม่ว่าสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์ปีก แมลง หรือแมง ซึ่งโดยสภาพธรรมชาติย่อมเกิดและดำรงชีวิตอยู่ในป่าหรือน้ำ และให้หมายความรวมถึงไข่ของสัตว์ป่าเหล่านั้นทุกชนิดด้วย แต่ไม่หมายความรวมถึงสัตว์พาหนะที่ได้จดทะเบียนทำตัวรูปพรรณตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะแล้ว และสัตว์พาหนะที่ได้มาจากการสืบพันธุ์ของสัตว์พาหนะดังกล่าว

13.3 ซากสัตว์ หมายถึง ร่างกายหรือส่วนของร่างกายสัตว์ที่ตายแล้ว และยังไม่ได้แปรสภาพเป็นอาหารสุก หรือสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูป และให้หมายความรวมถึงงา เขา ขน ที่ได้ตัดออกจากสัตว์ขณะมีชีวิต และยังไม่ได้แปรสภาพเป็นสิ่งประดิษฐ์สำเร็จรูปด้วย

13.4 สัตว์น้ำ หมายถึง สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำหรือมีวงจรชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำหรืออาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึง เช่น ปลา กุ้ง ปู แมงดาทะเล หอย เต่า กระ ตะพาบน้ำ จระเข้ รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำนั้น สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ปลิงทะเล ฟองน้ำ หินปะการัง กัลปังหา และสาหร่ายทะเล ทั้งนี้ รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และหมายความรวมถึง พันธุ์ไม้น้ำ ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีการะบุชื่อ

13.5 เกษตรกรประมง หมายถึง เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดและเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทุกชนิด โดยต้องเป็นผู้มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของจังหวัด

14. ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ

14.1 สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่า สารสนเทศ เกิดจากการนำข้อมูล ผ่านระบบการประมวลผล คำนวณ วิเคราะห์ และแปลความหมายเป็นข้อความที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

14.2 เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวมข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างรายงาน การสื่อสารข้อมูล ฯลฯ เทคโนโลยีสารสนเทศจะรวมไปถึงเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดระบบการให้บริการ การใช้และการดูแลข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความหมายที่กว้างขวางมาก ประกอบด้วยเทคโนโลยีสำคัญ 2 สาขา คือ 1) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และ 2) เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม

14.3 ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยอาจเกิดความเสียหายขึ้นกับระบบ Hardware, Software, Network, People Ware แพ้ข้อมูล และอุปกรณ์อื่นๆ ที่ถูกทำลาย ทำให้เกิดความเสียหาย และเป็นสาธารณภัยที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทำให้เกิดผลกระทบ และความเดือดร้อนต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

15. การก่อวินาศกรรม

15.1 การก่อวินาศกรรม หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

15.2 การก่อการร้าย หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่สร้างความปั่นป่วนให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเพื่อขู่เข็ญหรือบีบบังคับรัฐบาล หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่สำคัญ

15.3 การก่อการร้ายสากล หมายถึง การปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่องล้าเขตแดน หรือเกี่ยวข้องกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่งสนับสนุนรู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรง ต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบายของชาติทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยา ชื่อเสียงและเกียรติภูมิของชาติ

16. ภัยจากทุ่นระเบิดกับระเบิด

16.1 ทุ่นระเบิด หมายถึง วัตถุระเบิดที่ใช้วาง ฝัง ทิ้ง หรือโปรย ซึ่งถูกออกแบบเพื่อทำลายหรือทำความเสียหายแก่บุคคล และยานพาหนะ และจะทำงานเมื่อได้รับแรงกด กระแทก หรือตามลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่ต้องการ

16.2 กับระเบิด หมายถึง วัตถุระเบิดที่มีกลไกในการจุดระเบิดประกอบไว้อย่างปกปิด เพื่อให้เกิดการระเบิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคล

17. ภัยทางอากาศ

ภัยทางอากาศ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ โดยอากาศยาน อาวุธนำวิถี จีปนาอูท หรือสิ่งใด ๆ ที่สามารถเคลื่อนที่หรือทรงตัวบนอากาศ และการโจมตีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

18. การชุมนุมประท้วงและการจลาจล

18.1 การประท้วง หมายถึง การแสดงออกด้วยการกระทำ เพื่อแสดงให้เห็นว่า คัดค้านหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งมีหลากหลายวิธี เช่น การอดข้าวประท้วง การเดินประท้วง ซึ่งส่วนใหญ่ เป็นการแสดงออกทางสังคมและการเมือง โดยการประท้วงที่ใช้ความรุนแรงก่อให้เกิดความวุ่นวายจนกลายเป็นการก่อการจลาจล

18.2 การก่อการจลาจล หมายถึง การก่อความไม่สงบที่มีลักษณะคล้ายสงครามกลางเมือง คือ มีมวลชนขนาดใหญ่รวมตัวกันเคลื่อนไหวเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และอาจจะไม่สามารถควบคุมมวลชนที่มารวมตัวกันนั้นได้ จนนำไปสู่การจลาจล สร้างความวุ่นวาย สับสนและเกิดความเสียหาย โดยเมื่อสถานการณ์พัฒนาสู่การจลาจลแล้วก็จะมีการปราบปรามจากเจ้าหน้าที่รัฐ

ที่มา : พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2553-2557

ภาคผนวก ข. หน้าที่ของส่วนงานการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน

(1) สปฉ.1 : ส่วนงานด้านคมนาคม ทำหน้าที่ ดังนี้

- จัดการระบบ ควบคุมความปลอดภัยคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ
- ปรับปรุงเส้นทางและโครงข่ายคมนาคมขนส่ง สนับสนุนภารกิจการส่งกำลังบำรุง
- จัดให้มีเส้นทางสำรอง เส้นทางเลี่ยง คัดแปลงแก้ไขระบบการคมนาคมให้สามารถใช้งานได้ในช่วงเกิดสาธารณภัย
- สนับสนุนการอพยพเคลื่อนย้ายประชาชนออกจากพื้นที่ประสบภัยหรือพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย
- สนับสนุนข้อมูล การจัดการด้านคมนาคม แก่กองบัญชาการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง

(2) สปฉ.2 : ส่วนงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำหน้าที่ ดังนี้

- จัดให้มีระบบสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง ระบบสื่อสารสำรอง ตลอดจนให้บริการฐานข้อมูลด้านสารสนเทศการสื่อสาร ให้สามารถใช้งานได้ในทุกสถานการณ์
- สนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการสื่อสาร การจัดช่องการสื่อสารสำรอง เพื่อใช้ในภาวะฉุกเฉิน
- สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เพื่อบริการติดต่อสื่อสาร ได้ตลอดระยะเวลาที่เกิดภัย
- สนับสนุนการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- รักษาความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

(3) สปฉ.3 : ส่วนงานสาธารณสุข โภค ทำหน้าที่ ดังนี้

- เตรียมความพร้อม ดำเนินการป้องกันหรือลดผลกระทบ ที่อาจมีต่อพื้นที่เขตเมือง พื้นที่เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณูปโภคในพื้นที่เสี่ยงภัย
- ดำรงสถานะ ดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม โครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งสาธารณูปโภค ในพื้นที่ประสบภัยให้สามารถใช้งานได้ในช่วงเกิดสาธารณภัย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตเมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

(4) สปฉ.4 : ส่วนผจญเพลิง ทำหน้าที่ ดังนี้

- ประสานการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินเมื่อเกิดอัคคีภัยในเคหสถานประกอบการ นิคมอุตสาหกรรม
- ประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงานในการป้องกันและระงับอัคคีภัย

- สนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและระงับอัคคีภัยเมื่อเกิดเหตุอัคคีภัยในพื้นที่พิเศษ เช่น อุทยานแห่งชาติ นิคมอุตสาหกรรม ท่าอากาศยาน หรือบริเวณที่ส่งผลกระทบต่อมลพิษสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิคและองค์ความรู้ในการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กับส่วนราชการ หน่วยงาน ในภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้งในเขตเมืองและชนบท

(5) สปจ.5 : ส่วนงานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ทำหน้าที่ ดังนี้

- เฝ้าระวัง ติดตามข้อมูลสถานการณ์ ที่อาจส่งผลให้เกิดสาธารณภัย
- แจ้งเตือนล่วงหน้าให้ประชาชน ส่วนราชการ หน่วยงาน รับทราบสถานการณ์ แนวโน้มการเกิดสาธารณภัย
- แจ้งเตือนและแจ้งแนวทางในการปฏิบัติตน เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ สาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น สั่งการให้มีการอพยพ เคลื่อนย้ายไปยังที่ปลอดภัย
- วิเคราะห์ วางแผนการเผชิญเหตุ
- ประสาน และสนับสนุนในการจัดการและการเผชิญเหตุสาธารณภัยแก่ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น
- สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการเผชิญเหตุสาธารณภัย ให้กับกองบัญชาการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น
- กำหนดจำนวนชนิดของทรัพยากรและบุคคลกรที่ต้องใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และรวดเร็วในการจัดการเหตุฉุกเฉิน
- ประสานการใช้ทรัพยากร จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานเผชิญเหตุสาธารณภัยด้านต่าง ๆ
- ประสานงานในการจัดการเหตุการณ์สาธารณภัยกับส่วนงานภารกิจสนับสนุน ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน (สปจ.) ในด้านอื่น ๆ

(6) สปจ.6 : ส่วนงานสวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทำหน้าที่ ดังนี้

- ประสานงานและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว
- สนับสนุนการแจกจ่ายสิ่งของจำเป็นต่อการดำรงชีพให้แก่ผู้ประสบภัย
- สนับสนุนด้านการสังคมสงเคราะห์แก่ผู้ประสบภัย
- เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการด้านสาธารณภัย
- วางแผนการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยการดูแลบุคคลที่ต้องได้รับการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ การฟื้นฟูด้านสังคมและจิตใจให้แก่ผู้ประสบภัยและผู้ประสบปัญหาทางสังคม
- ให้บริการสาธารณกุศล

- กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้ว่างงานเนื่องจากการเกิดสาธารณภัย
- ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่พิการทุพพลภาพ เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บจากการปฏิบัติหน้าที่ขณะเกิดภัย

(7) สปฉ.7 : ส่วนงานการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร ทำหน้าที่ ดังนี้

- ประสานการสนับสนุนทรัพยากรทางทหาร เพื่อใช้สนับสนุนส่วนราชการหน่วยงานพลเรือน กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตพื้นที่ ในการเผชิญเหตุสาธารณภัยรวมถึงการส่งคืนทรัพยากร

- ให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา กรณีที่ต้องใช้ความชำนาญทางทหารสนับสนุนภารกิจ
- ติดตามและรายงานสถานะทรัพยากรทางทหารที่ถูกกำหนดให้ใช้ในภารกิจสนับสนุนการจัดการสาธารณภัย

(8) สปฉ.8 : ส่วนงานการแพทย์และสาธารณสุข ทำหน้าที่ ดังนี้

- จัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งประสานการระดมสรรพกำลังด้านการแพทย์และสาธารณสุข

- จัดทำระบบฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งเครื่องมือทางการแพทย์ในด้านต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน เพื่อให้พร้อมต่อการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย

- พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (Emergency Medical Service : EMS) หน่วยปฏิบัติการกู้ชีพ และทีมตอบสนองด้านการแพทย์ ได้แก่ ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ในภาวะภัยพิบัติ ระดับอำเภอ (Mini MERT) ทีมปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ระดับตติยภูมิในภาวะภัยพิบัติ (MERT: Medical Emergency Response Team) ทีมสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็ว (SRRT : Surveillance Rapid Response Team) ทีมปฏิบัติการด้านจิตเวช (MCATT : Mental Health Crisis Assessment and Treatment Team) ที่พร้อมออกปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดระบบเครือข่ายสาธารณสุขให้บริการและสนับสนุนการปฏิบัติงานทั่วประเทศ โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย

- จัดให้มีการพัฒนาระบบสื่อสาร เพื่อประสานงานและสั่งการภายในหน่วยงานสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ

- จัดให้มีการเตรียมพร้อมทางห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน

- จัดให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลความเสียหายทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข และการรายงานผลอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

- พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขและอาสาสมัคร ให้มีความรู้และทักษะ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัย และป้องกันตนเองจากภัยที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงาน

- ให้ความรู้แก่ประชาชนและชุมชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การสุขภาพ และการอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้เมื่อประสบภัย

- เฝ้าระวัง ควบคุม ติดตาม โรคติดต่อ พร้อมทั้งจัดให้มีการรักษาพยาบาล การอนามัย การสุขภาพ การป้องกันโรคแก่ผู้ประสบภัย

-ฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยให้กลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ

(9) สปฉ.9 : ส่วนงานการค้นหาและกักกัน ทำหน้าที่ ดังนี้

- สนับสนุนการปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉิน ในด้านการค้นหาและช่วยชีวิตผู้ประสบภัย

- ประสานการช่วยเหลือ สนับสนุน การค้นหาและกักกัน กับส่วนราชการ หน่วยงาน และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ

- ประสานงานกับ สมาคม มูลนิธิ องค์กรการกุศล ที่มีภารกิจในการค้นหาและกักกัน

- จัดระบบการปฏิบัติงาน ด้านการค้นหาและกักกัน ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกภาคส่วน

- สนับสนุนทรัพยากร อุปกรณ์พิเศษ ในการปฏิบัติการกักกันและกักกัน

- สนับสนุนข้อมูลด้านเทคนิคและองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานปฏิบัติการ ค้นหาและกักกัน

(10) สปฉ.10 : ส่วนงานสารเคมีวัตถุอันตรายและกัมมันตรังสี ทำหน้าที่ ดังนี้

- วางแผน ควบคุม ป้องกันภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย

- ระวังภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตรายในพื้นที่ที่มีการปนเปื้อนมลพิษและประเมิน ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม

- ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการจัดการมลพิษอันเกิดจาก สารเคมีและวัตถุอันตราย

- ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสารเคมีและวัตถุอันตราย เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

- การจัดการสาธารณภัยและสนับสนุนการกำกับดูแลด้านพลังงานปรมาณูและ นิวเคลียร์รังสี

- ปฏิบัติการและการป้องกันภัยทางเคมี ชีวภาพและนิวเคลียร์

(11) สปจ.11 : ส่วนงานการเกษตร ทำหน้าที่ ดังนี้

- ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร
- ติดตามเฝ้าระวัง ประเมินสถานการณ์และแจ้งเตือนภัยแก่เกษตรกร
- สำรวจและติดตามความเสียหายด้านการเกษตรเพื่อให้การช่วยเหลือ
- สนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรที่ประสบภัย
- สนับสนุนข้อมูลด้านการเกษตรและให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อด้านการเกษตร รวมทั้งแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัย

(12) สปจ.12 : ส่วนงานพลังงาน มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ดูแล รักษาป้องกันทรัพยากรด้านพลังงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้ตลอดระยะเวลาการเกิดสาธารณภัย
- ป้องกัน บำรุงรักษาสถานที่สำคัญด้านพลังงาน ให้สามารถปฏิบัติงานและสนับสนุนพลังงานแก่ส่วนราชการ หน่วยงานที่สำคัญในการบริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล สถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิงให้เพียงพอต่อความต้องการในขณะเกิดสาธารณภัย
- จัดทำฐานข้อมูลแหล่งพลังงาน เพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- กำหนดมาตรการควบคุมความปลอดภัย ให้กับสถานที่สำคัญที่เป็นแหล่งผลิตพลังงาน และสถานที่ให้บริการ
- สนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้านพลังงานเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(13) สปจ.13 : ส่วนงานความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ประสานการปฏิบัติในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยของประชาชน สถานที่สำคัญทางเศรษฐกิจ เขตเมืองและชุมชน ในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง
- การวางแผนการรักษาความปลอดภัยและความช่วยเหลือด้านเทคนิคต่าง ๆ รวมถึงการสนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการรักษาความสงบเรียบร้อย
- ควบคุม บังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยต่อบ้านเมือง
- ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ
- จัดระบบจราจร ในบริเวณพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง

(14) สปจ.14 : ส่วนงานการฟื้นฟูเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ประเมินผลกระทบระบบเศรษฐกิจการศึกษาวัฒนธรรม และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่ประสบภัย
- ให้ข้อเสนอแนะ แนวทางวิธีการในการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์สาธารณภัย รวมถึงการฟื้นฟูในภาพรวมหลังเกิดภัย
- กำหนดแนวทางการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการฟื้นฟูและลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ สังคม ของชุมชนในระยะยาว
- วิเคราะห์และประเมิน ป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัยแก่สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
- ติดตาม ตรวจสอบ และดำเนินการฟื้นฟูพื้นที่เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร็ว

(15) สปจ.15 : ส่วนงานการต่างประเทศ มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นกับประเทศต่าง ๆ
- ประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ในขณะเกิดสาธารณภัย
- ประสาน สนับสนุนการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยชาวต่างชาติ
- ให้ข้อเสนอแนะ กรณีที่จำเป็นต้องขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาภาคเอกชนระหว่างประเทศ
- กำหนดแนวทางการอำนวยความสะดวกการนำเข้าทรัพยากรจากต่างประเทศ และการส่งกลับ
- ประสานการรับให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรภาคเอกชนระหว่างประเทศ
- ประสานการอำนวยความสะดวก และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยชาวต่างชาติและญาติผู้ประสบภัย

(16) สปจ.16 : ส่วนงานการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับสาธารณภัย ภาวะฉุกเฉินหรือภัยคุกคามที่เกิดขึ้น

- เผยแพร่ข้อมูล ความรู้ที่ถูกต้อง เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์แก่ประชาชน

- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารร่วม (Joint Information Center : JIC) เพื่อเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างส่วนราชการ หน่วยงาน ภาคเอกชน สื่อมวลชน ทั้งในและต่างประเทศ

- กำหนดมาตรการ ป้องกัน ตอบโต้ข่าวลือ ข่าวอันเป็นเท็จ ข้อมูลที่จะสร้างความแตกตื่น หวาดกลัวแก่ประชาชน

(17) สปฉ.17 : ส่วนงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ประสานการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย ที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- วิเคราะห์และประเมินผลกระทบจากสาธารณภัยที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมทั้งกำหนดวิธีการป้องกันและลดผลกระทบ

- ให้ข้อเสนอแนะ แนวทาง วิธีการป้องกัน ลดผลกระทบ และเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ต่อพื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อุทยานธรรมชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช รวมถึงการฟื้นฟูหลังเกิดภัย

(18) สปฉ.18 : ส่วนงานงบประมาณและการบริจาค มีขอบเขตหน้าที่ ดังนี้

- ติดตามและรายงานสถานะของแหล่งงบประมาณเพื่อการจัดการสาธารณภัยและงบประมาณเพื่อการฟื้นฟู

- ให้ข้อเสนอแนะ กรณีที่จำเป็นต้องใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน หรืองบกลางจากรัฐบาล

- ดำเนินการรับบริจาคเงิน สิ่งของ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย

- ประสานงานการควบคุมและตรวจสอบยอดเงิน ธุรกรรมทางการเงินของเงินบริจาคในบัญชีธนาคารที่หน่วยงาน องค์กรหรือบุคคล เปิดบัญชีไว้และแจ้งให้ประชาชนบริจาคเงิน

บรรณานุกรม

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย. กรุงเทพฯ :

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2556.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. คู่มือการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

สำหรับประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เกษตรและสหกรณ์, 2550.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. คู่มือการฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2555.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พ.ศ. 2550 และอนุบัญญัติ. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรการป้องกันสาธารณภัย, ม.ป.ป.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. ระบบการจัดการเหตุฉุกเฉินแห่งชาติ (NATIONAL

INCIDENT MANAGEMENT SYSTEM : NIMS). กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทา

สาธารณภัย, ม.ป.ป.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. สถิติสถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทย,

ประจำปี พ.ศ. 2552 - 2556. กรุงเทพฯ.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย. หนังสือคำศัพท์ ด้านการบริหารจัดการ ความ

เสี่ยงจากภัยพิบัติ. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหาร

ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ,

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

กรมศุลกากร. ระบบการประสานความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ณ จุดเดียว (Single Window System).

สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2550.

กระทรวงการคลัง. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณี

ฉุกเฉิน พ.ศ. 2556.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2553-2557. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2552.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

พ.ศ. 2553-2557 “บทว่าด้วยการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย”. กรมป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย, 2556.

พระราชกำหนดกองทุนส่งเสริมการประกันภัยพิบัติ พ.ศ. 2555. เล่ม 129 ตอนที่ 10 ก ราชกิจจานุเบกษา
26 มกราคม 2555.

พระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และระเบียบกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้อง.

พระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย พ.ศ. 2555. เล่ม 129
ตอนที่ 10 ก ราชกิจจานุเบกษา 26 มกราคม 2555.

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 108 ตอนที่ 156 ฉบับพิเศษ
หน้า 1. 4 กันยายน 2534.

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2541 และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติม.

ศูนย์วิจัยทางระบาดวิทยาภัยพิบัติ. Centre for Research on the Epidemiology of Disasters : CRED, UNISDR”.

ความสูญเสียจากสาธารณภัยในทวีปเอเชีย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๘. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. คู่มือการบริหารความพร้อมต่อสภาวะวิกฤต. 2556.

สำนักนายกรัฐมนตรี. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2538 และ
ที่แก้ไขเพิ่มเติมราชกิจจานุเบกษา เล่ม 112/ตอนที่ 95 ง/ หน้า 34/28 พฤศจิกายน 2538. สำนัก
นายกรัฐมนตรี,

หลักการของระบบบัญชาการเหตุการณ์. ดัดแปลงข้อมูลจาก Federal Emergency Management Agency.
ประเทศสหรัฐอเมริกา.

องค์กรระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน. แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว. 2555.

Jerry Velasquez. Practitioners’ Workshop on Disaster Resilience. UNISDR.

United Nations Development Programme. Post Disaster Needs Assessments. UNDP.